

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra bezpečnostních studií

COVID-19 A TERORISMUS

Diplomová práce

COVID-19 AND TERRORISM

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Doc. Ing. Dr. Štefan DANICS, Ph.D.

AUTORKA PRÁCE
Bc. Petra KOPICOVÁ

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená závěrečná Diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškeré zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, 10. 3. 2023

.....
Bc. Petra KOPICOVÁ

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Dr. Štefanovi Danicsovi, Ph. D. za odborné vedení práce, cenné rady, zároveň za ochotu a trpělivost, kterou mi v průběhu zpracování závěrečné diplomové práce věnoval a které mi pomohly tuto práci zkompletovat.

ANOTACE

Diplomová práce analyzuje dopady pandemie Covid-19 na teroristické aktivity s tím, že je zaměřena na Evropskou unii, přičemž autorka mapuje i aktuální unijní protiteroristická a proti-radikalizační opatření. Autorka objasňuje složitost konceptualizace terorismu a pracuje s minimální definicí terorismu. Rovněž objasňuje i podstatu a vliv dezinformací a konspiračních teorií, které radikalizují jedince a sociální skupiny, přičemž některé dovádí i k terorismu. V tomto ohledu autorka přiblíží konspirační teorie islamistů, které ovlivnily cíle islamistického terorismu, ale i teroristické hrozby v on-line prostředí. V neposlední řadě práce mapuje aktuální protiteroristická opatření Evropské unie, včetně proti-radikálních opatření v rámci platformy RAN EU.

KLÍČOVÁ SLOVA

Terorismus, pandemie Covid-19, dezinformační kampaně, konspirační teorie protiteroristická opatření EU, Europol a TE-SAT, RAN EU.

ANNOTATION

The thesis analyses the impact of the Covid-19 pandemic on terrorist activities with a focus on the European Union, while the author also maps the current EU counter-terrorism and counter-radicalisation measures. The author explains the complexity of conceptualizing terrorism and works with a minimal definition of terrorism. She also explains the nature and impact of misinformation and conspiracy theories that radicalise individuals and social groups, some of which lead to terrorism. In this regard, the author will present the Islamist conspiracy theories that have influenced the targets of Islamist terrorism as well as terrorist threats in the online environment. Last but not least, the thesis maps the current counter-terrorism measures of the European Union, including counter-radical measures within the EU RAN platform.

KEYWORDS

Terrorism, Covid-19 pandemic, disinformation campaigns, conspiracy theories EU anti-terrorism measures, Europol and TE-SAT, EU RAN.

Obsah

Úvod	5
1 Vymezení základních pojmů	6
1.1 Konceptualizace a definice terorismu	7
1.2 Typologie terorismu	19
1.3 Charakteristika pandemie Covid-19 a opatření států EU.....	23
1.4 Dezinformace a teorie spiknutí v rámci pandemie Covid-19.....	29
2 Dopady pandemie Covid-19 na teroristické aktivity	33
2.1 Aktivity teroristů v rámci pandemie Covid-19.....	34
2.2 Projevy terorismu na základě výroční zprávy Europolu známé pod zkratkou TE-SAT.....	38
2.3 Konkrétní teroristické projevy EU	43
3 Protiteroristická opatření v rámci EU	46
3.1 Aktuální protiteroristické nástroje EU.....	48
3.2 Opatření v rámci RAN EU.....	52
3.3 Návrat zahraničních bojovníků Islámského státu a opatření vybraných zemí EU.....	56
Závěr	59
Seznam použité literatury	63
Seznam příloh	66
Přílohy práce	67
Zkratky	91
Seznam použitých tabulek a obrázků	92

Úvod

Diplomová práce je zpracována na téma „Covid-19 a terorismus“. Téma práce jsem si zvolila, protože se v poslední době o problematice terorismu dozvídáme v naší společnosti častěji než kdy dříve a slovní spojení Covid-19 a terorismus ve mně vyvolalo jisté otázky či nejasnosti, zda vysoce infekční onemocnění způsobené novým koronavirem označeným jako SARS-CoV-2, nebo též Covid-19 má či mělo v době pandemie vliv na světový terorismus.

Pro účely této práce bude používán jednotný název tohoto onemocnění jako Covid-19. Diplomová práce obsahuje v teoreticko-metodické části jednotlivé kapitoly obsahující objasnění pojmů vztahujících se k terorismu a k pandemii Covid-19. Konceptualizace terorismu a typologie terorismu je podrobně analyzována v první kapitole této práce. Dále pak některá opatření států Evropské unie, dezinformace a teorie spiknutí v rámci pandemie Covid-19. V druhé kapitole jsou popsány dopady pandemie Covid-19 na teroristické aktivity, včetně projevů terorismu na základě výroční zprávy o situaci a vývoji terorismu v EU vydané Europolem a jsou zde popsány konkrétní teroristické projevy. Praktická část práce se v třetí kapitole věnuje protiteroristickým opatřením v rámci Evropské unie, aktuálním protiteroristickým nástrojům Evropské unie, opatřením v rámci RAN EU dle 9 oblastí a dále také návratu zahraničních bojovníků Islámského státu a opatřením vybraných zemí Evropské unie.

Jako cíl práce jsem si zvolila analýzu dopadů pandemie Covid-19 na teroristické aktivity v rámci území Evropské unie a zmapování aktuálních unijních protiteroristických opatření dle odborné literatury domácí a zahraniční produkce, časopiseckých článků a výroční zprávy Europolu o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii.

1 Vymezení základních pojmů

Pojem **terorismus** má velké množství interpretací a definic. **Globální terorismus** je dle EICHLERA nejvýznamnější bezpečnostní hrozbou současnosti. *„Ještě na počátku 90. let nebyl terorismus považován za hrozbu, hovořilo se o něm spíše jako o riziku. Náhled na tento jev se začal měnit až ve druhé polovině minulého desetiletí, potom, co přišly první teroristické útoky s desítkami mrtvých a stovkami zraněných lidí, o velkých materiálních škodách ani nemluvě. Šokovaná veřejnost na řadě míst světa se musela bolestně vyrovnávat s důsledky krutých akcí bezohledných teroristů. A mezníkem zcela zásadního významu se staly teroristické útoky dne 11. 9. 2001. Od té doby se ze všech možných úhlů pohledu diskutuje o závažnosti a příčinách této naléhavé hrozby a také o možnostech, jak jí čelit. Terorismus je úspěšný při naplňování svého základního cíle, kterým je šířit strach ve společnosti.“¹*

EICHLER uvádí ve své knize **hlavní rysy taktiky teroristických organizací**. *„V případě klasické války není možné skrýt před ostatními státy přípravu na zahájení války. Její vypuknutí se očekává, překvapením bývá pouze záminka pro napadení jiného státu nebo doba jeho uskutečnění. Naproti tomu teroristické skupiny útočí bez předchozího vyhlášení války, jejich přípravy na útok či úder probíhají velmi skrytě, za podmínek přísného utajení typického pro málo početné a uzavřené komunity spikleneckých organizací. Je velmi těžké, ne-li nemožné tyto přípravy postřehnout nebo dokonce přerušit. Údery teroristů ve většině případů bývají nečekané. Zasažené státy a jejich veřejné mínění jsou zaskočeny, šokovány, ochromeny – někdy i do takové míry, že teroristé mohou usilovat o zlomení jejich vůle k odporu.“²*

Terorismus je metoda přesvědčování prostřednictvím strachu.

„Významnou roli zde hrají, především v posledních letech, i všechny druhy médií,

¹ EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8, str. 143.

² Tamtéž, str. 144-145.

neboť věnují zprávám o terorismu značnou pozornost, mnohdy se snahou udělat z vlastního aktu terorismu senzaci, čímž vlastně jistým způsobem teroristické požadavky, nebo dokonce i program, zveřejňují. Účelem může být zesměšnění vlády a zpochybnění její legitimacy, vyvolání paniky, děsu, případně chaosu ve společnosti, upoutání veřejné pozornosti na určité cíle či dosažení konkrétního dílčího cíle.³

1.1 Konceptualizace a definice terorismu

Základním rysem terorismu je jeho nepřímá strategie. „Největší a nejvýraznější rozdíly mezi terorismem a klasickou válkou se odvíjejí od způsobů vedení ozbrojeného boje. Klasické války se vyznačují přímými, čelními souboji státu proti státu nebo koalice proti koalici, které se mohou odehrávat na jedné nebo více frontách. I v takových soubojích se usiluje o dosažení výhody plynoucí z překvapení, ale v zásadě se ví, kdo je nepřítel, jaké jsou jeho cíle a síly, jaké zbraně může použít, kde může udeřit.“⁴

„Naproti tomu teroristické skupiny uplatňují nepřímou strategii, zásadně se vyhýbají přímému, čelnímu souboji, napadají zákeřně a nečekaně. Dlouho se schovávají ve stínu, aby udeřily tehdy, kdy se to nejméně očekává, kdy se to nejvíce hodí právě jim a nejméně jejich oběti. Zasahují společnost v těch nejcitlivějších a nejzranitelnějších bodech. Tak dosahují něčeho, co je v klasické válce téměř nemožné – zcela obcházejí nejsilnější prvky obrany své oběti. Ve chvíli teroristického úderu jsou mimo hru i ty nejnákladnější a nejs sofistikovnější systémy – mezikontinentální rakety, letadlové lodi, tanky, velitelské a štábní systémy. Tím teroristé dostávají výslednost svých úderů na úroveň, která ani zdaleka neodpovídá klasickému pojetí poměru sil. Při velmi nízkých početních stavech a relativně nízkých nákladech dosahují velkých ničivých účinků s ohromnými psychologickými dopady.“⁵

³ MIKA, Otakar Jiří. *Současný terorismus*. Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10, 2003. ISBN 80-7254-409-8, str. 23.

⁴ EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8, str. 145.

⁵ Tamtéž, str. 145.

„Nepřímá strategie:

- teroristé se vyhýbají přímému, čelnímu souboji, napadají zákeřně a nečekaně;
- zcela obcházejí nejsilnější prvky obrany své oběti;
- násilí a strach jsou hlavní nástroje terorismu;
- nesnaží se působit na ozbrojené síly.⁶

„Taktika teroristů:

- útočí bez vyhlášení války;
- přísné utajení;
- údery bývají nečekané;
- zasažené státy a jejich veřejné mínění jsou zaskočeny, šokovány, či ochromeny.⁷

HEYWOOD definuje pojem **terorismus** následovně: „Slovem *terorismus* obecně označujeme používání teroru k prosazování politických cílů; teror má navodit ovzduší strachu, obav a nejistoty. Termín *terorismus* je však značně sporný. Za prvé, rozdíl mezi terorismem a jinými formami používání násilí nebo vedení války je zamlžován skutečností, že i cílem války může být zanechat strach do širokých vrstev obyvatelstva. Za druhé, jelikož termín *terorismus* je navýsost hanlivý, užívá se nezřídka selektivně a podle subjektivních kritérií (kdo je pro někoho „terorista“, je pro jiného „bojovník za svobodu“). Za třetí, *terorismus* se sice obvykle chápe jako činnost protivládní, teror však mohou užívat i vlády, a to jak proti vlastnímu obyvatelstvu, tak proti obyvatelstvu jiných států; v takových případech jde o „**státní terorismus**“.“⁸

EICHLER uvádí **násilí a strach jako hlavní nástroje terorismu**. „Společným rysem klasické války a terorismu je **ozbrojené násilí**, bez kterého nemohou dosáhnout svých cílů. Teroristé nejsou jedinými, kdo se k násilí uchylují a stejně tak nemají monopol ani na krutosti – ty provázejí téměř každou válku

⁶ EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8, str. 145.

⁷ Tamtéž, str. 146.

⁸ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3, str. 309.

vedenou ve smyslu přímé strategie. Teroristé však násilí uplatňují formou úderů bez vyhlášení války, útočí ze stínu a výlučně na civilní cíle. Využívání násilí slouží především k oslabování nebo dokonce k rozbíjení států. Hlavními nástroji teroristů jsou vraždy, atentáty, braní rukojmí, únosy letadel a vydírání. Dalším základním charakteristickým prvkem taktiky terorismu je **šíření strachu**, v jehož atmosféře lze předkládat požadavky a vynucovat si jejich splnění.⁹

„Hlavní smysl teroristických útoků:

- přilákat pozornost;
- vytvořit atmosféru strachu;
- destabilizovat stát;
- vyprovokovat jej k tvrdé odvetě, která jej může zdiskreditovat;
- vynutit si změnu jako vnitřní nebo i zahraniční politiky.¹⁰

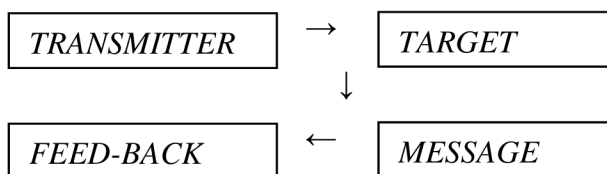
Komunikační rozměr terorismu uvádí EICHLER jako další nástroj terorismu. „K základní charakteristice terorismu patří také komunikace s veřejností. V jejím rámci vždy platí jedno základní pravidlo: žádná ze škod, kterou teroristé záměrně způsobují, není samoučelná, každá z nich je jasným poselstvím. Jejím posláním je ovlivnit rozhodování toho, kdo má být vystaven strachu a pod jeho vlivem pak být tlačěn k tomu, aby něco udělal, nebo naopak neudělal. Teroristé si tak vynucují např. propuštění uvězněných spolubojovníků, nebo nutí vlády zemí Západu, aby přestaly podporovat zdiskreditované režimy v zemích islámského světa, nebo aby přestaly podporovat Izrael v jeho represivní politice vůči Palestincům.“¹¹

⁹ EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8, str. 146.

¹⁰ Tamtéž, str. 147.

¹¹ Tamtéž, str. 147.

EICHLER dále uvádí: „**Terorismus – bezpečnostní vztahy:**

Transmitter: odesílatel poselství, kterým je vždy terorista (teroristická organizace).

Target: terč úderů, jímž jsou mrtví a ranění lidé, kteří mají osudovou smůlu, že jsou v nesprávnou chvíli na nesprávném místě.

Message: poselství, které je vždy určeno těm, kdo rozhodují o politice napadených států, tedy nejvyšším politickým činitelům.

Feed-back: reakce zavražďovaného, jež je výsledkem politického vyhodnocování po zasazení teroristických úderů.¹²

„V zájmu spolehlivé orientace v těchto jevech můžeme vycházet ze skutečnosti, že jak teroristé, tak i bojovníci asymetrických válek mohou své údery zaměřovat na celkem **pět hlavních druhů cílů**. Podle toho, za jaké situace a s jakým záměrem udeří, můžeme rozlišovat, zda jde o terorismus nebo asymetrickou válku.¹³

„**Pět základních cílů teroristických úderů:**

- političtí činitelé;
- průmysl;
- infrastruktura;
- ozbrojené síly;
- obyvatelstvo.¹⁴

Ke konceptualizaci sebevražedného terorismu uvádí DANICS a TUČEK v časopiseckém článku následovně: „**Vymezení pojmu sebevražedného terorismu v současnosti provází značný zmatek, který souvisí s vymezením pojmu terorismus, jenž sám však podléhá pestrým a protikladným výkladům. Mnoho autorů dokonce rezignovalo na vypracování obecněji platné definice a**

¹² EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8, str. 148.

¹³ Tamtéž, str. 148.

¹⁴ Tamtéž, str. 152.

snaží se nesystematicky a bez vzájemných interakcí postihnout charakteristické rysy sebevražedného terorismu. A někteří zase spojují sebevražedné teroristické útoky pouze s aktivitami organizace al-Káí'da.“¹⁵

„Dlužno dodat, že pojem sebevražedného terorismu **tvorí podkategorii pojmu terorismus**, jehož definice není zatím univerzálně akceptována. Jinak řečeno, definici pojmu sebevražedného terorismu nutně řídí definice pojmu terorismus. A nejen z tohoto důvodu je nutné, aby odborné úsilí o vymezení terorismu nepolevovalo, a navíc mělo ambici ho postihnout co nejuniverzálněji.

Silnou námitkou proti konstruovatelnosti univerzální definice terorismu je skutečnost sebepojetí, totiž že s jednoznačně pejorativním slovem terorismus většina organizací – takto označovaných – odmítá být spojována. A nadto: v určitých společnostech jsou aktéři útoků označováni jako „mučedníci“, „hrdinové“ nebo „bojovníci za svobodu“. Dále připomeňme, že aktivisté na obou stranách bojů v Belfastu sami sebe popisovali coby „příslušníky polovojenských organizací“. V Indii vůdce sikhského separatistického hnutí zase prohlásil, že dává přednost označení „militantní“ a označení „terorista“ prý nahradilo nálepku „čarodějnice“ a slouží dnes jako výmluva umožňující pronásledovat ty, kteří nejsou v oblibě. Jeden z mužů spojených sítí al-Ká'ídy prohlásil, že slovo „terorista“ je tak „zmatené“, že je nelze užívat bez mnoha upřesnění. Obdobný názor vyjádřil i jeden z nejvyšších vůdců hnutí Hamás.“¹⁶

¹⁵ DANICS, Štefan a TUČEK, Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč. XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky, str. 18.

* **al-Káí'da** – „Název patrně nejznámější a nejcitovanější současné teroristické organizace bývá v denním tisku přepisován mnoha způsoby: Al-Kaida, Al Kaida, Al-Kajda, Al Kajda, Al-Káida, Al-kajdá, al-Kajdá, al-Kaidá, El Kaida apod. Rozkolísané je užití spojovníku, velkého písmena, kvantity, střídání i-j. Přepis arabských jmen do češtiny není jednotný, nezřídka je ovlivněn přepisem anglickým. Podle arabistů z Orientálního ústavu AV by se jméno zmiňované teroristické skupiny mělo v češtině správně psát al-Ká'ida (tedy s apostrofem mezi á-i), popř. al-Káida. Malé počáteční písmeno v části al je proto, že jde o člen. Obecně však je název chápán jako celek, jehož začátek signalizuje velké počáteční písmeno v části Al. I Tato podoba se považuje za přijatelnou. Obdobně jednotný přepis vidáme i v dalších případech – např. v názvu jiné teroristické organizace – Al Fatah, Al-Fatah, al-Fatáh, al-Fattáh. Viz <http://www.ujc.cas.cz/poradna/porfaq.htm>.“

Tamtéž, str. 28. Internetová jazyková příručka. al-Káí'da [online], [cit. 06.11.2022]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=al-Kaida>

¹⁶ DANICS, Štefan a TUČEK, Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč. XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky, str. 18-19.

ČEJKA uvádí, že „**Terorismus** není sám o osobě politickým hnutím či ideologií, ale **taktikou** či **metodou**, která je politickými skupinami například na Blízkém východě používána k dosažení nejrůznějších cílů:

- a) ke svržení politických režimů, případně států (např. „okupačního“ izraelského režimu, resp. imperialistického či bezvěreckého režimu v muslimské zemi) a dosažení vlastních nacionalistických cílů (např. získání území pro vlastní stát – Palestina, Kurdistan atd.),
- b) k omezení či zastavení určité politiky (např. izraelsko-palestinského mírového procesu),
- c) k upozornění na určitý politický problém (např. na situaci Palestinců, Kurdů a bývá často spojen s požadavkem na propuštění vězněných příznivců radikálních hnutí),
- d) k dosažení teologických cílů (např. vybudování chalífátu nebo jiné formy teokracie),
- e) k mocenskému boji uvnitř radikálních hnutí samotných, nebo mezi radikálními hnutími navzájem, např. konflikt **Fatah**¹⁷ versus **Hamás**¹⁸,

¹⁷ **Fatah** – „Palestinská skupina, známá také pod názvem Palestinské národní osvobozené hnutí. Jejím původním cílem bylo získání úplné nezávislosti Palestiny a vytvoření palestinského státu, prostředkem k tomu byla přímá vojenská konfrontace s Izraelem. Podle internetových stránek specialista.info je skupina financována z mezinárodních ropných zdrojů, odhaduje se 2,4 milionu USD ročně. Rodina každého bojovníka, jenž při útoku na cíl zahyne, je raněn, případně uvězněn, dostane za každého zabitého Izraelce 300 USD, za každého mrtvého Izraelce 2000 USD.“

Citováno z: DANICS, Štefan a TUČEK Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč. XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky, str. 28-29.

¹⁸ **Hamás** – „Označení hnutí Hamás se na veřejnosti objevilo poprvé v komuniké, které se začalo šířit v únoru 1988. Samo slovo „hamás“ znamená „horlivost“ či „nadšení“, ovšem zároveň je i akronymem formálního názvu sunnitského islamistického hnutí – Harakat al-Muqáwama al-Islámíjja neboli Hnutí islámského odporu. Toto hnutí začalo působit koncem osmdesátých let dvacátého století, kdy městská a organizovaná strategie OOP (Organizace pro osvobození Palestiny) uvázla na mrtvém bodě. Nového typu „boje“ se účastnili lidé z obecně chudších, zejména venkovských vrstev palestinské společnosti (první intifáda 1987-1993). V devadesátých letech dvacátého století se Hamás jako organizace nesmírně rozrostla a vyvinula si propracovanou organizační strukturu rozdělenou na politické a vojenské křídlo. Navíc v rámci vojenského křídla existovala oddělená organizační struktura odpovědná za tajné „buňky“, které zajišťovaly rekrutování a náležitý výcvik mladých mužů, z nichž se poté stávali vykonavatelé „sebevražedných“ misí. Šlo prý o „dopisy Izraelcům“, aby pochopili, že se nyní nacházejí uprostřed obrovského konfliktu a jejich bezpečnost jakožto národa je nulová. Kromě toho tyto mise“ měly také ukázat, že bezpečnost Izraele nezáleží ani na Egyptu, ani na Libyi, ani na Arafatovi, nýbrž na Hamásu.“ Srovnej: DANICS, Štefan a TUČEK Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč.

f) k podpoře spřízněných radikálních skupin (např. spolupráce německých a palestinských radikálů).

Různé skupiny mohou tyto cíle různě kombinovat.¹⁹

GANOR k definici terorismu uvádí: „**Univerzální neshoda na definici a konceptualizaci terorismu je potom vážnou praktickou překážkou: Jakmile se potýkáme s terorismem a partyzánskou válkou, implikace formulací našich termínů směřují k překročení hranic teoretických diskusí.**“²⁰

„**Pokud však nebude přesně vymezeno, co je a co není terorismus, bude boj proti němu, nebo naopak ztotožnění se s ním, nadále podléhat subjektivnímu a emotivnímu chápání jednotlivými národy, státy, politickými skupinami. Určitá politizace a nekonzistentnost při definování terorismu včetně používání terminologie se promítá i do seznamů teroristických organizací, které vypracovaly USA, Evropská unie a řada dalších zemí. V tomto ohledu vzpomeňme jenom na politický tlak USA a státu Izrael než Evropská unie, a to v roce 2005, zařadila na svůj teroristický seznam i organizaci Hamás.**“²¹

HOFFMAN definuje terorismus jako „**promyšlené vytvoření a využití strachu z násilí nebo hrozby násilím ve snaze dosáhnout politickou změnu.**“²² HOFFMAN se dotýká původní latinské významové vrstvy (*terreō, ēre* – děsit, strašit), která dala terorismu jméno. Vykládá násilný aktivismus jako dobře uvážené, promyšlené jednání produkující a plodící strach. Rovněž nelze

XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky, str. 28-29.

¹⁹ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0, str. 7.

²⁰ GANOR, Boaz., *Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter?* Police practice and Research: An International Journal, 3(4), 2002. str. 287, [online], [cit. 06.11.2022].

Dostupné z:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01296612.2002.11726675>.

²¹ DANICS, Štefan a TUČEK Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč. XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky, str. 19.

²² HOFFMAN, Bruce. *Insider Terrorism*. New York: Columbia University Press, 1998, s. 13-44, cit. podle CRAGIN, Kim a CHALK, Peter. *Terrorism and development using social and economic development to inhibit a resurgence of terrorism*, RAND, 2003, str. 1.

přehlédnout, že charakteristiku politického záměru chápe v dynamické perspektivě politické změny.“²³

„Teroristický útok komunikuje jako čirý akt násilí devastujícím způsobem v psychosomatické struktuře adresátů. Vyvolává v této skupině fyzické změny, jimiž přizpůsobuje nebo se snaží přizpůsobit vnímání tak, aby mohl komunikovat záměry aktérů násilí. Komunikace teroristického aktu má vždy manipulativní, instrumentální charakter.“²⁴

Zajímavou a vystihující charakteristikou terorismu je podle MIKY definice Terorismu uvedená Bezpečnostní informační službou České republiky (dále jen „BIS“): „Společně s organizovaným zločinem a šířením zbraní hromadného ničení patří terorismus – zejména jeho **mezinárodní forma** – k nejzávažnějším rizikům ohrožujícím celou lidskou civilizaci. Globálnost tohoto nebezpečí potvrzuje fakt, že podstatná část světa byla zasažena nebo je ohrožena terorismem politického a náboženského charakteru, akcemi regionálních či nadnárodních teroristických a extremistických organizací a skupin. Bez ohledu na mimořádné úsilí bezpečnostních složek všech demokratických států mezinárodní terorismus eliminovat se s jeho aktivitami každoročně setkává kolem padesáti až šedesáti zemí. Téměř nic neřeší zpřísnění trestů. Mezinárodní teroristické – k jejichž požadavkům patří změna vnitřní a zahraniční politiky, změna právního systému, propuštění vězněných teroristů či zaplacení výkupného a umožnění bezpečného úniku – jsou odhodláni ke všemu, nedají se zastrašit, často jsou připraveni zemřít při sebevražedném útoku. Zastavení připravené akce je proto nesmírně obtížné a stejně obtížná je i jakákoliv prevence.“²⁵ Autorka konstatuje, že se ovšem jedná jen o definici z pohledu praxe nikoliv o definici odbornou či vědeckou.

²³ HOFFMAN, Bruce. *Insider Terrorism*. New York: Columbia University Press, 1998, s. 13-44, cit. podle CRAGIN, Kim a CHALK, Peter. *Terrorism and development using social and economic development to inhibit a resurgence of terrorism*, RAND, 2003, str. 1-4.

²⁴ DANICS, Štefan a TUČEK, Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč. XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky, str. 22.

²⁵ MIKA, Otakar Jiří. *Současný terorismus*. Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10, 2003. ISBN 80-7254-409-8, str. 24-25.

Další nevědeckou, ale výstižnou definicí terorismu je dle BIS „**násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie** (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), **cílem násilnosti je zpravidla civilní obyvatelstvo**. Vzhledem k tomu, že v současnosti je terorismus především **mezinárodním jevem**, před kterým není v bezpečí žádná země, je základem činnosti BIS v této oblasti zejména mezinárodní spolupráce. Vlastní postup v této problematice se řídí především pragmatickým hlediskem na možné ohrožení zájmů ČR nebo na možnost útoku proti objektům, občanům a zájmům jiného státu, který by byl realizován na území ČR. V zájmu BIS jsou rovněž aktivity zaměřené na nábor či získávání finanční či jiné logistické podpory terorismu a aktivity zaměřené na šíření radikálních interpretací ideologií či náboženství podporujících teroristické aktivity. Aktuálně je hlavním myšlenkovým zdrojem mezinárodního terorismu **džihádismus**, nejradikálnější odnož islamistických ideologií. Vzájemná výměna zpravodajských informací v rámci mezinárodní spolupráce již zabránila mnoha snahám o provedení teroristických útoků či jiným aktivitám spojených s terorismem, např. propagaci, náboru či budování logistických podpůrných základen. Takové aktivity, které předcházejí teroristickým útokům, se mohou vyskytnout také na území ČR. V případě propagace a náboru je společným jmenovatelem proces **radikalizace**. Jde o jev, kterému je věnována velká pozornost, protože je hnacím motorem terorismu a z hlediska působnosti zpravodajských služeb je nejdůležitějším okamžikem pro získání kritických informací pro prevenci terorismu. V oblasti logistické podpory teroristických sítí je stěžejní financování terorismu. V posledních letech došlo k vyvinutí promyšlenějších způsobů převodů peněz od dárců k příjemcům. **Džihádistická propaganda** je fenomén, na který je teroristy kladen stále větší důraz, neboť stojí na počátku vývojových procesů vedoucích k teroristickým útokům. Vzhledem k tomu, že stále častěji využívá moderních technologií, nelze její vliv trvale omezit nebo dokonce přerušit. Aktéři terorismu hledají stále **nové formy, metody a cíle útoků**, neboť musí překonat stále účinnější prvky nebo systémy zabezpečení. Aktuální vývoj v terorismu tedy směřuje k útokům na civilní obyvatelstvo na veřejných místech (tzv. **měkké cíle**) za použití, pokud možno co nejjednodušších nástražných improvizovaných zařízení, konstruovaných podle snadno dostupných návodů na internetu, za co

nejnižších nákladů. V budoucnu se na těchto typech vysoce nebezpečných útoků budou stále více podílet osamělí zradikalizovaní fanatici (**fenomén tzv. osamělých vlků**) bez přímých vazeb na jakoukoli teroristickou organizaci či jinou strukturu.²⁶

Podle MIKY „tento fenomén prochází rychlým a dynamickým vývojem, a to především v posledních letech. Samo precizní vymezení pojmu terorismus je dosti obtížné a v odborné literatuře je možné najít celou řadu definic. Například ve své knize *Politický terorismus* shromáždil Alex P. Schmid 109 různých definic terorismu, které se v literatuře objevily od roku 1936 do roku 1981. Clutterbuck cituje čínského filozofa a vojevůdce Sun Tsu, který vidí základ teroristického přístupu v tom, že „zabije jednoho, a vystraší deset tisíc ostatních“. Komplexnost terorismu se zvyšuje, a definice se tak stává stále složitější.²⁷ MIKA dále uvádí, že „z literárního průzkumu je také zřejmé, že autoři se velmi různí, a to až do takových extrémů, že jeden autor nazve příslušníka nějakého hnutí „teroristou“, zatímco druhý ho nazve „bojovníkem za svobodu“. Shodně se však většina autorů vyhýbá názoru, že terorismus je osobní záležitost jednotlivce.“²⁸

ČEJKA popisuje **metody terorismu používané na Blízkém Východě** následovně: „většinou se snaží o to, aby vzbudily co nejvíce publicity, strachu a zároveň usmrtily mnoho lidí a způsobily materiální škody. Jedna z nejmedializovanějších metod používaných na Blízkém východě je **taktika sebevražedných útoků**. Další velmi často používanou metodou jsou **politické atentáty**. K největšímu počtu politických atentátů došlo v Libanonu, kde tímto způsobem zahynula celá plejáda zdejších politiků (mj. Bašír Džumajil, Pierre Džumajil, Elie Hobejka, Rafík Harírí). Rovněž v Egyptě spáchali radikální islamisté řadu politických vražd, mezi nimi byl nejznámější atentát na Anwara Sadata. Také židovští radikálové měli na svědomí celou řadu politických atentátů, a to jak v podobě britského mandátu Palestina (atentát na lorda Moyneho, atentát na sira

²⁶ BIS. Zpravodajská služba České republiky. *Terorismus* [online], [cit. 28.10.2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nativismus>.

²⁷ MIKA, Otakar Jiří. *Současný terorismus*. Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10, 2003. ISBN 80-7254-409-8, str. 20.

²⁸ Tamtéž, str. 22.

Harolda Mac Michela), tak po vzniku Izraele v r. 1948 (atentát na hraběte Bernadotta, atentát na Jicchaka Rabina). Palestinské radikální skupiny si nebraly na mušku jen izraelské politiky (atentát na izraelského velvyslance Šlomo Argova, atentát na Rechavama Ze'eviho), ale také Jordánce (atentát na jordánského krále Abdalláha I., atentát na jordánského premiéra Wasfiho al-Tala). **Únosy letadel, civilistů a vojáků** jsou rovněž častou metodou teroru blízkovýchodních radikálních skupin. V únosech letadel vynikala zvláště LFOP²⁹ (viz únos letadel na Dawsonovo letiště). Únosy civilistů využívají na Blízkém východě i některé kriminální skupiny, které pak pod rouškou radikálního nacionalismu nebo islamismu vymáhají výkupné a snaží se získat publicitu. Není náhoda, že se oběťmi únosů často stávají novináři (viz Brigády svatého džihádu a Armáda islámu). Také **masakry civilistů** byly vždy jednou z nejstinnějších stránek blízkovýchodního násilí, často v prostředí izraelsko-palestinského konfliktu. Např. masakr v palestinské vesnici Dejr rasín, masakr v jeruzalémské čtvrti Šejch Džarra, masakr v Hebronu (1929 a 1994), masakr v Ma'alot, masakr v pizzerii „Sbarro“, masakr v restauraci „Maxim“, masakr v uprchlických táborech Sabra a Šatíla. Vysoké intenzity dosáhlo násilí při masakrech v Íráku po r. 2003 (mučení, popravy, stínání zajatých civilistů, viz také masakr o svátku Ašurá). Blízkovýchodní skupiny s oblibou používají i různé další metody teroru – kladou **podzemní nálože a miny**, které ničí vojenská vozidla, konstruují jednoduché **rakety** (např. Hamás a Kassám), kladou **bomby na okraje silnic** (tzv. „roadside bombs“).³⁰

Únos letadel na Dawsonovo letišti popsal ČEJKA jako „teroristickou akci Lidové fronty pro osvobození Palestiny (LFOP), která se uskutečnila 6. září 1970. Byl to do té doby největší únos letadel vůbec. Byla unesena celkem čtyři letadla. Únos pátého letu El Al 219 v Londýně se LFOP nezdařil. Jeden únosce byl zabit a jeho partnerka Lejla Chalídová byla předána britským úřadům. Unesená letadla patřila společnosti Pan Am (let č. 93). Byla přinucena přistát v Káhiře. Další dva lety (TWA 74 a Swissair 100), byly únoscí nasměrovány na Dawsonovo letiště (dawson Field) v Jordánsku, bývalou leteckou základnou. O tři dny později LFOP

²⁹ LFOP – Lidová fronta pro osvobození Palestiny.

³⁰ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0, str. 128-129.

unesla ještě let BOAC 775 a přistála s ním rovněž na Dawsonově letišti. Letadla unesená na Dawsonovo letiště nechala LFOP 12. září 1970 v přímém televizním přenosu (bez pasažérů) vyhodit do povětří. Teroristická akce byla příznakem sílící moci palestinských radikálních skupin v Jordánsku a „poslední kapkou“ pro jordánského krále Husajna. Ten vzápětí vyhlásil výjimečný stav. V zemi vypukl vášnivý konflikt mezi palestinskými radikálními organizacemi a jordánskou armádou, který se pak stal známý jako „Černé září“.³¹

Brigády svatého džihádu (arab. Katá'ib al-Džihád aš-Šaríf, ang. Holy Jihad Brigades) popisuje ČEJKA jako „palestinská radikální organizace marginálnějšího charakteru, která se stala známá hlavně díky únosu dvou amerických pracovníků Fox News v srpnu 2006. Oba novináři byli později propuštěni.“³²

Armáda islámu (arab. Džajš al-Islám) je ČEJKOU popsána jako „palestinská militantní skupina z pásma Gazy, která byla zodpovědná za únos britského novináře Alana Johnstona (1962) na jaře r. 2007. Celá událost byla velmi medializována. V červenci 2007 byl za pomoci hnutí Hamás Johnston osvobozen.“³³

ČEJKA dále uvádí v souvislosti s **masakrem o svátku Ašurá** „významné irácké město **Kerbalá (Karbalá)** (dnes cca 600 tisíc obyvatel) a posvátné město ší'itů. Nachází se zde hrobka imáma Husajna, vnuka proroka Mohameda. Zdejší ší'ité byli častým cílem represí režimu Saddáma Husajna. Po invazi do Iráku v r. 2003 se město stalo dějištěm četných násilností a guerillových aktivit. Např. při masakru o svátku Ašurá v r. 2004 bylo sebevražednými útočníky usmrceno 178 lidí.“³⁴

Teroristické techniky a metody jdou ruku v ruce s typologií terorismu. Typologii terorismu je věnována následující kapitola.

³¹ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0, str. 185.

³² Tamtéž, str. 43.

³³ Tamtéž, str. 29.

³⁴ Tamtéž, str. 106.

1.2 Typologie terorismu

Typologii terorismu uvádí Ministerstvo vnitra České republiky následovně. „V rámci typologie terorismu často dochází k nepřipustnému slučování kritérií motivace aktérů, rozsahu a způsobů provádění akcí teroristů. Z hlediska základního stanovení hrozeb a jejich předcházení je třeba stanovit především motivaci teroristů. Podle motivace je možné vypracovat typologii terorismu, která zahrne i "nepolitické formy" terorismu.“³⁵

„Terorismus kriminální: teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních materiálních výhod. Terorismus patologický: teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému sebeuspokojení. Terorismus politický, resp. ideologický: akce provedené z kolektivních pohnutek bez hledání přímých materiálních výhod. Tuto kategorii lze dále dělit na:

- Ultralevicový terorismus;
- Ultrapravicový terorismus;
- Etnický terorismus;
- Náboženský terorismus;
- Environmentální terorismus;
- Vigilantistický terorismus (kterému jde o "právo a pořádek", který údajně není stát s to zajistit, sem lze řadit například latinskoamerické "černé brigády", útočící proti bezdomovcům atd.);
- "Single-issue" terorismus ("jednopoložkový" - proti potratům atd.)³⁶

Obdobný výklad **typologie terorismu** uvádí ve své knize SOULEIMANOV: „ponecháme-li stranou tzv. kriminální terorismus (namířený na získání osobních materiálních výhod) a tzv. psychopatologický (dosažení psychického sebeuspokojení) a soustředíme-li se výhradně na tzv. politický

³⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. *Typologie terorismu*. [online], [cit. 08.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>.

³⁶ Tamtéž.

terorismus, pak bychom jeho typologii mohli pojmut jako v tabulce „**Politický terorismus**“.³⁷

POLITICKÝ TERORISMUS								
Státní			Nestátní					
Represivní		Subverzivní		Represivní 5	Subverzivní			
Establishmentu (režimu) 1	Okupační či válečný (barbarismus) 2	Realizovaný státem (state-supported) 3	Sponzorovaný státem (state-sponsored) 4		Revoluční 6		Subrevoluční 7	
						Náboženský 8	Ultralevicový	Ultralevicový
							Ultrapracivový	Etnicko-separatistický
							Anarchistický	"Single-issue" (monotematický či jednosložkový) 9
					Vigilantistický 10			
					Náboženský			

Tabulka č. 1 – POLITICKÝ TERORISMUS³⁸

„Pozn. č. 1:

teroristické aktivity namířené na udržení systému (režimu) proti (politickým) oponentům, např. domácí opozici.

Pozn. č. 2:

teroristické aktivity uplatňované střední vládou či agresorem, resp. ozbrojenými formacemi ústřední vlády či agresora na vojensky okupované území za účelem potlačení vzpoury, likvidace ozbrojeného hnutí odporu atd. Nejedná se tedy o tzv. terorismus válečný, při němž je psychologický teror nezbytnou součástí válečných aktivit, ale o promyšlenou a víceméně systematickou politiku zastrahování obyvatelstva okupovaného území za účelem dosažení konkrétních politických cílů. Tento druh státního represivního terorismu se často uskutečňuje v době formálního míru, resp. po válce či po aktivní fázi války.

³⁷ SOULEIMANOV, Emil (Ed.), další autoři. *Terorismus. Pokus o porozumění*. Sociologické nakladatelství Slon. Praha, 2010. ISBN 978-80-7419-038-4, str. 35 a 37.

³⁸ Tamtéž, str. 37.

Pozn. č. 3:

teroristické aktivity páchané speciálními jednotkami jednoho státu na svrchovaném území druhého státu za účelem potlačení nebo likvidace skupin či jednotlivců druhého státu.

Pozn. č. 4:

teroristické aktivity třetího aktéra či aktérů, sponzorované státem, namířené proti občanům jiných států (vládě, skupinám atd.).

Pozn. č. 5:

teroristické aktivity uplatňované uvnitř teroristických skupin ze strany vedení vůči níže postaveným členům, např. opozici.

Pozn. č. 6:

cílem je revoluční (celková) změna systému.

Pozn. č. 7:

cílem je dílčí změna systému.

Pozn. č. 8:

strategické cíle jak náboženských, tak ultralevicových či ultrapravicových teroristických uskupení se mohou různit. Některé totiž mohou usilovat o celkovou změnu existujícího systému, další o jeho dílčí změnu.

Pozn. č. 9:

teroristické aktivity páchané jednotlivci či skupinami mající za účel specifické dílčí společenské změny, např. proti potratům.

Pozn. č. 10:

*teroristické aktivity páchané (často ultrapravicově orientovanými) skupinami či jedinci, kterým „jde o „právo a pořádek“, který údajně není stát s to zajistit, sem lze řadit například latinskoamerické „černé brigády“, útočící proti bezdomovcům“.*³⁹

*„Co do rozsahu působení terorismu existuje **kategorie domácího terorismu a mezinárodního terorismu**, související s počtem zemí, v nichž terorismus působí anebo získává prostředky a logistiku pro svoji činnost. Nepřehlédnutelná je vazba terorismu na jiné negativní jevy, jakými je například obchod s drogami (ze kterého jsou teroristické akce nezřídka financovány) nebo*

³⁹ SOULEIMANOV, Emil (Ed.), další autoři. *Terorismus. Pokus o porozumění*. Sociologické nakladatelství Slon. Praha, 2010. ISBN 978-80-7419-038-4, str. 37.

obchod se zbraněmi. Společně s organizovaným zločinem a šířením zbraní hromadného ničení patří terorismus – zejména jeho mezinárodní forma – k nejzávažnějším rizikům ohrožujícím celou lidskou civilizaci.“⁴⁰

K výše uvedenému je nutné dodat používání chemických zbraní teroristy, nukleární terorismus, shromažďování finančních prostředků a spolupráce mezi teroristy. „**Použití nebo výhrůžky použitím chemických nebo biologických látek** jsou v současnosti tou nejděsivější formou terorismu. Výhodou teroristů je to, že nervové látky jsou levné, snadno dostupné, k jejich použití není zapotřebí žádný výcvik a výroba takové látky je poměrně jednoduchá. Teroristé mohou chemické a biologické zbraně ukrást z laboratoří nebo výrobních závodů. Mohou dokonce použít komerčně dostupné insekticidy jako parathion.“⁴¹

„Mnohé teroristické organizace se podílely na **obchodech s drogami**, aby získaly peníze na své operace. Ke známým obchodníkům s drogami patří organizace, které operují v zemích bohatých na rostliny potřebné pro výrobu drog, jako kokain nebo marihuana.“⁴²

„Jedním z motivů **nukleárních teroristů** může být přesvědčení, že nemají co ztratit. Pokud se nějaké hnutí cítí být v úpadku, nebo že se rozpadá na frakce, nebo že jej usurpuje jiné hnutí, může spustit akt nukleárního terorismu, aby ospravedlnilo svou existenci a přitáhlo pozornost veřejnosti ke svým záležitostem. Ideologie narušuje morální zábrany proti terorismu a způsobuje propast mezi „nimi“ a „námi“. Pokud nějaký čin, nezáleží na tom jak strašný, vede k pokračování „naší věci“, pak musí být dobrý. Náboženští teroristé vypadají na to, že by se mohli uchýlit k použití nukleárních zbraní spíše než ostatní skupiny. Náboženství je legitimní síla, jež může vybízet k bezvýhradné oddanosti a podřízenosti. Může morálně ospravedlnit, a dokonce vyžadovat nevybíravé násilí. Náboženské skupiny mohou chtít odstranit části společnosti, aniž by se nechaly ovlivnit politickými, praktickými nebo morálními faktory, které omezují akce těch druhých.

⁴⁰ Ministerstvo vnitra České republiky. *Typologie terorismu*. [online], [cit. 08.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>.

⁴¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie – Světový terorismus od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co, 2001. ISBN 80-7237-340-4, str. 230.

⁴² Tamtéž, str. 236.

Jiné skupiny se ovšem také nemusí cítit svázané, pokud jde o použití falešného nukleárního poplachu nebo o krádež jaderné zbraně, nikoli však půjde-li o její odpálení.“⁴³

V knize ENCYKLOPEDIA OF WORLD TERRORISM jsou **typy terorismu** rozděleny zejména do 4 kategorií teroru. „*Za první, podle ideologické příslušnosti. Za druhé, podle povahy cílů, jejichž chtějí teroristé dosáhnout. Za třetí, podle zaměření násilí, výběru cílů a oblasti působení. A za poslední, podle historického původu teroristické skupiny.*“⁴⁴

1.3 Charakteristika pandemie Covid-19 a opatření států EU

Onemocnění koronavirem COVID-19 je dle WHO⁴⁵ **infekční onemocnění způsobené virem SARS-CoV-2.** „*První případ byl identifikován v čínském Wu-chanu v prosinci 2019 a od té doby se virus rozšířil po celém světě, což způsobilo přetrvávající pandemii. Pandemie je epidemie velkého rozsahu zasahující do více kontinentů. Jedná se tedy o výskyt onemocnění s vysokou incidencí na velkém území (kontinenty) za určité časové období. Za pandemii ji Světová zdravotnická organizace prohlásila 11. března 2020.*“⁴⁶

„*Většina lidí infikovaných virem bude mít mírné až středně závažné respirační onemocnění a zotaví se bez nutnosti zvláštní léčby. Někteří však vážně onemocní a vyžadují lékařskou pomoc. Starší lidé a osoby se základními zdravotními stavy, jako jsou kardiovaskulární onemocnění, cukrovka, chronické respirační onemocnění nebo rakovina, mají větší pravděpodobnost vzniku závažných onemocnění. Kdokoli může onemocnět COVID-19 a vážně onemocnět nebo zemřít v jakémkoli věku. Virus se může šířit z úst nebo nosu infikované osoby v malých kapalných částicích, když kašle, kýchá, mluví, zpívají nebo dýchají. Tyto částice se pohybují od větších respiračních kapiček až po menší aerosoly. Je*

⁴³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie – Světový terorismus od starověku až po útok na USA.* Praha: Svojtka & Co, 2001. ISBN 80-7237-340-4, str. 234.

⁴⁴ Tamtéž, str. 184.

⁴⁵ WHO – World Health Organization (Světová zdravotnická organizace).

⁴⁶ Pandemie COVID-19. *Wikipedie, otevřená encyklopedie.* [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie>.

důležité praktikovat respirační etiketu, například kašláním do ohnutého lokte, a zůstat doma a izolovat se, dokud se nezotavíte, pokud se necítíte dobře.“⁴⁷

„Dne 23. dubna 2020 jednali vedoucí představitelé EU o pokroku v různých dimenzích evropské reakce na vypuknutí Covid-19. Bylo to již čtvrté video setkání tohoto druhu. Vedoucí představitelé uvítali **evropský plán ke zrušení opatření na omezení šíření Covid-19**, který dne 15. dubna představili Charles MICHEL, předseda Evropské rady, a Ursula VON DER LEYENOVÁ, předsedkyně Evropské komise. Diskutovali také o **plánu obnovy**; záchranné sítě pro pracovníky, podniky a panovníky; fond obnovy a víceletý finanční rámec (VFR); nelegální vrty na Kypru; a naplánovali video setkání se západním Balkánem na 6. května.“⁴⁸

V boji proti pandemii COVID-19 vznikl **Globální výzkum koronavirových onemocnění COVID-19**. „WHO spojuje světové vědce a globální zdravotnické pracovníky, aby urychlili proces výzkumu a vývoje a vyvinuli nové normy a standardy, které by omezily šíření pandemie koronaviru a pomohly v péči o postižené. Byl aktivován **plán výzkumu a vývoje**, který má urychlit diagnostiku, vakcíny a terapeutika pro tento nový koronavirus. Solidarita všech zemí bude mít zásadní význam pro zajištění spravedlivého přístupu ke zdravotnickým produktům v souvislosti s onemocněním COVID-19.“⁴⁹

Plán výzkumu a vývoje a COVID-19: „Současná pandemie COVID-19 je bezprecedentní, ale globální reakce vychází ze zkušeností získaných z jiných epidemií v posledních několika desetiletích. V rámci reakce WHO byl aktivován plán výzkumu a vývoje, který má urychlit diagnostiku, vakcíny a terapeutika pro tento nový koronavirus. Cílem plánu je zlepšit koordinaci mezi vědci a globálními

⁴⁷ Onemocnění koronavirem. *Informace o onemocnění koronavirem*. WHO. [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1.

⁴⁸ Plenární zasedání Evropského parlamentu. *Extraordinary European Council, 23 April 2020* [online], [cit. 29.10.2022]. Dostupné z: https://multimedia.europarl.europa.eu/cs/package/extraordinary-european-council-23-april-2020_15801.

⁴⁹ Onemocnění koronavirem. *Globální výzkum koronavirových onemocnění COVID-19*. WHO. [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/global-research-on-novel-coronavirus-2019-ncov>.

zdravotnickými pracovníky, urychlit proces výzkumu a vývoje a vyvinout nové normy a standardy, které by se poučily z globální reakce a zlepšily ji. Dne 30. ledna 2020 generální ředitel WHO na základě doporučení Výboru pro mimořádné situace prohlásil, že vypuknutí představuje ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu. Na základě reakce na nedávné vypuknutí viru Ebola, SARS-CoV a MERS-CoV usnadnil plán výzkumu a vývoje koordinovanou a urychlenou reakci na COVID-19, včetně bezprecedentního programu vývoje vakcíny, výzkumu potenciálních farmaceutických léčebných postupů a posílených kanálů pro sdílení informací mezi zeměmi.⁵⁰

„Nezbytná mimořádná opatření přijatá členskými státy a EU fungují. Došlo díky nim ke zpomalení šíření viru a k záchraně tisíců životů. Tato opatření a s nimi spojená nejistota však pro občany, společnost a ekonomiku představují značné náklady a nemohou trvat neomezeně, proto byl dne 15. dubna 2020 přijat Evropský plán ke zrušení opatření na omezení šíření COVID-19.“⁵¹

Společný evropský plán rušení opatření proti šíření COVID-19 je dostupný na internetových stránkách eur-lex.europa.eu.⁵²

Pro účely této práce jsou zde uvedena jen některá přijatá opatření států EU:

- **Česká republika:**

„První tři případy nákazy byly potvrzeny 1. 3. 2020, tito lidé si nákazu dovezli ze severní Itálie, ve které se v té době nákaza šířila velmi rychle a mnoho Čechů tam jezdilo lyžovat do Alp. Rychlý nástup epidemie byl poznamenán kritickým nedostatkem ochranných pomůcek, kterých bylo ve skladech málo. Byl vyhlášen **nouzový stav** na celé území ČR a to od 12. 3. 2020, nouzový stav vyhlásila vláda svým usnesením č. 69/2020 Sb., nouzový stav byl ukončen 17. 5. 2020. Nejprve

⁵⁰ Onemocnění koronavirem. *Plán výzkumu a vývoje a COVID-19*. WHO, [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/teams/blueprint/covid-19>.

⁵¹ Evropský plán ke zrušení opatření na omezení šíření COVID-19, [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4450923&from=CS>.

⁵² Úřední věstník EU. Společný evropský plán rušení opatření proti šíření COVID-19, [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A52020XC0417%2806%29>.

byla přijata opatření na základě nařízení vlády, poté nařízením ministerstva zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví.⁵³

1) Vývoj opatření vlády a ministerstva zdravotnictví od března do června 2020 (tzv. první vlna)

a) **Zákaz volného pohybu osob**, s výjimkou cestování do zaměstnání a nezbytného nákupu životně důležitých surovin a léků.

b) **Zákaz pohybu/pobytu mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest** (nos, ústa), následně platila nutnost mít zakrytá ústa a nos jen ve veřejné dopravě, v obchodech, úřadech, nemocnicích a dalších vnitřních prostorech.

c) **Uzavření obchodů a služeb**, s výjimkou otevřených potravin a květinářství, následně docházelo k postupnému otevírání různých provozoven (např. hobby markety, železářství či prodejny jízdních kol). Hromadná doprava byla povolna utlumována, ale nikoliv z nařízení vlády, nýbrž v reakci na omezení volného pohybu lidí. Úřady měly podle vládního nařízení omezené pracovní hodiny pro veřejnost.

d) **Zákaz kulturních, sportovních, náboženských a uměleckých akcí.**

e) **Lokální ohniska** byla ministerstvem zdravotnictví jednotlivě vyhodnocována pro jednotlivé okresy, rizikové skóre bylo hodnoceno a denně publikováno ve formátu týdenních souhrnů.

2) Další opatření byla přijata jako razantnější opatření proti šíření koronaviru:

a) **Zákaz přímých leteckých spojů s Čínou a Jižní Koreou.**

b) Dne 11. 3. 2020 došlo k **uzavření základních, středních a vysokých škol** (dle opatření MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN).

c) Byl aktivován **Ústřední krizový štáb**⁵⁴ a pracovní výbor **Bezpečnostní rady státu**⁵⁵.

⁵³ § 69 a § 80 odst. 1 písm. g) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

⁵⁴ **Ústřední krizový štáb** je v ČR pracovní orgán vlády k řešení krizových situací. Jeho činnost je definována statutem a jednacím řádem. Kompetence vlády zřízovat Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací je stanovena v § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (Krizový zákon).

⁵⁵ **Bezpečnostní rada státu** je stálý pracovní orgán vlády ČR pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování. Zřízena byla ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

d) Dne 23. 3. 2020 Předseda sněmovny na návrh vlády vyhlásil **stav legislativní nouze** a za pouhý týden tak byl upraven zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020 a schváleny zákony č. 133/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 (tzv. ošetřovné), zákon č. 134/2020 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů (tzv. zdravotní pojištění), zákon č. 135/2020 Sb., Zákon o zvláštních pravidlech pro přijímání k některým druhům vzdělávání a k jejich ukončování ve školním roce 2019/2020 (problematika maturit a přijímacích zkoušek na střední školy), zákon č. 136/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a důchodového pojištění v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 (problematika důchodového a sociálního pojištění) a zákon č. 137/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu (tzv. evidence tržeb⁵⁶).“⁵⁷

- **Itálie:**

„Nákaza se do Itálie rozšířila dne 31. 1. 2020, kdy byli dva čínští turisté v Římě pozitivně testováni. Vláda reagovala přísnými restrikcemi, uzavřely se školy či obchody. V době od 19. 3. 2020 do 11. 4. 2020 měla Itálie v celosvětovém srovnání nejvyšší počet obětí a jeden z největších počtů nakažených. Premiér Giuseppe Conte vyhlásil 8. března karanténu v Lombardii a 14 provinciích. Od 10. března byla karanténa rozšířena na celou zemi. Při proti pandemických opatřeních vznikly v některých italských věznicích vzpoury. Ve věznici v Modeně při vzpouře zemřeli 3 vězni. Opatření byla zpřísněna ještě 12. března, kdy byly **uzavřeny restaurace a obchody, s výjimkou prodejen potravin a lékáren**. Další zpřísnění přišlo v sobotu 21. března. Vláda **pozastavila veškerou postradatelnou výrobu a zpřísnila omezení venkovního pohybu**. Kvůli epidemii byl také na neurčito odložen cyklistický závod Giro d'Italia, který měl být

⁵⁶ Zákon č. 137/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu → Tento předpis je již zrušen k 1. 1. 2023.

⁵⁷ Pandemie Covidu-19 v Česku. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online], [cit. 28.01.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie_covidu-19_v_%C4%8Cesku.

zahájen 9. května. V květnu 2020 italská vláda začala opatrně rozvolňovat bezpečnostní opatření. Důvodem byly mimo jiné obavy, že podniky v nejvíce postiženém turistickém průmyslu a pohostinství se mohou stát obětí lichvářů a mafie, která se zřejmě bude snažit investovat do skomírajících hotelů a restaurací za účelem praní špinavých peněz. Itálie přerušila přímé letecké spojení s Čínou, ale ani to nepomohlo epidemii přibrzdit. Naopak evropské země začaly omezovat spojení s Itálií. Evropská centrální banka dne 12. března zamítla žádosti Itálie o finanční pomoc, která by jí pomohla čelit pandemii. Prezidentka Evropské centrální banky, Christine Lagarde, v této souvislosti prohlásila, že Evropská centrální banka „není od toho, aby zastavovala epidemie“. Italský prezident Sergio Mattarella reagoval slovy, že Itálie očekávala od orgánů EU solidaritu, nikoliv překážky. Podle mnoha komentátorů hrozí, že neochota členských států EU a NATO pomoci Itálii ve stavu nouze povede k většímu sblížení Itálie s Čínou, která Itálii poskytla rozsáhlou humanitární pomoc (komentátoři v této souvislosti hovoří o tzv. „rouškové diplomacii“ Číny. Pomoc Itálii poskytlo také Rusko. Přestože v období od 19. března do 11. dubna 2020 měla Itálie v celosvětovém srovnání oficiálně nejvyšší počet zemřelých s nemocí covid-19 (celkem 19.468 potvrzených obětí ke dni 11. dubna), již počátkem dubna se objevily zprávy, že skutečný počet obětí epidemie může být ještě mnohem vyšší.“⁵⁸

- **Německo:**

„První případ nákazy v Německu byl potvrzen 28. ledna 2020 v bavorském zemském okrese Starnberg nedaleko Mnichova. Spolková vláda v čele s kancléřkou Angelou Merkelovou a ministerští předsedové, resp. šéfové vlád spolkových zemí se od prosince 2020 **v rozmezí několika týdnů digitálně radili o zpřísnění nebo uvolnění omezení soukromého pohybu obyvatelstva** (mnohde na maximálně 15 km od místa bydliště), **možností vzájemných návštěv i příbuzných osob, návštěvy škol, dále také uzavření či otevření obchodů a provozoven služeb, o další usnadnění a zvýhodnění práce doma** (tzv. home office) apod. K 1. březnu 2021 byla některá opatření zmírněna; byl například povolen provoz všech cca 80 000 kadeřnických a holičských provozoven v zemi. V březnu se však i v Německu začala rozšiřovat tzv. britská varianta koronaviru,

⁵⁸ Pandemie Covidu-19 v Itálii. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online], [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie_covidu-19_v_It%C3%A1lii.

což vedlo k opětovnému zpřísnění některých opatření. Mezi kancléřkou Merkelovou a několika ministerskými předsedy vznikly kvůli určitým opatřením rozpory. Nadto zprvu prosadila Merkelová pro „zelený“ čtvrtek před Velikonocemi a sobotu 3. dubna 2021 svůj návrh tzv. dnů klidu (nikoliv oficiálních svátků), dva dny poté však musela toto opatření odvolat a veřejně se omluvit. Nebylo totiž prokonzultováno s právníky a ukázalo se jako v mnoha ohledech neproveditelné.⁵⁹

- **Rakousko:**

„Pandemie covidu-19 se do Rakouska rozšířila 25. února 2020, kdy byly potvrzeny první dva případy v nemocnici v Innsbrucku. K 27. srpnu bylo potvrzeno 26 361 případů, z nichž se 22 317 vyléčilo a 733 pacientů zemřelo. Pacienti jsou ve všech spolkových zemích. Kancléř Sebastian Kurz vyhlásil **protiepidemická opatření jako zákaz vstupu Italů do Rakouska bez lékařského potvrzení, uzavření vysokých škol a univerzit, dvoutýdenní karanténu občanů po návratu z Itálie či zákaz velkých společenských akcí.**⁶⁰

1.4 Dezinformace a teorie spiknutí v rámci pandemie Covid-19

Dezinformace jsou nepravdivé informace, které jsou záměrně šířené za účelem oklamání či zmatení lidí. Úmyslně šířené dezinformace jsou často označovány jako fake news či hoaxy. „Z termínu fake news se během posledních čtyř let stal tzv. buzzword. Politické a vojenské klamání dnes má mnoho derivátů a podob (dezinformační kampaně, kybernetická propaganda, kognitivní hacking), jež shrnujeme pod pojmem „**informační válka**“. Tvoří součást narůstajícího bezpečnostního problému: manipulace s veřejným míněním určené k ovlivnění reálného světa a jeho geopolitických souřadnic. Informační technologie změnily v našich životech nejprve rychlost přenosu informací, pak jejich množství, a nakonec i jejich kvalitu. Nástup informačního věku byl rychlý, znalostní ekonomika si nás bohužel podřídila, aniž jsme adaptovali své instituce, aniž jsme udělali dostatečné změny v našich právních systémech, aniž jsme vůbec zaregistrovali svou nepřipravenost. Nejenže jsme novému stavu věcí nepřizpůsobili své instituce, nepřizpůsobili jsme mu ani své znalosti. Naše instituce i dnes řídí lidé,

⁵⁹ Pandemie Covidu-19 v Německu. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online], [cit. 20.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie_covidu-19_v_N%C4%9Bmecku.

⁶⁰ Pandemie Covidu-19 v Rakousku. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online], [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie_covidu-19_v_Rakousku#cite_note-8.

jejichž znalosti v oblasti informačních technologií jsou velmi omezené. Trest na sebe nemohl nechat dlouho čekat. Přišel ve čtyřech vlnách jako jezdcí Apokalypsy.⁶¹

„Jako první přišel stav kybernetické zranitelnosti. Druhým faktorem se stal nástup technologií skladování a analýzy dat. Třetím překvapením v řadě byla nečekaná synergie špičkových marketingových postupů a informačních operací, založených na behaviorální psychologii. Jejich spolupráce vyústila v nečekaně ničivý, jen zdánlivě neletální způsob boje, pro nějž používáme souhrnný název „informační válka“. Čtvrtým „jezdcem“, který naší nepřipravenosti na nástup nového informačního paradigmatu nastavil zrcadlo, se stala pandemie covidu-19. Západní svět s oslabenými kognitivními schopnostmi a nepřipravenými institucemi musel čelit intenzivnímu informačnímu působení nedemokratických režimů i individuálních aktérů. A nebylo to působení ani trochu přátelské.“⁶²

„Podstatou schématu je najít trhliny ve fungování společnosti. Najít cokoliv, co jí brání konstruktivně řešit problémy, odstraňovat překážky a konflikty a účinně se bránit. Hledat je nutné všude. V ekonomii, v kulturních narativích, v demografii, kdekoliv. Tyto trhliny je třeba prostudovat, jako studuje lékař nemoc. Namísto léčby pak ale naordinovat eskalaci příznaků.

1. Vytvořit VELKOU LEŽ.
2. Najít pravdivé jádro.
3. Vyprat zdroj.
4. Nalézt užitečného idiota.
5. Popírat, popírat, popírat.
6. Počítat s během na dlouhou trať.“⁶³

„Poslední dobou, zejména v době šíření covidu-19, plní roli narativní „proxy stanice“. Šest nejvýznamnějších šířených témat:

⁶¹ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 162.

⁶² Tamtéž, str. 162-163.

⁶³ Tamtéž, str. 166-167.

- **Původ viru** na území USA, únik z vojenských laboratoří (věrně kopíruje *operation Infektion*). Z toho těžila především Čína, v jejímž zájmu bylo, jakkoliv odvrátit pozornost od původu viru.
- **Nečestné úmysly výrobců vakcín**, vysvětlení jejich „světového spiknutí“ s globálními elitami, čipování.
- **Bill Gates je autorem viru**, aby mohl prodávat vakcínu a čipovat lidi.
- **O účinnosti údajného zázračného léku**, antimalarika hydroxychlorochinu.
- **Sítě 5G** způsobují covid-19.
- **Video Plandemic**, které kombinuje všechny předchozí prvky a přidává „vědecké vysvětlení“, proč nenosit roušky.
- K těmto šesti tématům je někdy ještě připojováno sedmé – pití nebo vstříkávání dezinfekce do žil. Toto téma vysoce překonalo svou sledovanost všechna ostatní, nebylo ale možno spolehlivě určit, jak velkou část tvořily po vyjádření prezidenta Trumpa příspěvky recesní. Výzkumníci proto tento narativ museli ze statistik chtě nechtě vypustit.⁶⁴

Jak tedy odlišit dezinformační a manipulativní weby od seriózního zpravodajství?

„Jedna z prvních a nejširších databází českých a slovenských dezinformačních webů, *Konšpiratori.sk*, vznikla za účelem omezit inzerci na těchto platformách a zahrnuje necelé dvě stovky internetových stránek. V rámci expertní debaty o dezinformacích v České republice tato databáze sloužila jako jeden z prvních zdrojů pro identifikaci těchto dezinformačních kanálů. Weby mohou být do databáze zahrnuty nezávisle na svém zaměření, pokud publikují dezinformace včetně těch, které se týkají zdraví, ale také politiky, šíří konspirační teorie, obsahují výzvy k násilí, poplašné zprávy, extrémistický obsah nebo nerespektují zásady novinářské etiky (např. není známý vlastník či autoři, je zřejmá neobjektivnost, nerozlišování komentářů a zpráv atd.). Každému webu je v databázi přiděleno specifické hodnocení, o kterém rozhoduje odborná komise.“⁶⁵

„Dezinformační weby získaly výraznou pozornost během rozpuku pandemie covidu-19 v Česku, a to zejména kvůli různým nepodloženým (a

⁶⁴ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 171.

⁶⁵ Tamtéž, str. 238.

potencionálně i škodlivým) radám, jak se šířícímu se onemocnění bránit či jak je léčit. V průběhu roku 2020 se téma covidu-19 – zejména jeho původ, rozšiřování, vládní opatření proti jeho šíření (např. nošení roušek či respirátorů) a také očkování – stalo na šesté dezinformační scéně zcela dominantním, a to nezávisle na původním tematickém zaměření konkrétních webových stránek. V souvislosti s pandemií covidu-19 také vznikla řada nových dezinformačních projektů, ať už na webu, či na sociálních sítích.“⁶⁶

„Dopad dezinformačních kampaní a míra jejich nebezpečnosti jsou často akcentovány během období krize, za něž lze považovat také pandemii Covidu-19. Podle průzkumu agentury STEM z března 2021 věří různým dezinformacím o koronaviru okolo 40 % občanů používajících internet (jednou z nich je např. konspirační teorie tvrdící, že epidemie je vládní zástěrkou ke kontrole občanů). Zároveň 20 % dotázaných uvedlo, že přestali věřit zpravodajství veřejnoprávních médií.“⁶⁷

⁶⁶ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 239.

⁶⁷ Tamtéž, str. 245.

2 Dopady pandemie Covid-19 na teroristické aktivity

Dle zdroje <https://www.idnes.cz> ze dne 3. dubna 2020 mohou teroristé pandemii využít ve svůj prospěch, naberou síly na nové útoky. „Skupiny islámských radikálů jako Al-Káida a Islámský stát (IS) na koronavirus pohlížejí jako na hrozbu, ale zároveň i příležitost získat nové stoupence a udeřit pak důrazněji než dříve. Svědčí o tom jejich reakce, píše agentura AP. Teroristé koronavirus často označují za trest namířený na nemuslimy. Al-Káida svým příznivcům v úterý ve svém vzkazu doporučila, aby využili čas trávený v karanténě k poučení se o islámu. Islámský stát v březnovém doporučení zase vyzval stoupence, aby neměli slitováním a útočili i v této krizové době. Mezinárodní krizová skupina (ICG) tento týden upozornila, že pandemie nemoci COVID-19 ovlivňuje globální solidaritu, která je klíčová pro boj proti extremistům, „což stoupencům svaté války umožňuje lépe se připravit na teroristické útoky“. Analytici si nejsou jistí, zda lze už některé z teroristických útoků z minulých dní považovat za využití krize kolem koronaviru. Pozastavují se ale například nad útokem z konce března. Islámští extremisté při něm v Čadu, který se významně podílí na africkém boji proti terorismu, u hranice s Nigérií a Nigerem zabili 92 vojáků. Dva egyptští armádní představitelé poukázali na březnový nárůst útoků IS na severu Sinajského poloostrova. V Sýrii a Iráku, kde IS působil od roku 2014, sice žádné nové útoky této organizace nezaznamenali, ale epidemie přinutila koalici vedenou Spojenými státy zastavit výcvik v Iráku a začít stahovat část vojáků. Stažení, které se týká i Britů a vojáků dalších zemí, otevírá prostor extremistům. Americké síly se přeskupují i v Africe, což je špatné pro krizové oblasti jako Somálsko nebo okolí Čadského jezera. Mluvčí velitelství amerických sil v Africe Christina Gibsonová řekla, že se přizpůsobuje velikost i rozmístění sil tak, aby „byla zajištěna bezpečnost a ochrana vojska USA i partnerů“. Američané mají v Africe asi 5 200 vojáků. I když se potvrdila nákaza koronavirem u čtyř francouzských vojáků z africké mise, francouzské ministerstvo obrany oznámilo, že to armádní úkol neovlivní. Francie má v západní Africe 5 100 vojáků. Armáda v Nigérii, která bojuje proti extremistům z Boko Haram i odnoži IS, kvůli epidemii pozastavila své aktivity včetně výcviku. Z uniklého písemného armádního sdělení vyplývá, že armádní automobily bude

možné využít při hromadných pohřbech nebo převozu nemocných do nemocnic. Protiteroristický poradce Laith Alkhouri upozornil, že se teroristé v západní Africe nemusí zaměřovat jen na bezpečnostní síly, ale také na špatně střežené věznice. Zneužijí pandemii i k obviňování vlád, aby získali obyvatele na svou stranu. Některé skupiny ovšem jeví zájem o to, jak epidemii zvládat. Například somálská skupina Šabáb navázaná na Al-Káidu v březnu pořádala pětidenní rokování o koronaviru. V prohlášení pak uvedla, že se jedná o naléhavou hrozbu, která se týká i muslimů. Její mluvčí se však nevyslovil k otázce, zda skupina uposlechne výzvu OSN k ukončení bojů a zda umožní zdravotníkům přístup na území, které kontroluje. Afghánský Tálibán pak zveřejnil instruktážní video se záběry na své lidi rozdávající roušky a mýdlo. Ujistil, že humanitární pracovníky i zdravotníky nechá svým územím projít.⁶⁸

Na otázku, zda měla pandemie Covid-19 vliv na terorismus v EU poukazují také čísla počtů útoků, obětí a zatčení v roce 2020, viz následující kapitola „Aktivity teroristů v rámci pandemie Covid-19“.

2.1 Aktivity teroristů v rámci pandemie Covid-19

„Ačkoliv množství teroristických útoků zůstalo v roce 2020 stabilní, extremisté využili pandemii koronaviru k šíření své propagandy. Podle zprávy Europolu o terorismu v EU bylo **v roce 2020** ve státech sedmadvacítka zaznamenáno **57 pokusů o teroristické útoky**. Toto číslo zahrnuje jak uskutečněné útoky, tak ty nezdařené i úspěšně zmařené. V roce 2019 jich bylo dva méně – 55. V deseti případech se vloni jednalo o džihádistické útoky v Rakousku, Francii a Německu. Ačkoli to představuje pouze šestinu všech případů, džihádističtí teroristé mají na svědomí více než polovinu všech obětí a téměř všechny zraněné. **Celkový počet obětí a zraněných se v EU zdvojnásobil**. V roce 2019 bylo 10 obětí a 27 zraněných a v roce 2020 už 21 obětí a 54 zraněných. Francie a Španělsko se staly místem pro 14 etnicko-nacionalistických a separatistických teroristických útoků. 24 útoků v Itálii je přičítáno na vrub levicovým či anarchistickým teroristickým organizacím nebo jednotlivcům. Ve většině

⁶⁸ iDNES.cz, *Teroristé mohou pandemii využít ve svůj prospěch, naberou síly na nové útoky*. [online], [cit. 16.02.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/teroriste-koronavirus-al-kaida-islamsky-stat-sabab-boko-haram.A200403_095506_zahranicni_kha.

případů byly tyto útoky zaměřené na poškození soukromého nebo veřejného majetku, jako jsou finanční instituce a vládní budovy. Ve třech členských státech EU (Německo, Belgie a Francie) v roce 2020 proběhly čtyři teroristické pokusy motivované pravicovým extremismem. Uskutečněný byl však pouze jeden z nich. **Džihádistický terorismus zůstává v EU i nadále největší hrozbou. V roce 2020 byl počet uskutečněných džihádistických teroristických útoků více než dvojnásobný v porovnání s úspěšně zmařenými pokusy.** Za všemi džihádistickými útoky stojí podle Europolu jednotlivci, přičemž ve 4 z 10 uskutečněných případů se jednalo o občany EU. Někteří z pachatelů vykazovali kombinaci extrémních ideologií a duševních problémů. Předpokládá se, že svou roli zde sehrála i pandemie a s ní spojená sociální izolace a zvýšený stres.⁶⁹

„Teroristé stále více používají jednoduché zbraně: Lockdown během pandemie a zavírání veřejných prostorů, jako jsou nákupní centra, kostely a stadiony, zřejmě vedly ke snížení používání výbušnin při teroristických útocích. V roce 2020 teroristé k útokům využívali převážně nože, vozidla nebo žhářství. Střelné zbraně byly použity jen při únorovém krajně pravicovém teroristickém útoku v německém městě Hanau a listopadovém džihádistickém útoku ve Vídni. **Online radikalizace jako rostoucí hrozba:** Vzhledem ke zvýšenému používání internetu během pandemie hrály online komunity důležitou roli při šíření násilného extremismu. Po zablokování teroristických skupin na aplikacích, jako je Telegram, se džihádistická propaganda začala více šířit na menších online platformách. Pravicoví extremisté, zejména mladí lidé, stále častěji používali k šíření své ideologie videohry a herní platformy. **Džihádističtí i pravicoví extremisté se pokusili využít Covid-19 k propagandistickým účelům, zatímco levicoví a anarchističtí extremisté do svých narativů začlenili kritiku vládních opatření pro boj proti pandemii.**⁷⁰

⁶⁹ Europa.eu, *Terorismus v EU. Počty útoků, obětí a zatčení v roce 2020.* [online], [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/terorismus/20210628STO07262/terorismus-v-eu-pocty-utoku-obeti-a-zatceni-v-roce-2020>.

⁷⁰ Europa.eu, *Terorismus v EU. Počty útoků, obětí a zatčení v roce 2020.* [online], [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/terorismus/20210628STO07262/terorismus-v-eu-pocty-utoku-obeti-a-zatceni-v-roce-2020>.

„Při studiu hybridního válčení IS bychom se však měli vyhnout dvěma chybným závěrům. První chybu, kterou při analýze hybridní války Islámského státu můžeme udělat, je podlehnout dojmu, že strategickým cílem IS bylo vytvoření a rozšíření nezávislého teritoria na nějakém geograficky vymezeném prostoru. S takovým přístupem bychom chápali ty aspekty hybridní války IS, jež vedou k získání, udržení a rozšíření území, jako primární a všechny ostatní pouze jako podpůrné. Za taktické nástroje bychom tak snadno mohli považovat metody organizovaného zločinu, terorismu i propagandy, protože samy o sobě nevedou přímo k získání a rozšíření konkrétního území. V takovém případě bychom mohli usuzovat, že osvobození obsazeného území nebo dokonce ideologické vítězství (úspěšnou delegitimizací islamistů v očích obyvatelstva) v určeném regionu může představovat porážku Islámského státu. **Strategickým cílem IS není vytvoření a udržení státního útvaru na konkrétním území s určitou etnický definovanou populací, ale absolutní porážka dár al-harb (neislámského prostoru) a globální vítězství chalífátu, tedy islámského státu.** Takto formulovaný strategický cíl zní racionálně uvažujícím analytikům ze Západu natolik absurdně, že mají tendenci jej podceňovat a přehlížet. Ale v myslích ideologů, stratégů, propagandistů i přívržencům IS je něčím zcela reálným. **Teritoriální vykořenění Islámského státu v jednom regionu, aniž by bylo dosaženo dostatečné delegitimizace ideologie a narativu IS je něčím zcela reálným.** Teritoriální vykořenění Islámského státu v jednom regionu, aniž by bylo dosaženo dostatečné delegitimizace ideologie a narativu IS v globálním informačním prostoru, tak nemůže být považováno za udržitelné vítězství. **Z tohoto důvodu se boj s hybridním agresorem, jakým je IS, může zdát ještě náročnější než konfrontace s mnohem silnějšími státními aktéry, jejichž expanzionistická a revizionistická ideologie je spojena s konkrétním geograficky daným územím a populací.** Druhou chybou, kterou se můžeme dopustit, je omezení naší pozornosti pouze na Islámský stát jakožto konkrétního aktéra s určitou kontinuitou hierarchické organizační struktury a opomíjení ostatních skupin v rámci globálního islamistického hnutí, jež jsou však připravené kdykoliv nahradit dnešní Islámský stát na pozici dominantní džihádistické organizace. **Vnímat Islámský stát v kontextu celého extremistického hnutí včetně nenásilných islamistů, kteří ovšem vytvářejí jak ideologické, tak i politické a sociální zázemí pro své**

militantní souputníky, je velmi důležité. Hybridní charakter hrozby islámského extremismu totiž podtrhuje fakt, že čelíme aktérům, kteří nejsou centrálně koordinováni, využívají velmi odlišné metody vlivového působení, a dokonce jsou často sami sobě navzájem nepříteli. Sdílejí však společný strategický cíl a tím je odstranění stávajícího politického a mezinárodního uspořádání a nastolení chalífátu, dochází mezi nimi i k častým výměnám, občas i ke spolupráci, a hlavně k synergickému efektu jejich působení.

*Hlavním definičním znakem Islámského státu je jeho radikálně exkluzivistický a expanzionistický program podávaný v narativu islámského extremismu. Tento program IS sdílí s celou řadou dalších organizací a skupin, které se k někomu v různé míře hlásí. Výrazně se odlišují ve svém vnějším projevu a metodách, jež využívají, ale strategický cíl v podobě nastolení chalífátu, utopického islámského státu, plně sdílejí. Fakt, že se jednotlivé skupiny islámského extremismu viditelně liší ve svém přístupu k použití násilí a brutality, vztahu k ostatním skupinám a protivníkům, v preferenci bojiště a vnější sebe prezentaci, by nám neměl zastírat skutečnost, že všichni, kdo se de facto hlásí k nastolení chalífátu a geopoliticky pojeté koncepci dár al-islám / dár al-harb, jsou součástí globálního islamistického hnutí. **Toto extremistické hnutí nelze považovat za unitárního aktéra, ale lze je konceptualizovat jako vysoce fragmentovaného hybridního útočníka proti současnému mezinárodnímu uspořádání.** Právě takovým způsobem by mělo celé mezinárodní společenství nahlížet na boj s islámským extremismem. Političtí představitelé a strategové Severoatlantické aliance, Evropské unie i Česka by měli přijmout strategický náhled, že Islámský stát představuje jen jeden z projevů islámského extremismu, odpovídající aktuálním podmínkám. **Dlouhodobým hybridním nepřítelem Západu je však širší islamistické hnutí, jehož porážka bude vyžadovat aplikaci široké škály integrovaných nástrojů od strategické komunikace, občanského vzdělávání, školství a sociální politiky přes rozvojovou a humanitární pomoc až po vymáhání práva a vojenské operace.**⁷¹*

⁷¹ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 366-368.

2.2 Projevy terorismu na základě výroční zprávy Europolu známé pod zkratkou TE-SAT

„Boj proti terorismu je pro EU nejvyšší prioritou, což znamená, že TE-SAT je jednou z nejvýznamnějších strategických analýz Europolu. Výroční zpráva Europolu o situaci a vývoji terorismu v EU (TE-SAT) poskytuje přehled o fenoménu terorismu v EU v daném roce. Poskytuje úředníkům donucovacích orgánů, tvůrcům politik a široké veřejnosti fakta a číselné údaje o terorismu v EU a zároveň identifikuje vývoj trendů v této oblasti trestné činnosti na základě informací, které členské státy poskytují Europolu. Zpráva, kterou Europol od roku 2007 každoročně vypracovává, mapuje zavedené a vyvíjející se hnací síly terorismu. Tyto ovladače mohou měnit nebo zanikat v průběhu času v reakci na politický nebo socioekonomický vývoj, splynout s jinými ideologiemi nebo přesvědčeními být stavebními kameny nových a někdy velmi specifických a vysoce individuálních motivací. TE-SAT připravují odborníci Europolu a je založen na informacích poskytnutých a ověřených členskými státy EU a partnery Europolu. Opírá se také o kvantitativní a kvalitativní údaje, které poskytuje Eurojust a členské státy. Poradní sbor poskytuje cenné pokyny ke každému TE-SAT. Skládá se z:

- *„trio“ (jak se nazývají tři po sobě jdoucí předsednictví Rady EU;*
- *Stálí členové představenstva;*
- *zástupci Francie a Španělska;*
- *zástupci Eurojustu;*
- *zástupci Střediska EU pro analýzu zpravodajských informací (INTCEN);*
- *zástupci úřadu protiteroristického koordinátora EU;*
- *zaměstnanci Europolu.“⁷²*

„Toto vydání TE-SAT nastiňuje situaci, přehled teroristického prostředí, který musíme vzít na vědomí a reagovat na něj jako zákonem donucovací komunitu a zároveň informovat další odborníky z praxe, aby mohli řešit výzvy jako součást multidisciplinární reakce. Zjištění TE-SAT 2022 potvrzují, že osamělí aktéři spojení s džihádistickým a pravicovým násilným

⁷² Europol. Zpráva o situaci a vývoji terorismu v EU. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/tesat-report>).

extremismem zůstávají největší hrozbou spojenou s potenciálem teroristických a násilných extremistických útoků v EU. **Hlavní roli hraje online prostředí, protože usnadňuje (sebe)radikalizaci a šíření teroristické propagandy.** Europol výrazně posílil své schopnosti při odhalování teroristů, násilí a extremistického obsahu a spolupracuje s online poskytovateli na jeho odstranění. Internet EU Referenční jednotka se sídlem v Evropském protiteroristickém centru Europolu, hraje v této oblasti klíčovou roli a podporuje nové inovativní přístupy a technologické výzvy. **Dopad pandemie COVID-19 na terorismus byl zvláště patrný z hlediska formování extremistických narativů.** To způsobilo, že někteří jednotlivci jsou vůči nim zranitelnější – radikalizace a nábor do terorismu a extremismu. **Sociální izolace a další čas strávený online prohloubil rizika, která představuje násilná extremistická propaganda a teroristický obsah, zejména mezi mladšími lidmi a nezletilými.** Společenský dopad pandemie COVID-19 s námi nějakou dobu zůstane a my musíme zůstat bdělí ohledně některých dlouhodobých výzev, které z toho vyplývají jako bezprecedentní krize. Nepochybně geopolitické posuny a dopad ruské útočné války proti Ukrajině bude mít trvalý dopad na bezpečnost EU v nadcházejících letech. Tato válka již přilákala několik radikalizovaných jednotlivců z členských států, kteří se zapojili do boje na obou stranách. Pokračující válka navíc pravděpodobně vyvolá násilnosti, extremistické reakce a mobilizace, zejména v online doméně. **Musíme nadále pozorně sledovat tento vývoj, a přitom dbát na ponaučení z minulosti při jednání se zahraničními bojovníky vracejícími se z bojišť na Středním východě.** Europol bude nadále úzce spolupracovat s členskými státy, partnery zvenčí EU, agentury EU a další mezinárodní orgány s cílem pochopit a zmírnit teroristické hrozby pro komunitu EU. TE-SAT 2022 nám poskytuje situační obraz terorismu v EU, ale také upozorňuje na některé problémy před námi.⁷³

„Teroristická propaganda šířená online v roce 2021 nadále odráží témata související s COVID 19. **Zvýšené množství stráveného času online kvůli**

⁷³ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 3.

omezením, mimo jiné i z jiných důvodů, představuje rizikový faktor a potenciální cestu zranitelných jedinců k extremismu. Herní platformy a služby stále více používají pravicoví teroristé k usměrňování teroristů. Omezení související s pandemií mají také potenciál k exacerbaci již existující mentálních zdravotních problémů, které mohou vést k násilným činům, které připomínají teroristy nebo násilné extremistické útoky.⁷⁴

„Násilný anti-COVID-19 a protivládní extremismus, se kterým se nepojí tradiční násilný extremismus a teroristické činnosti, se objevila v některých členských státech a zemích mimo EU. **Takové formy násilného extremismu se zhmotnily v otevřené hrozby, nenávistné zprávy šířené online a v některých případech i použití násilí.** Cílem jsou včetně politiků, vlády, zástupci policie, zdravotní úřady podílející se na zvládnutí krize, popř. na personál z testovacích a očkovacích center.“⁷⁵

„**Střednědobé až dlouhodobé dopady pandemie COVID-19 je obtížné posoudit vzhledem k množství faktorů, které jsou ve hře, a přetrvávající nejistotě ohledně jejich evoluce.** Kmeny spojené s omezeními souvisejícími s pandemií mohou působit jako stresor a vytvářet tlak na nápravná opatření a rozvíjení extrémních názorů a potenciálně se zapojit do násilných akcí extremistické povahy, to může být jednou z možností. Odezva: Podobně mohou extremisté využívat společenských dopadů pandemie COVID-19 a dále podněcovat deziluzi vůči společnosti. Toho mohou využít zejména pravicoví extremisté, kteří usilují o společenský kolaps, nebo levicoví extremisté, kteří nesouhlasí s vládní politikou.“⁷⁶

⁷⁴ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str.5.

⁷⁵ Tamtéž, str. 5.

⁷⁶ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 77-78.

*„Online prostředí využívají násilní extremisté a teroristé všech ideologií, k spojení se, sdílení pokynů, vydávání propagandy a nabírání nových následovníků. To je pravděpodobné s tím, jak se objevují nové platformy a přibývá uživatelů, kteří jsou přitahováni a vystaveni extremistickým narativům. Šifrované komunikační platformy bude nutné dále diverzifikovat. Příležitosti, které poskytuje online prostředí, mohou ovlivnit i typy aktivit na extremistické a teroristické scéně. **Teroristé a násilné extremistické skupiny se mohou uchýlit k novým násilným taktikám a technikám zastrašování, včetně virtuálních mobilizačních kampaní, ransomwarových útoků nebo nových forem online sabotáží.** Nové typy zbraní mohou být použity v komplementaritě s tradičnějšími nástroji dosud pozorovaných při teroristických a násilných extremistických útocích. Popularita 3D tištěné zbraně může růst mezi přívrženci různých ideologií. Pandemie COVID-19 mohla znovu zaměřit pozornost na biologické zbraně, jako jsou viry. Zvýšené používání autonomních vozidel může například zvýšit zranitelnosti zabezpečení, protože mohou cílit na místa pro útoky na základě vzdálených příkazů. Navzdory jeho potenciálu v boji proti terorismu, rozšířená realita může být také zneužita teroristy a násilnými extremisty k usnadnění vzdělávacích aktivit na dálku.“⁷⁷*

*„TE-SAT se primárně zaměřuje na prezentaci situace v oblasti terorismu v EU, za jakým účelem členské státy přispívají pouze kvantitativními informacemi teroristické útoky a zatýkání v souladu s legislativními ustanoveními každé přispívající země. Aby však bylo možné poskytnout komplexnější obraz o terorismu v EU požaduje se od členských států a třetích zemí se rovněž, aby přispěly kvalitativně informacemi nejen o teroristických útocích a zatýkání, ale také o násilných extremistických činech a činnostech a na nenásilné extremistické činy/nenávistné příběhy. **Násilné extremistické činy** se týkají činností nebo incidentů, které nejsou kategorizovány teroristy podle vnitrostátních právních předpisů, pokud takové činy mají za cíl zastrašit obyvatelstvo, resp. přinutit vládu*

⁷⁷ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 77.

nebo mít potenciál ji vážně destabilizovat nebo zničit základní politické, ústavní, ekonomické nebo sociální struktury země. **Nenásilné extremistické činy**, včetně nenávistných narativů, jsou pro TE-SAT relevantní, pokud mají potenciál podněcovat teroristické činy nebo násilný extremismus.⁷⁸

V lednu 2016 zřídil Europol Evropské centrum pro boj proti terorismu (dále jen jako „ECTC“), operační středisko a centrum odborných znalostí, které odráží rostoucí potřebu EU posílit svou reakci na terorismus a zajistit účinnou reakci na tyto výzvy. „ECTC bylo zřízeno po sérii teroristických útoků, které otřásly Evropou v roce 2015. Tyto útoky vedly k bezprecedentnímu posílení spolupráce mezi členskými státy EU a partnery a vedly k vytvoření specializovaného protiteroristického centra při Europolu. ECTC představuje základní kámen spolupráce na úrovni EU v boji proti terorismu a je prvním střediskem svého druhu, které bylo vytvořeno v rámci bezpečnostní politiky EU v oblasti boje proti terorismu. Cílem zkušeností a odborných znalostí ECTC ve všech oblastech teroristických jevů je poskytnout komplexní reakci na neustále se měnící hrozbu terorismu v EU. S ohledem na to ECTC v posledních letech rozšířilo svou podporu členským státům EU a vnějším partnerům při řešení násilného levicového a pravicového extremismu, jakož i nábožensky motivovaného terorismu. S cílem posílit schopnosti orgánů pro boj proti terorismu ECTC vytváří a vyvíjí nástroje pro řešení vznikajících potřeb boje proti terorismu. ECTC rovněž usnadňuje propojení příslušných orgánů v členských státech EU prostřednictvím protiteroristických platforem Europolu, což je neocenitelný příspěvek k boji proti terorismu.“⁷⁹

⁷⁸ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 91.

⁷⁹ Europol. *Evropské centrum pro boj proti terorismu – ECTC*. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>.

2.3 Konkrétní teroristické projevy EU

„Celková teroristická hrozba pro bezpečnost EU je i nadále akutní. Hlavním zájmem členských států je džihádistický terorismus a s ním úzce související fenomén zahraničních teroristických bojovníků, kteří cestují do oblastí konfliktu a z nich. Nedávné útoky v EU ukazují záměr a schopnost džihádistických teroristů způsobit masové ztráty městskému obyvatelstvu ve snaze vyvolat vysoký stav dobře medializovaného teroru. Pečlivě naplánované útoky nadále ukazují zvýšenou hrozbu pro EU ze strany extremistické menšiny operačně působící na Blízkém východě v kombinaci se sítí lidí narozených a vychovaných v EU, kteří se často radikalizují v krátké době a kteří prokázali ochotu a schopnost jednat jako zprostředkovatelé a aktivní spolupachatelé terorismu.“⁸⁰

„Minulá vydání TE-SAT odkazovala na „terorismus s jedním tématem“. Samostatné extremistické a teroristické skupiny byly popsány jako skupiny využívající kriminální prostředky ke změně konkrétní politiky nebo praxe, nikoli k nahrazení celého politického, sociálního a ekonomického systému ve společnosti. O skupinách v této kategorii se říkalo, že se například týkaly práva zvířat, ochrana životního prostředí nebo kampaně proti potratům. Příklady skupin v této kategorii byly Earth Liberation Front (ELF) a Animal Liberation Front (ALF). V posledních letech však členské státy přispěly omezenými údaji v rámci této kategorie a incidenty klasifikované jako terorismus s jedním problémem nebyly dostatečně konkrétní, aby odůvodnily samostatnou kategorii. Navíc se zdá, že se pravíkoví a levíkoví extremisté pokoušejí kooptovat násilná hnutí za práva zvířat a ochranu životního prostředí, která byla dosud spojována s extremismem jednoho tématu. Proto takové incidenty a zatýkání bude od nynějška považováno za „jiné druhy terorismu“.“⁸¹

⁸⁰ Terorismus. *Europol. Oblasti kriminality*. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/terrorism>

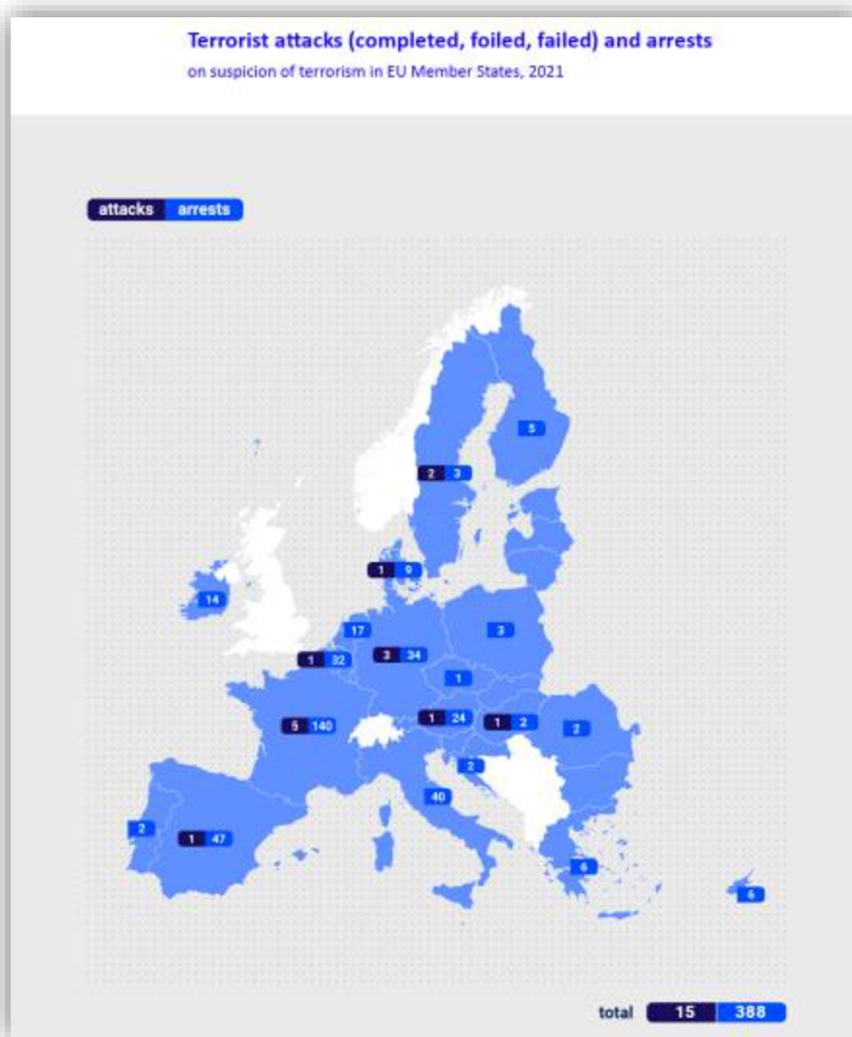
⁸¹ Europol. *Terrorism Situation and Trend Report 2022*. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 91.

Teroristické útoky a zatýkání: „Nejvíce útoků zažila Francie (5), následovaná Německem (3) a Švédskem (2). Rakousko, Dánsko, Maďarsko, Belgie a Španělsko hlásily po jednom útoku. Z 15 útoků byly čtyři dokončeny. Nejvíce hlášených teroristických útoků bylo kategorizováno jako džihádistický terorismus (11), z nichž tři byly provedeny dokončenými útoky ve Francii, Španělsku a Německu a osm jich bylo zmařeno ve Francii (4), Švédsku (1), Maďarsku (1), Dánsku (1) a Německu (1). Útoky džihádistů klesly ve srovnání s roky 2020 (14) a 2019 (18). Dvě smrtelné nehody zaznamenané v roce 2021 byly v důsledku džihádistických útoků ve Španělsku a Francii. Stále existuje nízký počet dokončených, zmařených a neúspěšných pravicových teroristických útoků. Celkový počet tří útoků v roce 2021 byl srovnatelný s útoky hlášenými v roce 2021, 2020 (4) a v roce 2019 (2). V roce 2021 členské státy nehlásily žádné dokončené útoky pravého křídla, zatímco dva útoky byly zmařeny ve Švédsku a Rakousku a jeden útok v Belgii neuspěl. Levicové a anarchistické teroristické útoky v EU v roce 2021 prudce poklesly. Pouze jeden dokončený útok ohlásilo Německo (nebyly hlášeny v roce 2021 žádné zmařené nebo neúspěšné levicové útoky) ve srovnání s 25 útoky v roce 2020 a 26 útoky v roce 2019 hlášené členskými státy. Rozdíl v číslech za poslední tři roky lze přičíst změně klasifikace incidentů některými členskými státy teroristické až extremistické útoky (4). V roce 2021 žádný dokončený, zmařený nebo neúspěšný etnonacionalista a separatistické útoky byly hlášeny členskými státy, přičemž jeden takový útok byl potvrzeno v roce 2019 a 14 útoků bylo potvrzeno v roce 2020.⁸²

„V roce 2021 bylo v členských státech zatčeno 388 osob kvůli terorismu – přestupky. Počet zatčených podezřelých v roce 2020 se snížil ze 449 zatčených v roce 2020. Většina zatčení v roce 2021 (260) byla provedena po vyšetřování za džihádistický terorismus ve Francii, Španělsku a Rakousku (v tomto pořadí 96, 39 a 23 osob zatčených). Zatčení za džihádistický terorismus zůstávají v souladu s údaji roku 2020. Počet zatčených za pravicové trestné činy se v roce 2021 zvýšil,

⁸² Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 7.

zatímco počet zatčení za levicový a anarchistický terorismus již podruhé za sebou ročně klesl. Kromě toho bylo v Itálii provedeno pět zatčení za jiné druhy terorismu. Většina zatčených podezřelých byla obviněna s členstvím v teroristické organizaci (74) a pro plánování nebo přípravu na útok (31). Další podezřelí byli obviněni z financování terorismu (14), náboru (12) a podněcování k terorismu (8).⁸³

Obrázek č. 1 - TERORISTICKÉ ÚTOKY A ZATÝKÁNÍ⁸⁴

⁸³ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 9.

⁸⁴ Europol. Terrorism Situation and Trend Report 2022. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf, str. 10.

3 Protiteroristická opatření v rámci EU

Boj proti terorismu je složitý mechanismus. „Mezinárodní terorismus v posledních desetiletích dosáhl kvalitativního posunu ve vytváření mezinárodně propojených struktur, pročež se mezinárodní společenství již několik desetiletí víceméně úspěšně snaží spojit své síly v boji proti tomuto fenoménu. To byl také hlavní důvod, proč OSN od 60. let přijala řadu úmluv, které umožnily podstatně zdokonalit mezinárodní spolupráci v této oblasti tím, že určily její legislativní rámec. Až doposud bylo přijato **13 hlavních mezinárodních konvencí**, které vymezily odpovědnost a závazky jednotlivých států v oblasti trestního práva hmotného (závazek kriminalizovat předmětná jednání) i v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, a přispěly tak k vyšší koordinaci spolupráce. Většina těchto konvencí byla podepsána a následně ratifikována⁸⁵ i vládami České republiky. V rámci OSN pokračují diskuse o textu návrhu Obecné úmluvy OSN o boji proti mezinárodnímu terorismu (UN Comprehensive Convention on Combatting International Terrorism). Několik mezinárodních úmluv v oblasti boje proti terorismu bylo sjednáno i v rámci Rady Evropy (zejm. Evropská úmluva o potlačování terorismu a Evropská úmluva o prevenci terorismu).“⁸⁶

Pro účely této práce jsou autorkou uvedeny jen ty mezinárodní konvence neboli úmluvy týkající se EU:

- **„Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel:**
(Haag, 16. prosince 1970). Podle úmluvy je každá osoba na palubě letadla, která nezákonně a s použitím síly, vyhrožováním nebo jinou formou zastrašování převezme kontrolu nad letadlem nebo se o to alespoň pokusí, obviněna z trestného činu. Všechny strany úmluvy jsou zavázány k tomu, aby takové činy trestaly co nejpřísněji.
- **Úmluva o fyzické ochraně jaderného materiálu:**

⁸⁵ **Ratifikace** je závazné potvrzení platnosti zvláště důležitého dokumentu, typicky mezinárodní smlouvy.

⁸⁶ Wikipedie, *Terorismus* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, Datum poslední revize 20. 9. 2022, 18:39 UTC, [cit. 26.09.2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Terrorismus>.

(Vídeň, 26. října 1979). Úmluva je zaměřena proti nezákonnému držení a použití jaderného materiálu, krádežím jaderného materiálu a hrozbám použití jaderného materiálu, které by mohly způsobit zranění více osob nebo podstatné poškození majetku.

- **Úmluva o zamezení nezákonných aktů proti bezpečnosti námořní dopravy:**

(Řím, 10. března 1988). Úmluva stanovuje právní režim v případech činů proti mezinárodní námořní plavbě. Tento právní režim je podobný režimu v oblasti mezinárodní letecké dopravy. Všechny pokusy o násilné obsazení lodi, pokus o její obsazení, hrozba, že k takovému činu dojde, akt násilí proti osobě na palubě lodi, pokud tento čin ohrožuje bezpečnost lodi, kladení výbušných zařízení nebo substancí na palubu lodi nebo další činy proti bezpečnosti lodi jsou podle tohoto protokolu trestnými činy.

- **Protokol o stíhání nezákonných aktů proti bezpečnosti plovoucích plošin v pevninské mělčině:**

(Řím, 10. března 1988). Protokol stanovuje právní režim pro akty násilí zaměřené proti pevným plovoucím plošinám v kontinentálním šelfu a svými ustanoveními je podobný právnímu režimu pro oblast mezinárodní letecké dopravy.⁸⁷

„Boj proti terorismu zahrnuje postupy, taktiky a zejména strategie, které společně používají vlády, armáda, policie, zpravodajské agentury i soukromé subjekty při boji proti terorismu, a to zejména k jeho předcházení, protože promyšlená dlouhodobá prevence je ve většině případů mnohem efektivnější i levnější než často okamžitá drahá riskantní represe a dále pak k omezení jeho dopadů.“⁸⁸

„Boj proti mezinárodnímu terorismu vyžaduje mezinárodní spolupráci. Bylo uzavřeno množství mezinárodních dohod, pokoušejících se dát řád strategii boje proti terorismu, dávají přednost ochraně vlastních zájmů před účinnou

⁸⁷ Wikipedie, *Terorismus* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, Datum poslední revize 10. 10. 2022, 13:46 UTC, [cit. 29.10.2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Terorismus>.

⁸⁸ Wikipedie, *Boj proti terorismu* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, Datum poslední revize 4. 8. 2021, 18:39 UTC, [cit. 26.09.2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Terorismus>.

mezinárodní spoluprací. Nejúčinnější formou boje proti terorismu jsou každodenní neformální kontakty mezi policií a zpravodajskými službami.“⁸⁹

Otevřená encyklopedie dále uvádí základní metody v boji proti terorismu: „Získávání znalostí z informací (údajů, dat) získaných zejména zpravodajskými službami, potažmo také zvláštními, speciálními službami (například/povětšinou typu Secret Service).

1) Omezování financování terorismu a obchodů teroristek/teroristů se zbraněmi.

2) Ochrana nejen, ale zejména měkkých cílů.

3) Preventivní (Preemptivní) úder (aneb poznání, že nejlepší obranou je často dobře promyšlený a dobře provedený protiútok.

4) S teroristy/teroristkami se (většinou vůbec) nevyjednává, protože ti se co nejdříve rovnou "likvidují", případně i likvidují.“⁹⁰

3.1 Aktuální protiteroristické nástroje EU

„Protiteroristické nástroje Unie“ popsal PIKNA, ještě před odchodem Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z EU, následovně: „Pokud jde o ambice Unie v bezpečnostní oblasti, záleží v mnohém především na Spojeném království, Německu a Francii. Konkrétně Spojené království působí v rámci realizace evropské bezpečnostní politiky jako „neochvějný“ spojenec USA (viz spor v přístupu k válce v Iráku), Německo je zase skeptické, pokud jde o nasazování vojenských sil mimo Evropu, Francie zastává tradičně „proevropský“ přístup s výhradami vůči politice USA. Postoje těchto států mají rovněž historický kontext, který je obecně znám.“⁹¹

ČEJKA popsal „Protiteroristické jednotky“ jako „součást bezpečnostních sil většiny území, včetně muslimských. Velký impulz k jejich posílení a reorganizaci daly teroristické útoky z 11. září 2001. Protiteroristické

⁸⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie – Světový terorismus od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co, 2001. ISBN 80-7237-340-4, str. 513.

⁹⁰ Wikipedie. *Boj proti terorismu* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, Datum poslední revize 4. 8. 2021, 18:39 UTC, [cit. 26.09.2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Terrorismus>

⁹¹ PIKNA, Bohumil Milan. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva. Prizmatem Lisabonské smlouvy. 2. doplněné vydání*. Linde Praha, a.s. 2010. ISBN 978-80-7201-813-0, str. 381.

jednotky jsou v některých zemích podřízeny armádě, v jiných zemích policii nebo četnictvu. Jejich hlavním posláním je čelit teroristickým hrozbám, přímo se střetávat s radikály, zachraňovat rukojmí ze zajetí atd. Mezi nejznámější protiteroristické jednotky (či zpravodajské služby), které mají zkušenosti s blízkovýchodním terorismem patří: GIGN, RAID (Francie); GSG 9 (Německo), GEO (Španělsko)⁹²

ČEJKA dále uvádí, že se „**Protiteroristická legislativa**“ v „nedávné době stala součástí právních řádů mnoha států. Reaguje na vzestup terorismu na sklonku 20. století, zvláště po útocích z 11. září 2001. Tato legislativa umožňuje státům činit různá nestandardní opatření, aby bylo možné pružně zareagovat na teroristické hrozby. Její kritici jí vytýkají potlačování různých standardních demokratických procedur a principů (např. prodlužování délky vazby, věznění osob bez obžaloby – viz heslo Guantánamo) a zvyšování rizika zneužití protiteroristických zákonů k jiným účelům. **Mezi nejdůležitější protiteroristickou legislativu lze mj. zařadit tento právní akt: EU Framework Decision on Terrorism (EU).**“⁹³

Výčet některých právních aktů:

- **EU Framework Decision on Terrorism (EU)**

Rámcové rozhodnutí Rady EU ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. Dokument 32002F0475; Úř. věst. L 164, 22. 6. 2002; zvláštní vydání v českém jazyce je uvedeno v Kapitole 19, Svazek 006, s. 18-22.

Volně dostupné na internetových stránkách: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32002F0475>

Viz Příloha č. 1 této práce.

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV**

Dokument 32017L0541; Úř. věst. L 88, 31. 3. 2017, s. 6-21.

⁹² ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0, str. 157-158.

⁹³ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0, str. 157.

Volně dostupné na internetových stránkách: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0541&qid=1669805050770&from=EN> (viz příloha č. 2 této práce).

„Evropská komise představila Evropský program pro bezpečnost na období let 2015-2020, který podporuje spolupráci členských států při řešení bezpečnostních hrozeb a zintenzivňuje společné úsilí v boji proti terorismu, organizované trestné činnosti a kyberkriminalitě. Program stanovil konkrétní nástroje a opatření, které se použijí v této společné práci pro zajištění bezpečnosti a efektivnějšímu řešení těchto tří nejnaléhavějších hrozeb.“⁹⁴

*„Nedávné teroristické útoky na evropské občany a hodnoty byly koordinovány napříč hranicemi. Ukazuje se tak, že musíme při obraně proti těmto hrozbám spolupracovat, a to při plném dodržování základních práv. Za zajištění **vnitřní bezpečnosti** jsou v první řadě odpovědné členské státy, avšak na **přeshraniční** hrozby nemůže žádný členský stát reagovat sám – pro budování důvěry, usnadňování spolupráce, výměnu informací a společnou činnost je **nutná podpora EU**.“⁹⁵*

„Kvalitnější a užší spolupráce s třemi prioritami: EU vytvořila soubor nástrojů na pomoc donucovacím orgánům členských států v boji proti trestné činnosti a terorismu. Úspěch závisí na účinné spolupráci mezi institucemi a agenturami EU a členskými státy a jejich vnitrostátními orgány. Tím, že umožní lepší výměnu informací a zvýšenou spolupráci, program dosáhne lepšího využití uvedených nástrojů. Tento přístup lze přizpůsobit novým a vyvíjejícím se hrozbám. Zabývá se třemi nejnaléhavějšími úkoly:

- 1) *prevence terorismu a boj proti radikalizaci;*
- 2) *boj proti organizované trestné činnosti;*

⁹⁴ Evropská komise. Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě, [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_4865.

⁹⁵ Evropská komise. Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě, [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_4865.

3) *Boj proti kyberkriminalitě.*⁹⁶

„Mezi klíčová opatření patří:

- **Boj proti radikalizaci:** Komise zřizuje středisko excelence, aby shromažďovalo a šířilo znalosti v oblasti boje proti radikalizaci, a to s využitím sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci, což je zastřešující síť působící v celé EU, vytvořená v roce 2011. Zlepší se tím výměna zkušeností mezi pracovníky, kteří jsou na místní úrovni přímo zapojeni do prevence radikalizace a násilného extremismu.
- **Aktualizace rámcového rozhodnutí o terorismu:** Záměrem je vytvořit soudržnější právní rámec pro řešení fenoménu zahraničních bojovníků. To umožní intenzivnější spolupráci se třetími zeměmi v této oblasti.
- **Opatření, která zločincům ztěžují financování:** Posílena spolupráce mezi příslušnými orgány v Evropě (zejména mezinárodními finančními zpravodajskými jednotkami, které budou propojeny s Europolem). Komise posoudí nezbytnost nových právních předpisů pro boj s financováním terorismu a pro snadnější konfiskování majetku získaného trestnou činností.
- **Posílení dialogu s odvětvím informačních technologií:** Vytvoření Komise spolu s významnými IT společnostmi, fórum na úrovni EU, jehož účelem je bojovat s teroristickou propagandou na internetu a v sociálních médiích a zkoumat, jak řešit problémy, které donucovacím orgánům působí nové šifrovací technologie.
- **Silnější právní rámec pro střelné zbraně:** Řeší nedovolené obchodování se zbraněmi a reaktivaci znehodnocených zbraní, stanovuje společné normy, umožňuje větší sdílení informací a posílení spolupráce se třetími zeměmi.
- **Posílení našich nástrojů pro boj s kyberkriminalitou:** Prioritou je najít způsoby, jak překonat překážky pro vyšetřování trestných činů spáchaných

⁹⁶ Evropská komise. *Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě*, [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_4865.

v online prostředí, zejména pokud jde o příslušnost soudů a pravidla pro přístup k důkazům a informacím z internetu.

- **Navýšení kapacity Europolu:** Mimo jiné vytvořením Evropského centra pro boj proti terorismu, díky němuž bude Europol moci ve větší míře podporovat činnost vnitrostátních donucovacích orgánů zaměřenou proti zahraničním teroristickým bojovníkům, financování terorismu, násilnému extremistickému obsahu online a nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi.⁹⁷

„Nový způsob práce v rámci Komise založený na spolupráci umožnil přijmout k bezpečnosti komplexní přístup: program pro bezpečnost obsahuje opatření zahrnující celé spektrum oblastí politiky od spravedlnosti a vnitřních věcí po finanční záležitosti, dopravu a životní prostředí. Jelikož jsou politiky v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí nyní v rovnocenném postavení vůči ostatním politikám EU, bude jednou z hlavních priorit Komise provádění kompletního souboru stávajících nástrojů, které jsou k dispozici pro výměnu informací, policejní a soudní spolupráci, odborné vzdělávání a výzkum. Silný důraz bude rovněž kladen na realizaci dosud neschválených návrhů, jako je směrnice o jmenné evidenci cestujících v EU a reforma ochrany osobních údajů.“⁹⁸

3.2 Opatření v rámci RAN EU

Ursula von der Leyenová, předsedkyně Evropské komise, na plenárním zasedání Evropského parlamentu (26. března 2020) řekla následující: „Musíme o sebe nyní navzájem pečovat a společně toto nesnadné období překonat. Pokud totiž existuje něco, co je nakažlivější než tento virus, pak je to láska a soucit. A tváří v tvář nepřízni Evropané nyní dokazují, jak silná tato pouta jsou.“

⁹⁷ Evropská komise. Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě, [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_4865.

⁹⁸ Evropská komise. Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě, [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_4865.

„Evropská komise pracuje na všech frontách, aby zamezila šíření koronaviru, podpořila národní zdravotnické systémy a čelila socioekonomickým dopadům pandemie přijetím bezprecedentních opatření na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU.“⁹⁹

Informace o RAN EU – Co se skrývá pod zkratkou RAN: „RAN (z angl. *Radicalization Awareness Network*). Jedná se o síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci, kterou v roce 2011 zřídila Evropská komise. Tato celoevropská síť spojuje klíčové organizace a místní struktury aktérů, kteří se svojí činností snaží předcházet radikalizaci a násilnému extremismu. Jde především o sociální a zdravotní pracovníky v terénu, učitele, různé organizace občanské společnosti, včetně samotných obětí radikalizace, ale jsou zde zastoupeni i politici, místní orgány, orgány činné v trestním řízení, státní zástupci, bezpečnostní úředníci, odborníci na boj proti terorismu, expertní skupiny, instituty a akademici. RAN tedy prezentuje odborníky z celé Evropy, kteří pracují denně s lidmi, kteří již byli radikalizováni, nebo kteří jsou náchylní k radikalizaci.“¹⁰⁰

Oblasti působení RAN EU: „Na základě dosud získaných zkušeností, přijala Evropská komise v lednu 2014 Sdělení o předcházení radikalizaci terorismu a násilného extremismu, kde bylo klasifikováno 10 oblastí činnosti RAN:

1. Pracovní skupina pro komunikaci a narativy (RAN C & N) – zaměřuje se na poskytování jak on-line komunikace, tak i off-line komunikace, přičemž nabízí alternativy nebo bojuje proti extremistické propagandě.
2. Pracovní skupina pro vzdělávání (RAN EDU) – sdružuje praktiky v první linii po celé Evropě, kteří bojují proti radikalizaci a snaží se studentům objasňovat demokratické hodnoty a pomáhat jim utvářet jejich identitu.
3. Pracovní skupina EXIT (RAN EXIT) – zaměřuje se na proces převýchovy radikalizovaných jedinců nebo jejich odchod z radikálního prostředí a jejich začleňování do hlavního názorového proudu.

⁹⁹ Evropská Komise. *Přehled odpovědi Komise. Přehled opatření Komise*. [online], [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/coronavirus-response/overview-commissions-response_cs.

¹⁰⁰ Informace o RAN EU. RAN EU, Evropská komise. [online], [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/12/Informace-o-RAN-EU-a-participaci-PA-%C4%8CR-na-RAN-CZ.pdf>.

4. *Pracovní skupina pro mládež, rodiny a komunity (RAN YF & C) – se snaží zvýšit imunitu mládeže, rodiny, včetně ohrožených komunit a předcházet jejich radikalizaci.*
5. *Pracovní skupina místních orgánů (RAN LOCAL) – zapojuje místní úřady, které mají koordinovat odborníky na místní úrovni, přičemž má organizovat multi-agenturní práci.*
6. *Vězeňská a probační pracovní skupina (RAN P & P) – podporuje praktiky ve vězeňském prostředí v rámci prevence vůči radikalizaci.*
7. *Pracovní skupina policie a vymáhání práva (RAN POL) – podporuje policejní a další činitele činné v trestním řízení, kteří jsou odpovědní za práci policie v komunitě.*
8. *Pracovní skupinu obětí terorismu (RAN RVT) – zaměřuje se na oběti terorismu, ale i na osoby, které ztratily příbuzného, tj. jedná se o nedobrovolné odborníky na újmu, jež způsobuje násilný extremismus.*
9. *Pracovní skupina pro zdravotnictví a sociální péči (RAN H & SC) – snaha zdravotnického a sociálního sektoru identifikovat známky radikalizace a pomoci těm, kteří by mohli být ohroženi radikalizací.*
10. *Řídící výbor RAN – předsedá Evropské komisi a zahrnuje všechny vedoucí pracovních skupin a samotné znalostní centrum excelence s tím, že se schází 4 x ročně.¹⁰¹*

„Základním účelem RAN je výměna zkušeností mezi odborníky při objasňování radikalizace a předcházení násilnému extremismu a terorismu. Smyslem je objasnit radikalizaci ve všech formách a identifikovat nástroje a postupy, které se uplatňují v jednotlivých státech Evropské unie. Do působnosti RAN nejsou zahrnuty trestné činy z nenávisli, vandalství a výtržnictví, jakož i násilné akce, které nejsou důsledkem radikalizace. Nadále by se měla zlepšit výměna zkušeností a spolupráce v oblasti prevence radikalizace mezi zúčastněnými stranami uvnitř, ale i mimo Evropskou unii, zejména prostřednictvím celoevropské sítě RAN. V ročním plánu RAN na rok 2019 je uvedeno, že zvláštní pozornost bude věnována následujícím tématům:

¹⁰¹ RAN EU, Evropská komise. [online], [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/12/Informace-o-RAN-EU-a-participaci-PA-%C4%8CR-na-RAN-CZ.pdf>.

1. *Rehabilitace radikalizovaných a teroristických pachatelů;*
2. *Hodnocení proti-islamistických intervencí;*
3. *Analýza a posouzení nebezpečnosti islamistické ideologie;*
4. *Analýza a posouzení nebezpečnosti pravicově extremistické ideologie;*
5. *Popularizace a podpora činnosti nově zřízené Akademie RAN YOUNG, která má úžeji spolupracovat i se zeměmi mimo Evropskou unii formou aktuálních tematických workshopů.¹⁰²*

„Islámská radikalizace a zahraniční bojovníci – reakce RAN a EU:

Jedním z aktuálních problémů islámské radikalizace jsou tzv. zahraniční bojovníci, kteří vyhledávají válečné zóny, ale neznamena to, že všichni se hodlají zapojit i do akcí teroristických organizací při naplňování své násilné extremistické ideologie. V dokumentech RAN jsou potom odlišovány pojmy, jako je radikalizace, extremismus, terorismus a zahraniční bojovníci, přestože se jedná o blízké pojmy, které jsou často mediálně zaměňovány. Islámská radikalizace je stupňující se proces, který nemusí vyústit v násilí a představovat bezpečnostní hrozbu v podobě islamistického teroristického útoku či džihádu, tj. vedení svaté války. Ovšem po teroristických útocích na americké symboly moci z 11. září 2001, začal být islamistický terorismus vnímán jako globální bezpečnostní hrozba. Ukazuje se, že státy Evropské unie posilují tendence k islámské radikalizaci tím, že s ochotou přijímají restriktivní opatření nejenom vůči islamistům, ale i vůči praktikám islámu. To posiluje u muslimů názor, že hodnoty Západu jsou principiálně neslučitelné s islámem a zároveň u nich sílí černo-bílé vnímání světa: „my“ ti dobří a „oni“ ti zlí. Pocity diskriminace u muslimů mohou být prohloubeny i tím, že muslim přijme salafistický, tj. netolerantní a nenávistný výklad islámu, který ho zpravidla dovádí k násilí. Diskriminační pocity a restriktivní vládní evropská legislativa jsou odborníky považovány za hlavní faktory islámské radikalizace v Evropské unii, přičemž jejich výsledný efekt může být odlišný. Oba faktory ovšem posilují pocity

¹⁰² RAN EU, Evropská komise. [online], [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/12/Informace-o-RAN-EU-a-participaci-PA-%C4%8CR-na-RAN-CZ.pdf>.

úzkosti a osamocení muslimů. Zkoumání příčin islámské radikalizace v Evropě potvrzuje, že ty evropské země, které prosadily více omezujících legislativních norem vůči islamistům a islámským praktikám, se potýkají s větší mírou islámské radikalizace, ať už v podobě nárůstu počtu zahraničních bojovníků nebo v počtu islamistických teroristických útoků.“¹⁰³

3.3 Návrat zahraničních bojovníků Islámského státu a opatření vybraných zemí EU

„Cílem této části je zdůraznit strategická východiska a cíle, jež spojují různé islamistické aktéry do jednoho širokého extremistického hnutí, které **představuje hybridní hrozbu pro západní demokracie a celé mezinárodní společenství**. Uvažování stratégů, ideologů a propagandistů Islámského státu nelze pochopit bez reference k jejich teoretickým východiskům.“¹⁰⁴

„Jak se chalífát Islámského státu (IS) na Blízkém východě zhroutil, snaží se rozšířit svůj vliv jinde, zejména v Evropě, kde existuje mezi komunální napětí, které lze využít. **IS zavedl řízení doktríny divošství prostřednictvím teroristických činů jako součást své strategie ke zvýšení polarizace tím, že prohlubuje strach a nedůvěru mezi komunitami, podporuje sympatie k ultrapravicovým aktérům mezi nemuslimy a potenciálně odcizuje protiteroristické politiky vlád, vytlačuje muslimy ven. toho, co nazývá „šedá zóna“**. Žádoucím výsledkem je vyčerpání státních zdrojů a předvedení Evropy jako nepřátelské vůči muslimům a prosazení myšlenky „války proti islámu“.“¹⁰⁵

„Strategie Islámského státu jakož i všech ostatních džihádistických skupin je **založena na dichotomii** dár al-islám vs. al-harb, převzaté od klasických

¹⁰³ RAN EU, Evropská komise. [online], [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/12/Informace-o-RAN-EU-a-participaci-PA-%C4%8CR-na-RAN-CZ.pdf>.

¹⁰⁴ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 364. dle zdroje: TURNER, J. Manufacturing the Jihad in Europe: The Islamic State's Strategy. *The International Spectator*, 55 (1), 2020, s. 112-125. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/03932729.2020.1712136>.

¹⁰⁵ Výroba džihádu v Evropě: strategie Islámského státu. [online], [cit. 20.02.2023]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03932729.2020.1712136>.

islámských teoretiků, kteří předkládají geopolitickou vizi civilizačního střetu mezi islámským (dár al-islám) a neislámským prostorem (dár al-harb), mezi pravověrnými muslimy a nevěřícími. **Tento konflikt bude přetrvávat, dokud islám nedosáhne úplné globální dominance.**¹⁰⁶

„Útoky v kyberprostoru a jeho prostřednictvím mohou cílit na kritickou infrastrukturu a strategicky významné schopnosti oběti, a přitom zůstat dlouho nerozeznány a neatribuovány, a tedy bez rizika odvety. Kyberútoky nenahradí konvenční válčení, alespoň ne v dohledné době. Jsou ale komplementárním prvkem, který určuje povahu konfliktu, umožňují dosahovat taktických, operačních i strategických cílů a v neposlední řadě zplošťují rozdíly mezi aktéry – sofistikovaný útok je možné vůči zavedeným mocnostem vést aktérem, který je v konvenční rovině slabším oponentem. **Kyberprostor zároveň povýšil nestátní aktéry, a to včetně jednotlivců, do role naprosto relevantních hrozeb pro národní bezpečnost. Hybridní způsob konfliktu, prováděný po staletí, tak díky vědeckému poznání, reprezentovanému moderními technologiemi, dosáhl nových kvalit a přispěl k výraznému zrychlení střetů. Dnešní závislost na moderních technologiích se bude prohlubovat a s nástupem umělé inteligence a technologií založených na kvantových jevech se bez schopnosti jim porozumět a zabezpečovat je rapidně zvýší míra rizika a hrozeb, kterým čelíme.**“¹⁰⁷

„Tváří v tvář rostoucí mezinárodní teroristické hrozbě hraje EU v boji proti terorismu stále ambicióznější roli. I když primární odpovědnost za boj proti kriminalitě a zajištění bezpečnosti mají členské státy, EU poskytuje nástroje spolupráce, koordinace a (do určité míry) harmonizace a také finanční podporu k řešení tohoto bezhraničného fenoménu. **Výdaje EU v oblasti boje proti terorismu se v průběhu let zvýšily a mají v budoucnu růst, aby umožnily lepší spolupráci mezi vnitrostátními donucovacími orgány a zvýšenou podporu ze strany orgánů EU odpovědných za bezpečnost, jako je Europol**

¹⁰⁶ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 364. dle zdroje: SULAYMAN, A. H. A. *Islamic Theory of International Relations: New Directions for Methodology and Thought*. International Institute of Islamic Thought, 1987.

¹⁰⁷ KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9. str. 129.

a EU-LISA. Akční plán na posílení boje proti financování terorismu se zaměřuje na dva hlavní směry činnosti: vysledování teroristů prostřednictvím finančních pohybů a zabránění jim v pohybu finančních prostředků nebo jiného majetku a narušení zdrojů příjmů využívaných teroristickými organizacemi tím, že se zaměří na jejich schopnost získat finanční prostředky. V dubnu **Evropský parlament** přijal nové nařízení, které se zaměří na obsah, jako jsou texty, obrázky, zvukové nahrávky nebo videa, včetně živých přenosů, které podněcují, vyzývají k teroristickým trestným činům nebo k nim přispívají, poskytují pokyny k takovým trestným činům nebo vyzývají lidi k účasti na teroristické skupině. Bude také zahrnovat materiál, který poskytuje návod, jak vyrábět a používat výbušniny, střelné zbraně a další zbraně pro teroristické účely. Poskytovatelé hostingových služeb budou muset odstranit nebo zakázat přístup k označenému teroristickému obsahu ve všech členských státech do jedné hodiny od obdržení příkazu k odstranění od příslušného orgánu. Členské státy přijmou pravidla pro sankce, jejichž míra bude zohledňovat povahu porušení a velikost odpovědné společnosti.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Evropský parlament. *Boj proti terorismu*, [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: https://multimedia.europarl.europa.eu/cs/package/fight-against-terrorism_18601.

Závěr

Cílem práce bylo zmapovat analýzu dopadů pandemie Covid-19 na teroristické aktivity v rámci území Evropské unie a zmapování aktuálních unijních protiteroristických opatření dle odborné literatury domácí a zahraniční produkce, časopiseckých článků a výroční zprávy Europolu o situaci a vývoji terorismu v EU.

Společná právní definice teroristických trestných činů v EU je stanovena ve směrnici o boji proti terorismu, ale i přes to existuje nepřeborné množství definic terorismu. Teroristický trestný čin je čin spáchaný s cílem vážně zastrašit populaci, nebo nepříjemně nutit vládu nebo mezinárodní organizaci k provedení jakéhokoliv jednání nebo zdržení se jakéhokoliv jednání, nebo vážně destabilizovat nebo zničit základní politické, ústavní, ekonomické nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.

Současné nedostatky v boji proti terorismu se dají napravit lepší spoluprací mezi zpravodajskými službami, řešením radikalizace, sledováním finančních toků terorismu, sledováním nenávistných kazatelů a lepší pomocí obětem. Zastavit teroristy vyžaduje např. posílení kontrol evropských hranic, protože některé nedávné teroristické útoky poukázaly na určité nedostatky evropských pohraničních kontrol. Ačkoliv poslanci EU neustále vyzývají členské státy, aby investovaly do moderního vybavení technologiemi, které umožní řádné prověřování v bezpečnostních databázích, aby využívaly lépe biometrické údaje a zajišťovaly interoperabilitu databází, tj. zajišťovaly vzájemnou spolupráci, poskytovaly si navzájem služby a dosahovaly vzájemné součinnosti, ale také spolupracovaly v sociální komunikaci (mezilidské komunikaci), komunikaci ve službách (spolupráce státní správy a samosprávy, kooperace mezi podniky) a k politické spolupráci (mezinárodní vojenská cvičení či měnová unie). V některých státech EU tyto faktory stále pokulhávají. Neméně důležitý je boj proti radikalizaci. Hlavní hnací silou radikalizace jsou extremistický obsah na sociálních sítích nebo v literatuře a dalších médiích, stejně tak jako kontakty s radikalizovanými lidmi, kazateli šířícími nenávist a také radikalizace ve věznicích. Také je důležité neopomíjet integraci, jelikož nyní mohou někteří šířitelé extrémismu a nenávisti pracovat celkem nerušeně, zejména pokud se přestěhují z jedné evropské země

do druhé. Dále je nutné zmínit lepší spolupráci policie a vyšetřovatelů a zaměřit se na přerušení zdrojů toků peněz pro financování terorismu.

Způsob, jak zastavit terorismus je zabránění jeho financování. Podle poslanců EU je nutné zlepšit sledovatelnost obchodování zejména s uměleckými předměty a starožitnostmi z oblastí konfliktů a zajistit identifikaci uživatelů elektronických peněženek, předplacených karet, platform crowdfundingu a mobilních platebních systémů. Dalším požadavkem je, aby byly náboženské instituce transparentnějšími ohledně svého financování, zejména pokud existují obavy, že jejich peníze pochází z autoritářských zemí a aby mohly odpovědné orgány v případě potřeby tyto finanční toky prověřit.

Jinými slovy škála opatření EU k prevenci dalších útoků je široká: od přísnějších kontrol na evropských hranicích, lepší spolupráce při odhalování či pronásledování útočníků, zablokování zdrojů peněz teroristů a boje proti organizovanému zločinu až po opatření proti radikalizaci.

V souvislosti s problémy dnešní doby, je také nutné až klíčové chránit kritickou infrastrukturu, jako jsou elektrorozvodné a plynárenské soustavy a vypracování efektivní strategie reakce na teroristické ohrožení. Poslanci EU dále požadují přísnější pravidla proti nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi a proti prodávání chemických látek pro domácí výrobu výbušnin. V minulých letech byly totiž použity výbušniny ve 40 % teroristických útoků a tu nejčastěji použitou lze snadno vyrobit doma. S tímto souvisí dostupnost návodů a přístupnost látek díky internetu (tzv. teroristický obsah na internetu musí být do hodiny odstraněn). Parlament schválil nová pravidla, na jejichž základě jsou online platformy zodpovědné za odstranění teroristického obsahu. Učinit tak musí do hodiny od chvíle kdy se o něm dozvěděly.

Evropa zažila celou řadu teroristických útoků, a ačkoliv nejsou džihádistické teroristické činy v Evropě žádnou novinkou, potýkáme se s novou vlnou islamistických útoků. Cílem džihádistických skupin je vytvořit islámský stát, který se bude řídit pouze islámským právem – šaría. Odmítají demokracii a zvolené parlamenty, protože podle jejich názoru je jediným zákonodárcem bůh.

Džihádisté legitimizují použití násilí odkazem na klasickou islámskou doktrínu o džihádu, což je termín, který v doslovném překladu znamená „snahu“ nebo „námahu“, ale v islámském právu se s ním zachází jako s nábožensky schválenou válkou. Podle Europolu stojí za většinou džihádistických útoků teroristé, kteří vyrostli a byli radikalizováni ve své domovské zemi. Nejedná se tedy o takzvané zahraniční bojovníky – jednotlivce, kteří cestují do zahraničí, aby se připojili k teroristické skupině. V roce 2019 mělo téměř 60 % džihádistických útočníků občanství v zemi, ve které útok spáchali. Radikalizace „domácích teroristů“, a to především jednotlivců, nikoliv skupin, se zrychlila především díky online propagandě, která je široce dostupná. Jejich útoky jsou tak teroristickými skupinami jako Al-Káida nebo IS spíše inspirovány, než aby byly přímo nařizovány. Europol vysvětluje, že tito teroristé nemusí být nutně velmi nábožensky zaměřeni, nemusí číst Korán nebo pravidelně navštěvovat mešitu a o islámu jako takovém mají často pouze základní nebo roztříštěné znalosti. Europol vyvozuje, že *„náboženství tedy nemusí být počátečním nebo primárním motorem radikalizačního procesu, ale pouze nabízí „příležitost“ k překonání osobních problémů. Mohou to vnímat tak, že útok ve jménu vyšší ideologie v jejich vlastní zemi je může změnit z „nuly“ na „hrdinu“.* Zpráva Europolu z roku 2020 dokládá, že většina džihádistických teroristů byli mladí lidé. Téměř 70 % z nich bylo ve věku 20 až 28 let a 85 % z nich tvořili muži.

Ačkoliv množství teroristických útoků zůstalo v roce 2020 stabilní, extremisté využili pandemie koronaviru k šíření své propagandy. Džihádistický terorismus zůstává v EU i nadále největší hrozbou. V roce 2020 byl počet uskutečněných džihádistických teroristických útoků více než dvojnásobný v porovnání s úspěšně zmařenými pokusy. Vzhledem ke zvýšenému používání internetu během pandemie hrály online komunity důležitou roli při šíření násilného extremismu. Po zablokování teroristických skupin na aplikacích, jako je Telegram, se džihádistická propaganda začala více šířit na menších online platformách.

Pravicoví extremisté, zejména mladí lidé, stále častěji používali k šíření své ideologie videohry a herní platformy. Džihádističtí i pravicoví extremisté se pokusili využít Covid-19 k propagandistickým účelům, zatímco levicoví a

anarchističtí extrémisté do svých narativů začlenili kritiku vládních opatření pro boj proti pandemii.

Z tohoto důvodu se boj s hybridním agresorem, jakým je IS, může zdát ještě náročnější než konfrontace s mnohem silnějšími státními aktéry, jejichž expanzionistická a revizionistická ideologie je spojena s konkrétním geograficky daným územím a populací.

Seznam použité literatury

- [1] BRZYBOHATÝ, Marian. *TERORISMUS I.*, vydavatelství POLICE HISTORY, P. O. BOX 104, 142 01 Praha 411, Praha 1999. ISBN 80-902670-1-7.
- [2] BRZYBOHATÝ, Marian. *TERORISMUS II.*, vydavatelství POLICE HISTORY, P. O. BOX 104, 142 01 Praha 411, Praha 1999. ISBN 80-902670-4-1.
- [3] BRZYBOHATÝ, Marian. *TERORISMUS III.*, vydavatelství POLICE HISTORY, P. O. BOX 104, 142 01 Praha 411, Praha 2007. ISBN 978-80-86477-00-8
- [4] ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0.
- [5] DANICS, Štefan, KAMÍN, Tomáš. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Policejní akademie ČR v Praze, 2008. ISBN 80-7251-204-8.
- [6] DANICS, Štefan, KAMÍN, Tomáš. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Druhé rozšířené vydání Policejní akademie ČR v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.
- [7] DANICS, Štefan a TUČEK, Leoš, *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků?* Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2008, roč. XVII. (XLIX.). Datum vydání 23. května 2008. Vydává Ministerstvo obrany České republiky.
- [8] DANICS, Štefan a TUČEK, Leoš. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. Časopis VOJENSKÉ ROZHLEDY č. 2/2009, roč. XVIII. (L.). Datum vydání 25. května 2009. Vydává Ministerstvo obrany České republiky.
- [9] EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8.
- [10] FIFE, Bruce. *PLÁNDEMIE. ODHALENÍ CHAMTIVOSTI, KORUPCE A PODVODŮ NA POZADÍ „PANDEMIE“ COVID-19*, vydalo Bodyart, 2021. ISBN 9788087525753.
- [11] FILIPEC, Ondřej. *FENOMÉN TERORISMUS: ČESKÁ PERSPEKTIVA*, vydala Universita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
- [12] HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 4. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.
- [13] HOFFMAN, Bruce. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press, 1998, s. 13-44, cit. podle CRAGIN, Kim a CHALK, Peter. *Terrorism and development using social and economic development to inhibit a resurgence of terrorism*, RAND, 2003, str. 1-4.
- [14] KALAMÁR, Štěpán, kolektiv. *Extremismus I*. Policejní akademie ČR v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-355-0.
- [15] KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie – Světový terorismus od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co, 2001. ISBN 80-7237-340-4.
- [16] MICHL, Aleš. *RESET EKONOMIKY. PO PANDEMII COVIDU-19 ČEKEJTE NEČEKANÉ*, vydalo Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7689-2.
- [17] MIKA, Otakar Jiří. *Současný terorismus*. Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10, 2003. ISBN 80-7254-409-8.
- [18] PIKNA, Bohumil Milan. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva. Prizmatem Lisabonské smlouvy*. Linde Praha, a.s. 2010. ISBN 978-80-7201-114-6.
- [19] PIKNA, Bohumil Milan. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva. Prizmatem Lisabonské smlouvy. 2. doplněné vydání*. Linde Praha, a.s. 2010. ISBN 978-80-7201-813-0.
- [20] PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. Linde Praha, a.s. Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka. 2006. ISBN 80-7201-615-6.
- [21] PIKNA, Bohumil Milan. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň, 2016. ISBN 978-80-7380-611-8.
- [22] PIKNA, Bohumil Milan. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 2. přepracované a aktualizované vydání*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.
- [23] SOULEIMANOV, Emil (Ed.), další autoři. *Terorismus. Pokus o porozumění*. Sociologické nakladatelství Slon. Praha, 2010. ISBN 978-80-7419-038-4.
- [24] ŽIŽKA, Jan. *VELKÝ COVIDOVÝ RESET V PODOBĚ GLOBÁLNÍ GENOCIDY*, vydalo Bodyart, 2021. ISBN 978-80-87525-72-2.

- [1] BIS. Zpravodajská služba České republiky. *Terorismus*. [online], [cit. 28.10.2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nativismus>
- [2] Europol. *Zpráva o situaci a vývoji terorismu v EU*. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/tesat-report>
- [3] Europol. *Terrorism Situation and Trend Report 2022*. Europol (2022), Zpráva o situaci a vývoji terorismu v Evropské unii, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Tesat_Report_2022_0.pdf
- [4] Europol. *Evropské centrum pro boj proti terorismu – ECTC*. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>
- [5] Europa.eu, *Terorismus v EU. Počty útoků, obětí a zatčení v roce 2020*. [online], [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/terorismus/20210628STO07262/terorismus-v-eu-pocty-utoku-obeti-a-zatceni-v-roce-2020>
- [6] Evropská komise. *Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě*, [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_4865
- [7] Evropský parlament. *Boj proti terorismu*, [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: https://multimedia.europarl.europa.eu/cs/package/fight-against-terrorism_18601
- [8] Evropský plán ke zrušení opatření na omezení šíření COVID-19, [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4450923&from=CS>
- [9] GANOR, Boaz., *Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter?* Police practice and Research: An International Journal, 3(4), 2002. str. 287, [online], [cit. 06.11.2022]. Dostupné z: [Media Asia, 29:3, 123-133, DOI:10.1080/01296612.2002.11726675](https://www.mediaasia.com/doi/10.1080/01296612.2002.11726675)
- [10] iDNES.cz, *Teroristé mohou pandemii využít ve svůj prospěch, nabерou síly na nové útoky*. [online], [cit. 16.02.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/teroriste-koronavirus-al-kaida-islamsky-stat-sabab-boko-haram.A200403_095506_zahranicni_kha
- [11] Internetová jazyková příručka. *al-Ká'ida* [online], [cit. 06.11.2022]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=al-Kaida>
- [12] KURFÜRST, Jaroslav, PAĎOUREK, Jan. *Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: Academia, 2021. 387 s. ISBN 978-80-200-3237-9.
- [13] Legislativa EU. EUR-LEX. *EU Framework Decision on Terrorism*. [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32002F0475>
- [14] Legislativa EU. EUR-LEX. *Směrnice evropského parlamentu a Rady EU*. [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0541&qid=1669805050770&from=EN>
- [15] Legislativa Velké Británie. *UK Prevention on Terrorism Act*. [online], [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/2/introduction/enacted>
- [16] Ministerstvo vnitra České republiky. *Typologie terorismu*. [online], [cit. 08.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>
- [17] Onemocnění koronavirem. *Globální výzkum koronavirových onemocnění COVID-19*. WHO. [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/global-research-on-novel-coronavirus-2019-ncov>
- [18] Onemocnění koronavirem. *Informace o onemocnění koronavirem*. WHO. [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1
- [19] Onemocnění koronavirem. *Plán výzkumu a vývoje a COVID-19*. WHO. [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/teams/blueprint/covid-19>
- [20] Pandemie COVID-19. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online], [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie>
- [21] Pandemie Covidu-19 v Česku. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online], [cit. 28.01.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pandemie_covidu-19_v_%C4%8Cesku
- [22] Plenární zasedání Evropského Parlamentu. *Extraordinary European Council, 23 April 2020* [online], [cit. 29.10.2022]. Dostupné z:

https://multimedia.euoparl.europa.eu/cs/package/extraordinary-european-council-23-april-2020_15801

- [23] RAN EU, Evropská komise. [online], [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/12/Informace-o-RAN-EU-a-participaci-PA-%C4%8CR-na-RAN-CZ.pdf>
- [24] Terorismus. *Europol. Oblasti kriminality*. [online], [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/terrorism>

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Rámcové rozhodnutí Rady EU.....67

Příloha č. 2 – Směrnice evropského parlamentu a Rady EU.....74

Přílohy práce

Příloha č. 1

Rámcové rozhodnutí Rady EU

32002F0475 **Rámcové rozhodnutí Rady** ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu
Úřední věstník L 164, 22/06/2002 S. 0003-0007

Rámcové rozhodnutí Rady

ze dne 13. června 2002,

o boji proti terorismu

(2002/475/SVV)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropské unie, a zejména na článek 29, čl. 31 písm. e) a čl. 34 odst. 2 písm. b) této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise [1],

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu [2],

Kdežto:

(1) Evropská unie je založena na univerzálních hodnotách lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity, na úctě k lidským právům a základním svobodám. Je založena na zásadách demokracie a právního státu, zásadách, které jsou společné členským státům.

(2) Terorismus představuje jedno z nejzávažnějších porušení těchto zásad. Prohlášení z La Gomery přijaté na neformálním zasedání Rady dne 14. října 1995 potvrdilo, že terorismus představuje hrozbu pro demokracii, svobodné uplatňování lidských práv a hospodářský a sociální rozvoj.

(3) Všechny nebo některé členské státy jsou smluvními stranami řady úmluv týkajících se terorismu. Úmluva Rady Evropy ze dne 27. ledna 1977 o potlačování terorismu nepovažuje teroristické trestné činy za politické trestné činy nebo za trestné činy spojené s politickými trestnými činy nebo za trestné činy motivované politikou. Organizace spojených národů přijala Úmluvu o potlačování teroristických bombových útoků ze dne 15. prosince 1997 a Úmluvu o potlačování financování terorismu ze dne 9. prosince 1999. V současné době se v rámci Organizace spojených národů projednává návrh globální úmluvy proti terorismu.

(4) Dne 3. prosince 1998 přijala Rada na úrovni Evropské unie akční plán Rady a Komise o nejlepších způsobech provádění ustanovení Amsterodamské smlouvy týkajících se vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva [3]. Rovněž je třeba vzít v úvahu závěry Rady ze dne 20. září 2001 a mimořádný akční plán Evropské rady pro boj proti terorismu ze dne 21. září 2001. Terorismus byl zmíněn v závěrech ze zasedání Evropské rady v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 a ze zasedání Evropské rady v Santa Maria da Feira ve dnech 19. a 20. června 2000. Bylo to také zmíněno ve sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o pololetní aktualizaci výsledkové tabulky s cílem přezkoumat pokrok při vytváření prostoru "svobody, bezpečnosti a práva" v Evropské unii (druhé pololetí roku 2000). Kromě toho přijal Evropský parlament dne 5. září 2001 doporučení o úloze Evropské unie v boji proti terorismu. Kromě toho je třeba připomenout, že dne 30. července 1996 bylo na zasedání předních průmyslových zemí (G7) a Ruska v Paříži obhajováno dvacet pět opatření pro boj proti terorismu.

(5) Evropská unie přijala řadu zvláštních opatření s dopadem na terorismus a organizovanou trestnou činnost, jako je rozhodnutí Rady ze dne 3. prosince 1998, kterým se Europolu dává pokyn zabývat se zločiny proti životu, zdraví, osobní svobodě nebo majetku, které byly nebo by mohly být spáchány v rámci teroristických činností [4]. společná akce Rady 96/610/SVV ze dne 15. října 1996 o vytvoření a vedení adresáře zvláštních dovedností a odborných znalostí v oblasti boje proti terorismu za účelem usnadnění spolupráce mezi členskými státy Evropské unie v boji proti terorismu[5]; společná akce Rady 98/428/SVV ze dne 29. června 1998 o vytvoření Evropské soudní sítě[6], která je příslušná pro teroristické trestné činy, zejména článek 2; společná akce Rady 98/733/SVV ze dne 21. prosince 1998, kterou se stanoví, že účast na zločinném spolčení je v členských státech Evropské unie trestným činem[7]; a doporučení Rady ze dne 9. prosince 1999 o spolupráci v boji proti financování teroristických skupin[8].

(6) Ve všech členských státech by mělo dojít ke sblížení definice teroristických trestných činů, včetně trestných činů spojených s teroristickými skupinami. Dále by měly být stanoveny sankce a sankce pro fyzické a právnické osoby, které spáchaly takové trestné činy nebo jsou za ně odpovědné, s přihlédnutím k závažnosti těchto protiprávních jednání.

(7) Měla by být stanovena pravidla soudní příslušnosti, která zajistí účinné stíhání teroristických trestných činů.

(8) Oběti teroristických trestných činů jsou zranitelné, a proto jsou vůči nim nezbytná zvláštní opatření.

(9) Vzhledem k tomu, že cílů navrhované činnosti nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto, z důvodu potřeby vzájemnosti, jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity. V souladu se zásadou proporcionality nepřekračuje toto rámcové rozhodnutí rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.

(10) Toto rámcové rozhodnutí ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako zásady práva Společenství. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii a vyjádřené v Listině základních práv Evropské unie, zejména v kapitole VI této listiny. Žádné ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí nesmí být vykládáno tak, aby omezovalo nebo omezovalo základní práva nebo svobody, jako je právo na stávkou, svobodu shromažďování, sdružování nebo projevu, včetně práva každého jednotlivce zakládat odborové organizace a vstupovat do nich s jinými na ochranu svých zájmů a s tím souvisejícího práva demonstrovat.

(11) Toto rámcové rozhodnutí se nevztahuje na akce ozbrojených sil v období ozbrojeného konfliktu, které se řídí mezinárodním humanitárním právem ve smyslu tohoto práva, a na akce ozbrojených sil států při výkonu jejich úředních povinností, pokud se na ně vztahují jiná pravidla mezinárodního práva,

PŘIJALA TOTO RÁMCOVÉ ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Teroristické trestné činy a základní práva a zásady

1. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby úmyslná jednání uvedená níže v písmenech a) až i), vymezená ve vnitrostátním právu jako trestné činy, která mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem vážně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, jsou-li spáchána s cílem:

- závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo
- neoprávněně nutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala nebo se zdržela určitého jednání, nebo
- závažným způsobem destabilizovat nebo zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace,

se považují za teroristické trestné činy:

- a) útoky ohrožující lidský život, které mohou způsobit smrt;
- b) útoky na tělesnou integritu osoby;
- c) únos nebo braní rukojmí;
- d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny umístěné na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vést k významným hospodářským ztrátám;
- e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné nebo nákladní dopravy;
- f) výroba, držení, nabývání, přeprava, dodávání nebo používání zbraní, výbušnin nebo jaderných, biologických nebo chemických zbraní, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;
- g) vypouštění nebezpečných látek nebo zakládání požárů, povodní nebo výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;
- h) narušení nebo přerušení dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;
- i) výhrůžky spácháním některého z činů uvedených v písmenech a) až h).

2. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.

Článek 2

Trestné činy spojené s teroristickou skupinou

1. Pro účely tohoto rámcového rozhodnutí se "teroristickou skupinou" rozumí strukturovaná skupina více než dvou osob vytvořená po určitou dobu a jednající ve shodě za účelem páchaní teroristických trestných činů. "Strukturovanou skupinou" se rozumí skupina, která není vytvořena nahodile za účelem bezprostředního spáchání trestného činu a která nemusí mít formálně vymezené úlohy svých členů, kontinuitu členství ani rozvinutou strukturu.

2. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění trestnosti těchto úmyslných jednání:

- a) vedení teroristické skupiny;
- b) účast na činnostech teroristické skupiny včetně dodávání informací nebo materiálních zdrojů nebo financování činnosti jakýmkoli způsobem s vědomím, že tato účast napomáhá trestné činnosti teroristické skupiny.

Článek 3

Trestné činy spojené s teroristickými činnostmi

Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby trestné činy spojené s terorismem zahrnovaly tyto činy:

- a) krádež s přitěžujícími okolnostmi s cílem spáchat některý z činů uvedených v čl. 1 odst. 1;
- b) vydírání s cílem spáchat některý z činů uvedených v čl. 1 odst. 1;
- c) padělání veřejných listin s cílem spáchat některý z činů uvedených v čl. 1 odst. 1 písm. a) až h) a čl. 2 odst. 2 písm. b).

Článek 4

Návod, pomoc nebo účastenství a pokus

1. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění trestnosti návodu, pomoci nebo účastenství na protiprávních jednáních uvedených v čl. 1 odst. 1, článcích 2 nebo 3.

2. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění trestnosti pokusu o spáchání trestných činů uvedených v čl. 1 odst. 1 a článku 3, s výjimkou držení podle čl. 1 odst. 1 písm. f) a trestného činu uvedeného v čl. 1 odst. 1 písm. i).

Článek 5

Tresty

1. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby za trestné činy uvedené v článcích 1 až 4 bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující tresty, které mohou vést k vydání pachatele.

2. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby se na teroristické trestné činy uvedené v čl. 1 odst. 1 a trestné činy uvedené v článku 4, pokud se týkají teroristických trestných činů, vztahovaly přísnější tresty odnětí svobody, než jaké za ně ukládají vnitrostátní právní předpisy, při neexistenci zvláštního úmyslu vyžadovaného podle čl. 1 odst. 1, s výjimkou případů, kdy uložené tresty již představují nejvyšší možnou výši trestů podle vnitrostátního práva.

3. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby za trestné činy uvedené v článku 2 bylo možné uložit trest odnětí svobody s horní sazbou nejméně patnáct let za trestný čin uvedený v čl. 2 odst. 2 písm. a) a za trestné činy uvedené v čl. 2 odst. 2 písm. b) trest s horní sazbou nejméně osm let. Pokud se trestný čin uvedený v čl. 2 odst. 2 písm. a) týká pouze činu uvedeného v čl. 1 odst. 1 písm. i), nesmí být horní hranice trestní sazby nižší než osm let.

Článek 6

Zvláštní okolnosti

Každý členský stát může přijmout opatření nezbytná k zajištění toho, aby sankce uvedené v článku 5 mohly být sníženy, pokud pachatel:

- a) se zřekne teroristické činnosti a
- b) poskytne správním nebo soudním orgánům informace, které by jinak získat nemohly a které jim pomohou:
 - i) předcházení účinkům trestného činu nebo jeho zmírňování;
 - ii) identifikovat nebo soudně stíhat ostatní pachatele;
 - iii) najít důkazy; nebo
- iv) předcházení dalším trestným činům uvedeným v článcích 1 až 4.

Článek 7

Odpovědnost právnických osob

1. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby právnické osoby mohly být činy odpovědnými za jakékoli trestné činy uvedené v článcích 1 až 4, které v jejich prospěch spáchá jakákoli osoba jednající samostatně nebo jako člen orgánu této právnické osoby, která má v této právnické osobě vedoucí postavení, na základě jedné z těchto skutečností:

- a) oprávnění zastupovat tuto právnickou osobu;
- b) pravomoc přijímat rozhodnutí jménem této právnické osoby;

c) oprávnění vykonávat kontrolu v rámci této právnické osoby.

2. Kromě případů uvedených v odstavci 1 přijme každý členský stát opatření nezbytná k zajištění odpovědnosti právnických osob v případech, kdy nedostatek dohledu nebo kontroly ze strany osoby uvedené v odstavci 1 umožnil spáchání některého z trestných činů uvedených v člancích 1 až 4 ve prospěch této právnické osoby osobou jí podřízenou.

3. Odpovědnost právnických osob podle odstavců 1 a 2 nevylučuje trestní stíhání fyzických osob, které jsou pachateli, návodci nebo pomocníky některého z trestných činů uvedených v člancích 1 až 4.

Článek 8

Sankce pro právnické osoby

Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby právnickou osobu odpovědnou podle článku 7 bylo možné postihnout účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi, které zahrnují pokuty trestní nebo jiné povahy a mohou zahrnovat i jiné sankce, například:

- a) zbavení nároku na veřejné výhody nebo podporu;
- b) dočasný nebo trvalý zákaz provozování obchodní činnosti;
- c) uložení soudního dohledu;
- d) zrušení rozhodnutím soudu;
- e) dočasné nebo trvalé uzavření provozoven, jichž bylo využito ke spáchání trestného činu.

Článek 9

Soudní příslušnost a trestní stíhání

1. Každý členský stát přijme opatření nezbytná ke stanovení své soudní příslušnosti ve vztahu k trestným činům uvedeným v člancích 1 až 4, pokud:

- a) trestný čin zcela nebo zčásti spáchán na jeho území. Každý členský stát může rozšířit svou soudní příslušnost, pokud je trestný čin spáchán na území některého členského státu;
- b) trestný čin spáchán na palubě lodi plující pod jeho vlajkou nebo na palubě letadla registrovaného v tomto státě;
- c) pachatel je jeho státním příslušníkem nebo jedním z jeho rezidentů;
- d) trestný čin spáchán ve prospěch právnické osoby usazené na jeho území;
- e) trestný čin spáchán proti orgánům nebo obyvatelům dotyčného členského státu nebo proti orgánu Evropské unie nebo subjektu zřízenému v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství nebo Smlouvou o Evropské unii, který má sídlo v tomto členském státě.

2. Spadá-li trestný čin do soudní příslušnosti více než jednoho členského státu a může-li každý z dotyčných států vést platné trestní stíhání na základě stejných skutečností, spolupracují dotyčné členské státy při rozhodování o tom, který z nich bude pachatele trestně stíhat, s cílem, pokud možno soustředit řízení v jednom členském státě. Za tímto účelem se mohou členské státy obracet na kterýkoli subjekt nebo jakýkoli mechanismus zřízený v rámci Evropské unie, aby usnadnily spolupráci mezi svými soudními orgány a koordinaci jejich postupu. Postupně se přihlíží k těmto faktorům:

- členským státem, v němž bude trestný čin chápán, je členský stát, na jehož území byly činy spáchány,

- členským státem, v němž bude trestný čin stíhán, bude ten členský stát, jehož je pachatel státním příslušníkem nebo v němž má trvalé bydliště,

- členským státem je členský stát původu obětí,

- členským státem, v němž bude trestný čin stíhán, bude členský stát, na jehož území byl pachatel zadržen.

3. Každý členský stát přijme opatření nezbytná ke stanovení své soudní příslušnosti pro trestné činy uvedené v člancích 1 až 4 i v případech, kdy odmítne předat nebo vydat osobu podezřelou nebo usvědčenou z takového trestného činu do jiného členského státu nebo třetí země.

4. Každý členský stát zajistí, aby se jeho soudní příslušnost vztahovala na případy, kdy byl některý z trestných činů uvedených v člancích 2 a 4 zcela nebo zčásti spáchán na jeho území, bez ohledu na to, kde má teroristická skupina základnu nebo kde vykonává trestnou činnost.

5. Tento článek nevylučuje výkon soudní příslušnosti v trestních věcech v souladu s jeho vnitrostátními právními předpisy.

Článek 10

Ochrana obětí a pomoc obětem

1. Členské státy zajistí, aby vyšetřování nebo stíhání trestných činů, na něž se vztahuje toto rámcové rozhodnutí, nezáviselo na oznámení nebo obvinění osobou, která se stala obětí trestného činu, alespoň pokud byly činy spáchány na území členského státu.

2. Kromě opatření stanovených v rámcovém rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení [9] přijme každý členský stát, je-li to nezbytné, veškerá možná opatření k zajištění vhodné pomoci rodinám obětí.

Článek 11

Provádění a zprávy

1. Členské státy přijmou opatření nezbytná pro dosažení souladu s tímto rámcovým rozhodnutím nejpozději do 31. prosince 2002.

2. Do 31. prosince 2002 sdělí členské státy generálnímu sekretariátu Rady a Komisi znění předpisů, kterými ve svém vnitrostátním právu provádějí povinnosti, jež pro ně vyplývají z tohoto rámcového rozhodnutí. Na základě zprávy vypracované na základě těchto údajů a zprávy Komise Rada do 31. prosince 2003 zhodnotí, zda členské státy přijaly opatření nezbytná pro dosažení souladu s tímto rámcovým rozhodnutím.

3. Zpráva Komise stanoví zejména provedení povinností uvedené v čl. 5 odst. 2 v trestním právu členských států.

Článek 12

Územní působnost

Toto rámcové rozhodnutí se vztahuje na Gibraltar.

Článek 13

Vstup v platnost

Toto rámcové rozhodnutí vstupuje v platnost dnem vyhlášení v Úředním věstníku.

V Lucemburku dne 13. června 2002.

Za Radu

předseda/předsedkyně

M. Rajoy Brey

[1] Úř. věst. C 332 E, 27.11.2001, s. 300.

[2] Stanovisko ze dne 6. února 2002 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

[3] Úř. věst. C 19, 23.1.1999, s. 1.

[4] Úř. věst. C 26, 30.1.1999, s. 22.

[5] Úř. věst. L 273, 25.10.1996, s. 1.

[6] Úř. věst. L 191, 7.7.1998, s. 4.

[7] Úř. věst. L 351, 29.12.1998, s. 1.

[8] Úř. věst. C 373, 23.12.1999, s. 1.

[9] Úř. věst. L 82, 22.3.2001, s. 1.

Příloha č. 2

Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV

32017L0541

Úřední věstník Evropské unie

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2017/541

ze dne 15. března 2017

o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 83 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

v souladu s řádným legislativním postupem ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Unie se zakládá na všeobecných hodnotách lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity a na úctě k lidským právům a základním svobodám. Spočívá na zásadách demokracie a právního státu, které jsou členským státům společné.
- (2) Teroristické činy představují jedno z nejzávažnějších porušení všeobecných hodnot lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity a požívání lidských práv a základních svobod, na nichž je Unie založena. Představují rovněž jeden z nejzávažnějších útoků proti demokracii a právnímu státu, zásadám, které jsou členským státům společné a na nichž je Unie založena.
- (3) Rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV ⁽³⁾ je základním kamenem reakce trestního soudnictví členských států v boji proti terorismu. Právní rámec společný pro všechny členské státy, a zejména harmonizované definice teroristických trestných činů slouží jako měřítko pro výměnu informací a spolupráci mezi příslušnými vnitrostátními orgány podle rámcového rozhodnutí Rady 2006/960/SVV ⁽⁴⁾, rozhodnutí Rady 2008/615/SVV ⁽⁵⁾ a 2005/671/SVV ⁽⁶⁾, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ⁽⁷⁾ a rámcových rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ⁽⁸⁾ a 2002/465/SVV ⁽⁹⁾.
- (4) V posledních letech došlo k nárůstu a prudkému rozvoji hrozby terorismu. Jedinci označovaní jako „zahraniční terorističtí bojovníci“ cestují do zahraničí za účelem terorismu. Vracející se zahraniční terorističtí bojovníci představují zvýšenou bezpečnostní hrozbu pro všechny členské státy. Zahraniční terorističtí bojovníci byli spojeni i s nedávnými útoky a plánovanými útoky v několika členských státech. Kromě toho Unie a její členské státy čelí zvýšené hrozbě ze strany jednotlivců inspirovaných nebo řízených zahraničními teroristickými skupinami, kteří ale zůstávají v Evropě.
- (5) Rada bezpečnosti OSN vyjádřila ve své rezoluci 2178 (2014) znepokojení nad rostoucí hrozbou, kterou zahraniční terorističtí bojovníci představují, a vyzvala všechny členské státy OSN k zajištění toho, aby činy související s tímto jevem byly podle vnitrostátního práva trestné. Rada Evropy v této souvislosti přijala v roce 2015 Dodatkový protokol k Úmluvě Rady Evropy o prevenci terorismu.

- (6) S ohledem na vývoj teroristických hrozeb a právních závazků Unie a členských států v rámci mezinárodního práva by ve všech členských státech mělo dojít k dalšímu sblížení definice teroristických trestných činů, trestných činů spojených s teroristickou skupinou a trestných činů spojených s teroristickými činnostmi, aby komplexněji zahrnovala jednání související zejména se zahraničními teroristickými bojovníky a financováním terorismu. Tyto formy jednání by měly být trestné i v případě, jsou-li páčány prostřednictvím internetu včetně sociálních médií.
- (7) Boj proti terorismu kromě toho vzhledem k přeshraniční povaze terorismu vyžaduje silnou koordinovanou reakci a spolupráci v rámci členských států i mezi nimi navzájem, jakož i s příslušnými agenturami a institucemi Unie, včetně Eurojustu a Europolu, a mezi nimi navzájem. Za tímto účelem by měly být účinně využívány dostupné nástroje a zdroje pro spolupráci, jako jsou společné vyšetřovací týmy a koordinační schůzky zprostředkované Eurojustem. Vzhledem ke globální povaze terorismu je zapotřebí mezinárodní reakce, k jejímuž zajištění je nutné, aby Unie a její členské státy posílily spolupráci s relevantními třetími zeměmi. Silná koordinovaná reakce a spolupráce jsou nezbytné rovněž za účelem zajištění a získávání elektronických důkazů.
- (8) Tato směrnice uvádí taxativní výčet řady závažných trestných činů, jako jsou útoky proti osobě, jakožto úmyslných činů, jež lze považovat za teroristické trestné činy, pokud byly spáchány s teroristickým cílem, tedy závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednaly určitým způsobem nebo aby se jednání zdržely, nebo závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace. Za teroristický trestný čin by mělo být považováno rovněž vyhrožování spácháním takovýchto úmyslných činů, pokud se na základě objektivních okolností zjistí, že toto vyhrožování bylo činěno s jakýmkoliv takovým teroristickým cílem. Činy, které mají za cíl například donutit vládu, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, avšak nejsou v taxativním výčtu závažných trestných činů zahrnuty, se naproti tomu za teroristické trestné činy podle této směrnice nepovažují.
- (9) Trestné činy spojené s teroristickými činnostmi jsou velmi závažné povahy, jelikož mají potenciál vést ke spáchání teroristických trestných činů a umožnit teroristům a teroristickým skupinám udržovat a dále rozvíjet jejich trestnou činnost, což odůvodňuje kriminalizaci takového jednání.
- (10) Trestný čin veřejného podněcování ke spáchání teroristických trestných činů zahrnuje mimo jiné glorifikaci a ospravedlnování terorismu nebo šíření zpráv či vyobrazení on-line a off-line, včetně těch souvisejících s oběťmi terorismu, jako způsob získávání podpory pro terorismus nebo vážného zastrašování obyvatelstva. Takové jednání by mělo být trestné, pokud způsobuje nebezpečí, že může být spáchán teroristický trestný čin. V každém konkrétním případě je při posuzování toho, zda je takové nebezpečí způsobeno, třeba vzít v úvahu konkrétní okolnosti daného případu, jako je autor a adresát zprávy, jakož i souvislosti, za nichž byl daný čin spáchán. Závažnost a věrohodnost daného nebezpečí je třeba vzít v úvahu rovněž při používání ustanovení o veřejném podněcování v souladu s vnitrostátním právem.
- (11) Kriminalizace podstoupení výcviku k terorismu doplňuje stávající trestný čin poskytování výcviku k terorismu a řeší specifickým způsobem rizika, která představují osoby, jež se aktivně připravují na spáchání teroristických trestných činů, včetně těch, které nakonec páchají samostatně. Podstoupení výcviku k terorismu zahrnuje získávání znalostí, dokumentace nebo praktických dovedností. Za výcvik k terorismu by mělo být považováno rovněž samostudium, a to i prostřednictvím internetu nebo na základě vyhledávání v jiných výukových materiálech, pokud je výsledkem aktivního jednání a daná osoba se ho dopustí s úmyslem spáchat teroristický trestný čin nebo se na jeho spáchání podílet. V kontextu všech konkrétních okolností daného případu lze tento úmysl dovodit například z druhu materiálů a četnosti jejich použití. Za podstoupení výcviku k terorismu by tak mohlo být považováno stažení příručky pro výrobu výbušnin za účelem spáchání teroristického trestného činu. Za podstoupení t výcviku k terorismu se podle této směrnice naproti tomu nepovažuje pouhá návštěva internetových stránek nebo sběr materiálů k legitimním účelům, jako jsou akademické nebo výzkumné účely.
- (12) Vzhledem k závažnosti hrozby a nutnosti zastavit zejména příliv zahraničních teroristických bojovníků je nezbytné kriminalizovat vycestování za účelem terorismu, tedy nejen s cílem páchat teroristické trestné činy a poskytovat nebo podstoupit výcvik, ale také účastnit se

činností teroristické skupiny. Není nutné kriminalizovat samotný akt vycestování jako takový. Rostoucí bezpečnostní hrozbu kromě toho představuje i přicestování na území Unie za účelem terorismu. Členské státy se mohou rovněž rozhodnout, že teroristické hrozby, jež z vycestování za účelem terorismu do dotčeného členského státu vyplývají, budou řešit tím, že budou kriminalizovat přípravné činy, které mohou zahrnovat plánování nebo spiknutí s cílem spáchat teroristický trestný čin nebo se na jeho spáchání podílet. Rovněž by mělo být kriminalizováno jakékoliv jednání, kterým se takové cesty usnadňují.

- (13) Lukrativním způsobem získávání finančních prostředků se pro teroristické skupiny stal nedovolený obchod s palnými zbraněmi, ropou, drogami, cigaretami, padělaným zbožím a kulturními statky, jakož i obchodování s lidmi, vydírání a vymáhání peněz za ochranu. Rostoucí bezpečnostní hrozbu pro Unii v této souvislosti představují sílící vazby mezi skupinami zabývajícími se organizovanou trestnou činností a teroristickými skupinami, a orgány členských států činné v trestním řízení by proto měly na tuto skutečnost brát zřetel.
- (14) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849⁽¹⁰⁾ stanoví společná pravidla pro předcházení využívání finančního systému Unie k praní peněz nebo financování terorismu. Jako doplněk k tomuto preventivnímu přístupu by v členských státech mělo být financování terorismu trestné. Kriminalizace by se s cílem narušit podpůrné struktury napomáhající páčání teroristických trestných činů měla vztahovat nejen na financování teroristických činů, ale také na financování teroristické skupiny, jakož i jiných trestných činů spojených s teroristickými činnostmi, jako například nábor teroristů a výcvik k terorismu nebo vycestování za účelem terorismu.
- (15) Poskytování materiální podpory terorismu prostřednictvím osob činných v dodávkách nebo pohybu služeb, aktiv a zboží, včetně obchodních transakcí zahrnujících vstup do nebo výstup z Unie, jako je prodej, nabývání nebo výměna kulturního statku archeologického, uměleckého, historického nebo vědeckého významu nezákonně přemístěného z oblasti ovládané v době přemístění teroristickou skupinou, nebo prostřednictvím osob působících při takových dodávkách či pohybu jako zprostředkovatelé by v členských státech mělo být trestné jakožto napomáhání terorismu a nabádání k němu nebo jakožto financování terorismu, jde-li o jednání s vědomím, že tyto operace nebo výnosy z nich mají zcela nebo zčásti sloužit účelu terorismu nebo že z nich budou mít užitek teroristické skupiny. Pro účely účinného boje proti nezákonnému obchodování s kulturními statky coby zdroji příjmů teroristických skupin mohou být nezbytná další opatření.
- (16) Pokus o vycestování za účelem terorismu a pokus o výcvik k terorismu a nábor teroristů by měly být trestné.
- (17) S ohledem na trestné činy stanovené v této směrnici se pojem úmyslu musí vztahovat na všechny prvky skutkové podstaty těchto trestných činů. Úmyslná povaha jednání nebo opomenutí může být vyvozena z objektivních, skutkových okolností.
- (18) Tresty a sankce pro fyzické i právnické osoby odpovědné za tyto trestné činy by měly být stanoveny tak, aby odrážely závažnost těchto trestných činů.
- (19) Je-li nábor teroristů a výcvik k terorismu zaměřen vůči dítěti, členské státy by měly zajistit, aby soudci mohli při výměře trestů pachatelům vzít tuto okolnost v úvahu, třebaže by neměli mít povinnost daný trest zpřísnit. Je na uvážení soudce, aby tuto okolnost posoudil spolu s ostatními skutečnostmi daného případu.
- (20) Měla by být stanovena pravidla soudní příslušnosti, která zajistí účinné stíhání trestných činů vymezených touto směrnicí. Obzvlášť se jeví jako vhodné stanovit soudní příslušnost pro trestné činy spáchané poskytovateli výcviku k terorismu bez ohledu na jejich státní příslušnost, vzhledem k možným dopadům takového jednání na území Unie a úzké materiální souvislosti mezi trestnými činy poskytování a podstoupení výcviku k terorismu.
- (21) K zajištění úspěšného vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů, trestných činů spojených s teroristickou skupinou nebo trestných činů spojených s teroristickými činnostmi by subjekty a osoby odpovědné za vyšetřování nebo stíhání těchto trestných činů měly mít možnost využít účinných vyšetřovacích nástrojů, jako jsou nástroje používané v boji proti organizované trestné činnosti nebo jiné závažné trestné činnosti. Používání těchto nástrojů v souladu s vnitrostátním právem by mělo být cílené a je při něm třeba zohledňovat zásadu

proporcionality a povahu a závažnost vyšetřovaných trestných činů a dodržovat právo na ochranu osobních údajů. Mezi tyto nástroje by v příslušných případech měly patřit například prohlídky jakéhokoliv osobního majetku, odposlechy komunikace, tajné sledování včetně elektronického sledování, pořizování zvukových záznamů v soukromých nebo veřejných dopravních prostředcích a na soukromých nebo veřejných místech a jejich uchovávání, pořizování obrazových záznamů osob ve veřejných dopravních prostředcích a na veřejných místech a jejich uchovávání, jakož i finanční vyšetřování.

- (22) Účinným prostředkem boje proti terorismu na internetu je odstraňování on-line obsahu, který představuje veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, přímo u zdroje. Členské státy by měly nejvyšší možnou měrou usilovat o spolupráci se třetími zeměmi s cílem zajistit odstranění on-line obsahu, který představuje veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, ze serverů na jejich území. Pokud však odstranění takového obsahu u zdroje není možné, mohou být rovněž zavedeny mechanismy s cílem zablokovat přístup k tomuto obsahu z území Unie. Opatření prováděná členskými státy v souladu s touto směrnicí za účelem odstranění on-line obsahu, který představuje veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, nebo není-li to možné, za účelem zablokování přístupu k takovému obsahu by mohla být založena na opatřeních veřejných orgánů, které mohou mít například legislativní, nelegislativní nebo soudní povahu. Touto směrnicí nejsou v této souvislosti dotčena dobrovolná opatření přijatá subjekty, které působí v rámci internetového odvětví, s cílem zabránit zneužívání jejich služeb a není jimi dotčena ani jakákoliv podpora takových opatření (např. odhalování teroristického obsahu na internetu a jeho označování) ze strany členských států. Bez ohledu na základ zvolený pro opatření či metodu by členské státy měly zajistit, aby tento základ poskytoval uživatelům a poskytovatelům služeb přiměřenou úroveň právní jistoty a předvídatelnosti a možnost soudní nápravy v souladu s vnitrostátním právem. Veškerá tato opatření musí zohlednit práva koncových uživatelů a být v souladu se stávajícími právními a soudními postupy, jakož i s Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- (23) Odstraněním, nebo není-li to možné, zablokováním přístupu k on-line obsahu, který představuje veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu v souladu s touto směrnicí, by neměla být dotčena pravidla stanovená ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES⁽¹¹⁾. Zejména by poskytovatelům služeb neměla být ukládána žádná obecná povinnost monitorovat jimi přenášené nebo uchovávané informace ani aktivně vyhledávat skutečnosti nebo okolnosti poukazující na protiprávní činnost. Kromě toho by poskytovatelé hostingových služeb neměli nést odpovědnost, pokud si nejsou protiprávní činnosti nebo informací skutečně vědomi a nejsou si vědomi skutečností nebo okolností, z nichž by byly protiprávní činnost nebo informace zjevné.
- (24) Pro účinný boj proti terorismu má zásadní význam efektivní výměna informací, jež příslušné orgány považují pro účely prevence, odhalování, vyšetřování nebo stíhání teroristických trestných činů za relevantní, mezi příslušnými orgány a agenturami Unie. Členské státy by měly zajistit účinnou a včasnou výměnu informací v souladu s vnitrostátním právem a se stávajícím právním rámcem Unie, jako jsou rozhodnutí Rady 2005/671/SVV a 2007/533/SVV⁽¹²⁾ a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681⁽¹³⁾. Vnitrostátní příslušné orgány by při zvažování toho, zda relevantní informace v rámci výměny informací poskytnout, měly zohlednit závažnost hrozby, již teroristické trestné činy představují.
- (25) V zájmu posílení stávajícího rámce pro výměnu informací v oblasti boje proti terorismu, jak je stanoven v rozhodnutí 2005/671/SVV, by členské státy měly zajistit, aby relevantní informace shromážděné jejich příslušnými orgány v rámci trestního řízení, například donucovacími orgány, státními zástupci nebo vyšetřujícími soudci, byly zpřístupněny příslušným orgánům jiného členského státu, pro něž by podle jejich názoru mohly být tyto informace důležité. Tyto relevantní informace by v příslušných případech měly zahrnovat přinejmenším údaje, které se v souladu s rozhodnutím 2005/671/SVV předávají Europolu nebo Eurojustu. Předávání těchto informací se řídí pravidly Unie pro ochranu údajů, jak jsou stanoveny ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680⁽¹⁴⁾, a nejsou jím dotčena pravidla Unie pro spolupráci mezi příslušnými vnitrostátními orgány v rámci trestního řízení, jako jsou pravidla stanovená směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU⁽¹⁵⁾ nebo rámcové rozhodnutí 2006/960/SVV.

- (26) Relevantní informace shromážděné příslušnými orgány členských států v rámci trestního řízení v souvislosti s teroristickými trestnými činy by měly být vyměňovány. Pojem „trestní řízení“ zahrnuje všechny fáze řízení od okamžiku, kdy se určitá osoba stane podezřelou ze spáchání trestného činu nebo je z jeho spáchání obviněna, až do okamžiku, kdy konečné rozhodnutí stanovující, zda daná osoba dotýčný trestný čin spáchala, nabude konečné platnosti.
- (27) Členské státy by měly přijmout opatření na ochranu, podporu a pomoc, jež budou reagovat na zvláštní potřeby obětí terorismu, v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU⁽¹⁶⁾ a úpravou zavedenou touto směrnicí. Oběť terorismu je vymezena v článku 2 směrnice 2012/29/EU jakožto fyzická osoba, která utrpěla újmu včetně fyzické, duševní či citové újmy či hmotnou ztrátu, pokud byly přímo způsobeny teroristickým trestným činem, nebo rodinný příslušník osoby, jejíž smrt byla přímo způsobena teroristickým trestným činem, a který v důsledku smrti této osoby utrpěl újmu. Rodinní příslušníci přeživších obětí terorismu ve smyslu uvedeného článku mají přístup ke službám podpory pro oběti a k opatřením na jejich ochranu v souladu s uvedenou směrnicí.
- (28) Pomocí s žádostmi obětí o odškodnění není dotčena pomoc, již obětem terorismu poskytují asistenční orgány v souladu se směrnicí Rady 2004/80/ES⁽¹⁷⁾, a obě se navzájem doplňují. Uvedenou pomocí nejsou dotčena vnitrostátní pravidla o právním zastupování pro účely uplatňování nároku na odškodnění, a to i prostřednictvím sjednání právní pomoci, ani žádná jiná relevantní vnitrostátní pravidla týkající se odškodňování.
- (29) Členské státy by měly zajistit, aby bezprostředně po teroristickém útoku a po nezbytně dlouhou dobu byla v rámci vnitrostátní infrastruktury pro reakce na mimořádné situace zajištěna komplexní reakce na zvláštní potřeby obětí terorismu. Za tímto účelem mohou členské státy zřídit jediné a aktualizované internetové stránky obsahující veškeré relevantní informace a středisko pro podporu obětí a jejich rodinných příslušníků v případě mimořádných událostí, které bude poskytovat psychologickou první pomoc a emocionální podporu. Iniciativám členských států v tomto směru by se mělo dostat podpory prostřednictvím plného využívání společných mechanismů a zdrojů v oblasti pomoci dostupných na úrovni Unie. Služby podpory by měly zohlednit skutečnost, že zvláštní potřeby obětí terorismu se mohou v průběhu času měnit. V tomto ohledu by členské státy měly zajistit, aby se služby podpory v první řadě zaměřovaly přinejmenším na emocionální a psychologické potřeby nejzranitelnějších obětí terorismu a aby všechny oběti terorismu informovaly o dostupnosti další emocionální a psychologické podpory včetně podpory a poradenství při traumatech.
- (30) Členské státy by měly zajistit, aby všechny oběti terorismu měly přístup k informacím o svých právech, dostupných službách podpory a programech odškodnění v členském státě, v němž byl dotýčný teroristický trestný čin spáchán. Dotčené členské státy by měly přijmout vhodná opatření v zájmu usnadnění vzájemné spolupráce, aby zajistily, že oběti terorismu s bydlištěm v jiném členském státě, než je ten, kde byl teroristický trestný čin spáchán, získají k uvedeným informacím faktický přístup. Kromě toho by členské státy měly zajistit, aby oběti terorismu měly přístup k dlouhodobým službám podpory v členském státě svého bydliště, a to i v případě, že k teroristickému trestnému činu došlo v jiném členském státě.
- (31) Jak je uvedeno v revidované Strategii EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů z roku 2014 a v závěrech Rady Evropské unie a členských států zasedajících v Radě o posílení reakce trestního soudnictví na radikalizaci vedoucí k terorismu a násilnému extremismu z roku 2015, předcházení radikalizaci a náboru teroristů, včetně radikalizace on-line, vyžaduje dlouhodobý, proaktivní a komplexní přístup. Tento přístup by měl kombinovat opatření v oblasti trestního soudnictví s politikami v oblasti vzdělávání, sociálního začleňování a integrace, jakož i zajištění účinných programů zaměřených na deradikalizaci či odklon od teroristické činnosti a programů zaměřených na ústup od teroristické činnosti a na rehabilitaci, mimo jiné v kontextu vězeňských zařízení a probace. Členské státy by měly sdílet osvědčené postupy týkající se účinných opatření a projektů v této oblasti, zejména pokud jde o zahraniční teroristické bojovníky, jakož i navrátilce, a to případně ve spolupráci s Komisí a příslušnými subjekty Unie.
- (32) Členské státy by měly pokračovat v úsilí zaměřeném na předcházení radikalizaci vedoucí k terorismu a její potírání prostřednictvím koordinace vnitrostátních politik v oblasti

předcházení radikalizaci a prostřednictvím sdílení informací o těchto politikách a zkušenostech s těmito politikami, jakož i prováděním nebo případnou aktualizací svých politik v oblasti předcházení radikalizaci, a to při zohlednění vlastních potřeb, cílů a schopností na základě vlastních zkušeností. Komise by ve vhodných případech měla poskytovat podporu celostátním, regionálním a místním orgánům při vypracovávání politik v oblasti prevence.

- (33) Členské státy by v závislosti na relevantních potřebách a konkrétní situaci v jednotlivých členských státech měly podporovat profesionální pracovníky, včetně partnerů z řad občanské společnosti, u nichž je pravděpodobné, že se dostanou do styku s osobami, jež jsou k radikalizaci náchylné. Tato podpůrná opatření mohou zahrnovat zejména opatření v oblasti odborné přípravy a zvyšování povědomí, jež budou mít za cíl umožnit uvedeným pracovníkům identifikovat a řešit známky radikalizace. Ve vhodných případech by se tato opatření měla provádět ve spolupráci se soukromými společnostmi, relevantními organizacemi občanské společnosti, místními komunitami a dalšími zúčastněnými stranami.
- (34) Jelikož cílů této směrnice nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy, ale spíše jich z důvodu potřeby celounijních harmonizovaných pravidel může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“). V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku tato směrnice nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (35) Tato směrnice ctí zásady uznané v článku 2 Smlouvy o EU a dodržuje základní práva a svobody, jakož i zásady uznávané zejména Listinou, včetně těch uvedených v hlavách II, III, V a VI Listiny, které zahrnují mimo jiné právo na svobodu a bezpečnost, svobodu projevu a informací, svobodu sdružování a svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání, všeobecný zákaz diskriminace, zejména založené na rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoliv jiných názorech, právo na respektování soukromého a rodinného života a právo na ochranu osobních údajů, zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů zahrnující rovněž požadavek přesnosti, srozumitelnosti a předvídatelnosti v trestním právu, presumpci nevin, jakož i volný pohyb, jak je stanoví čl. 21 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES⁽¹⁸⁾. Tato směrnice musí být prováděna v souladu s uvedenými právy a zásadami, a to rovněž s ohledem na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a další závazky v oblasti lidských práv podle mezinárodního práva.
- (36) Touto směrnicí nejsou dotčeny povinnosti členských států podle práva Unie týkající se procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení.
- (37) Tato směrnice by neměla mít vliv na změnu práv, závazků a povinností členských států podle mezinárodního práva včetně mezinárodního humanitárního práva. Tato směrnice neupravuje činnosti ozbrojených sil při ozbrojených konfliktech, jež jsou upraveny ve smyslu mezinárodního humanitárního práva, jež se řídí tímto právem, ani na činnosti vojenských sil států při výkonu úředních povinností, pokud se na ně vztahují jiná pravidla mezinárodního práva.
- (38) S ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie nespadá zajišťování humanitárních činností neustrannými humanitárními organizacemi uznanými podle mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva, do oblasti působnosti této směrnice.
- (39) Provádění trestněprávních opatření podle této směrnice by mělo být přiměřené povaze a okolnostem trestného činu s ohledem na sledované zákonné cíle a jejich nezbytnost v demokratické společnosti a mělo by vyloučit jakoukoliv formu svévole, rasismu nebo diskriminace.
- (40) Žádné ustanovení této směrnice by nemělo být vykládáno tak, že má za cíl snížit či omezit šíření informací pro vědecké či akademické účely nebo pro účely zpravodajství. Vyjádření radikálních, polemických či kontroverzních názorů ve veřejné diskusi o citlivých politických otázkách spadá mimo oblast působnosti této směrnice, a zejména mimo definici veřejného podněcování ke spáchání teroristických trestných činů.

(41) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se tyto členské státy neúčastní přijímání této směrnice a tato směrnice pro ně není závazná ani použitelná.

(42) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání této směrnice a tato směrnice pro ně není závazná ani použitelná.

(43) Touto směrnicí by tedy mělo být nahrazeno rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV ve vztahu k těm členským státům, které jsou touto směrnicí vázány, a změněno rozhodnutí 2005/671/SVV,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

HLAVA I PŘEDMĚT A DEFINICE

Článek 1

Předmět

Tato směrnice stanoví minimální pravidla pro definici trestných činů a trestních sankcí v oblasti teroristických trestných činů, trestných činů spojených s teroristickou skupinou a trestných činů spojených s teroristickými činnostmi, jakož i opatření na ochranu a podporu obětí terorismu a na pomoc obětem terorismu.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) „finančními prostředky“ majetek všeho druhu, ať hmotný nebo nehmotný, movitý nebo nemovitý, bez ohledu na způsob jeho získání, a právní dokumenty nebo nástroje v jakékoliv formě včetně elektronické nebo digitální, které dokládají vlastnictví takového majetku nebo podíl na něm, včetně bankovních úvěrů, cestovních šeků, bankovních šeků, platebních příkazů, akcií, cenných papírů, dluhopisů, směnek, akreditivů;
- 2) „právníkem osobou“ každý subjekt, který má podle příslušné právní úpravy právní subjektivitu, s výjimkou států nebo veřejných subjektů při výkonu státní moci a veřejných mezinárodních organizací;
- 3) „teroristickou skupinou“ strukturovaná skupina více než dvou osob existující po delší dobu, které jedná ve shodě s cílem páchat teroristické trestné činy; za „strukturovanou skupinou“ se považuje skupina, která není nahodile vytvořena za účelem bezprostředního spáchání trestného činu, přičemž její členové nemusejí mít formálně vymezené úlohy a není nezbytná kontinuita členství ani rozvinutá struktura.

HLAVA II TERORISTICKÉ TRESTNÉ ČINY A TRESTNÉ ČINY SPOJENÉ S TERORISTICKOU SKUPINOU

Článek 3

Teroristické trestné činy

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy považována následující úmyslná jednání, vymezená vnitrostátním právem jako trestné činy, která mohou

vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s jedním z cílů uvedených v odstavci 2:

- a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti;
- b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;
- c) únos nebo braní rukojmí;
- d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;
- e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;
- f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití výbušnin nebo zbraní, včetně chemických, biologických, radiologických nebo jaderných zbraní, jakož i výzkum a vývoj chemických, biologických, radiologických a jaderných zbraní;
- g) vypouštění nebezpečných látek nebo zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;
- h) narušení nebo přerušení dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;
- i) neoprávněné zasahování do informačních systémů podle článku 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ⁽¹⁹⁾ v případech, kdy se použije čl. 9 odst. 3 nebo čl. 9 odst. 4 písm. b) nebo c) uvedené směrnice, a neoprávněné zasahování do údajů podle článku 5 uvedené směrnice v případech, kdy se použije čl. 9 odst. 4 písm. c) uvedené směrnice;
- j) výhrůžky spácháním některého z činů uvedených v písmenech a) až i).

2. Za cíl podle odstavce 1 se považuje snaha:

- a) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo;
- b) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela;
- c) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.

Článek 4

Trestné činy spojené s teroristickou skupinou

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost těchto úmyslných jednání:

- a) vedení teroristické skupiny;
- b) účast na činnostech teroristické skupiny včetně dodávání informací nebo materiálních zdrojů, či financování činnosti jakýmkoliv způsobem s vědomím, že uvedená účast napomáhá trestné činnosti teroristické skupiny.

HLAVA III

TRESTNÉ ČINY SPOJENÉ S TERORISTICKÝMI ČINNOSTMI

Článek 5

Veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného šíření či jiného úmyslného zpřístupňování jakýmkoliv prostředky, ať už on-line či off-line, sdělení veřejnosti, jehož záměrem je podnítit spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i), a, pokud takové jednání přímo či nepřímo, například formou glorifikace teroristických činů, obhajuje

páchání teroristických trestných činů, a vyvolává nebezpečí, že jeden či více takových trestných činů může být spáchán.

Článek 6

Nábor teroristů

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného získávání jiné osoby ke spáchání nebo přispění ke spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i) nebo v článku 4.

Článek 7

Poskytování výcviku k terorismu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného poskytování návodu k výrobě nebo použití výbušnin, palných nebo jiných zbraní nebo škodlivých či nebezpečných látek, nebo k jiným specifickým metodám či technikám za účelem spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i) nebo za účelem přispění ke spáchání některého z těchto činů, s vědomím, že poskytované dovednosti jsou určeny k použití za tímto účelem.

Článek 8

Podstoupení výcviku k terorismu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného přijetí návodu k výrobě nebo použití výbušnin, palných nebo jiných zbraní nebo škodlivých či nebezpečných látek nebo k jiným specifickým metodám či technikám za účelem spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i) nebo za účelem přispění ke spáchání některého z těchto činů.

Článek 9

Vycestování za účelem terorismu

1. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby zajistil trestnost úmyslného vycestování do jiné země, než je daný členský stát, za účelem spáchání teroristického trestného činu podle článku 3 nebo přispění k jeho spáchání, za účelem účasti na činnosti teroristické skupiny podle článku 4 s vědomím, že taková účast přispěje k trestné činnosti této skupiny, nebo za účelem poskytnutí či podstoupení výcviku k terorismu podle článků 7 a 8.

2. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby zajistil trestnost těchto úmyslných jednání:
- a) přicestování do daného členského státu za účelem spáchání teroristického trestného činu podle článku 3 nebo přispění k jeho spáchání, za účelem účasti na činnosti teroristické skupiny podle článku 4 s vědomím, že taková účast přispěje k trestné činnosti této skupiny, nebo za účelem poskytnutí či podstoupení výcviku k terorismu podle článků 7 a 8; nebo
 - b) přípravné činnosti prováděné osobou, jež přicestovala do daného členského státu s úmyslem spáchat teroristický trestný čin podle článku 3 nebo s úmyslem přispět k jeho spáchání.

Článek 10

Organizace nebo jiné usnadnění vycestování za účelem terorismu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslné organizace nebo jiného usnadnění umožňujících osobě vycestovat za účelem terorismu ve smyslu čl. 9 odst. 1 a v čl. 9 odst. 2 písm. a), a to s vědomím, že tato pomoc je poskytována k uvedenému účelu.

Článek 11

Financování terorismu

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného poskytování nebo shromažďování finančních prostředků, jakýmkoliv způsobem, přímo nebo nepřímo, se záměrem nebo s vědomím, že budou zcela nebo zčásti použity ke spáchání některého z trestných činů uvedených v člancích 3 až 10 nebo k přispění k jeho spáchání.

2. Pokud se financování terorismu podle odstavce 1 tohoto článku týká některého z trestných činů uvedených v člancích 3, 4 a 9, není nezbytné, aby dotčené finanční prostředky byly ke spáchání kteréhokoliv z těchto trestných činů nebo k přispění k jeho spáchání skutečně použity, ať již zcela nebo zčásti, ani není nezbytné, aby bylo pachateli známo, pro jaký konkrétní trestný čin nebo činy mají být tyto finanční prostředky použity.

Článek 12

Další trestné činy spojené s teroristickými činnostmi

Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby mezi trestné činy spojené s teroristickými činnostmi byla zařazena tato úmyslná jednání:

- a) krádež s přitěžujícími okolnostmi s cílem spáchat některý z trestných činů uvedených v článku 3;
- b) vydírání s cílem spáchat některý z trestných činů uvedených v článku 3;
- c) padělání veřejných listin nebo používání padělaných veřejných listin s cílem spáchat některý z činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i), v čl. 4 písm. b) a v článku 9.

HLAVA IV

OBECNÁ USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE TERORISTICKÝCH TRESTNÝCH ČINŮ, TRESTNÝCH ČINŮ SPOJENÝCH S TERORISTICKOU SKUPINOU A TRESTNÝCH ČINŮ SPOJENÝCH S TERORISTICKÝMI ČINNOSTMI

Článek 13

Vztah k teroristickým trestným činům

K trestnosti činu uvedeného v článku 4 nebo hlavě III není nezbytné, aby byl teroristický trestný čin skutečně spáchán, a pokud jde o trestné činy uvedené v člancích 5 až 10 a 12, není ani nezbytné prokázat spojitost s jiným konkrétním trestným činem stanoveným touto směrnicí.

Článek 14

Pomoc, návod a pokus

- 1. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost pomoci v případě trestných činů uvedených v člancích 3 až 8 a v člancích 11 a 12.
- 2. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost návodu k trestným činům uvedeným v člancích 3 až 12.
- 3. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost pokusu o spáchání trestných činů uvedených v člancích 3, 6 a 7, v čl. 9 odst. 1 a čl. 9 odst. 2 písm. a) a v člancích 11 a 12, s výjimkou držení, jak stanoví čl. 3 odst. 1 písm. f), a trestného činu uvedeného v čl. 3 odst. 1 písm. j).

Článek 15

Tresty ukládané fyzickým osobám

- 1. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby za trestné činy uvedené v člancích 3 až 12 a v článku 14 bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující tresty, které mohou vést k předání nebo vydání pachatele.

2. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby za teroristické trestné činy uvedené v článku 3 a trestné činy uvedené v článku 14, pokud jsou spojeny s teroristickým trestným činem, bylo možné uložit vyšší sazby trestu odnětí svobody, než které se ukládají za takové trestné činy podle vnitrostátního práva při neexistenci zvláštního úmyslu požadovaného podle článku 3, kromě případů, kdy stanovené tresty již představují nejvyšší možnou výši trestu ukládanou podle vnitrostátního práva.

3. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby za trestné činy uvedené v článku 4 bylo možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně patnáct let za trestný čin uvedený v čl. 4 písm. a) a nejméně osm let za trestné činy uvedené v článku 4 písm. b). Pokud je teroristický trestný čin uvedený v čl. 3 odst. 1 písm. j) spáchán osobou vedoucí teroristickou skupinu, jak je uvedeno v článku 4 písm. a), nesmí být horní hranice trestní sazby nižší než osm let.

4. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby při výměře trestu bylo možné v souladu s vnitrostátním právem přihlídnout ke skutečnosti, že trestný čin uvedený v článku 6 nebo 7 byl spáchán vůči dítěti.

Článek 16

Polehčující okolnosti

Členské státy mohou přijmout nezbytná opatření k zajištění toho, že tresty uvedené v článku 15 mohou být sníženy, pokud se pachatel:

- a) zřekne teroristické činnosti a
- b) poskytne správním nebo soudním orgánům informace, které by jiným způsobem získat nemohly a které jim napomohou:
 - i) zabránit trestnému činu nebo zmírnit jeho dopady;
 - ii) identifikovat nebo soudně stíhat ostatní pachatele;
 - iii) nalézt důkazy nebo
- iv) zabránit dalším trestným činům uvedeným v člancích 3 až 12 a v článku 14.

Článek 17

Odpovědnost právnických osob

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, že právnické osoby lze činit odpovědnými za trestné činy uvedené v člancích 3 až 12 a v článku 14, které v jejich prospěch spáchá jakákoliv osoba jednajíc samostatně nebo jako člen orgánu dotyčné právnické osoby a působící v této právnické osobě ve vedoucím postavení na základě:

- a) oprávnění zastupovat tuto právnickou osobu;
- b) pravomoci přijímat rozhodnutí jménem této právnické osoby;
- c) pravomoci vykonávat kontrolu v rámci této právnické osoby.

2. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění odpovědnosti právnických osob v případech, kdy nedostatek dohledu nebo kontroly ze strany osoby uvedené v odstavci 1 tohoto článku umožnil spáchání některého z trestných činů uvedených v člancích 3 až 12 a v článku 14 ve prospěch uvedené právnické osoby osobou jí podřízenou.

3. Odpovědnost právnických osob podle odstavců 1 a 2 tohoto článku nevylučuje trestní stíhání fyzických osob, které jsou pachateli, návodci nebo pomocníky některého z trestných činů uvedených v člancích 3 až 12 a v článku 14.

Článek 18

Sankce ukládané právníckým osobám

Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby právníckou osobu odpovědnou podle článku 17 bylo možné postihnout účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi, které zahrnují pokuty trestní nebo jiné povahy a mohou zahrnovat i jiné sankce, například:

- a) zbavení oprávnění pobírat veřejné výhody nebo podporu;
 - b) dočasný nebo trvalý zákaz provozování obchodní činnosti;
 - c) uložení soudního dohledu;
 - d) zrušení rozhodnutím soudu;
- e) dočasné nebo trvalé uzavření provozoven užívaných pro spáchání trestného činu.

Článek 19

Soudní příslušnost a stíhání

1. Každý členský stát přijme opatření nezbytná ke stanovení soudní příslušnosti svých soudů pro trestné činy uvedené v člancích 3 až 12 a v článku 14, je-li:

- a) trestný čin spáchán zcela nebo zčásti na jeho území;
- b) trestný čin spáchán na palubě lodi plující pod jeho vlajkou nebo na palubě v něm registrovaného letadla;
- c) pachatel jeho státním příslušníkem nebo má v tomto státě bydliště;
- d) trestný čin spáchán ve prospěch právnícké osoby usazené na jeho území;
- e) trestný čin spáchán proti jeho institucím nebo obyvatelům nebo proti orgánu, instituci nebo subjektu Unie se sídlem na jeho území.

Každý členský stát může rozšířit soudní příslušnost svých soudů, je-li trestný čin spáchán na území jiného členského státu.

2. Každý členský stát může rozšířit soudní příslušnost svých soudů tak, aby zahrnovala poskytování výcviku k terorismu podle článku 7, poskytuje-li pachatel výcvik jeho státním příslušníkům nebo osobám s bydlištěm na jeho území, v případech, kdy se nepoužije odstavec 1 tohoto článku. Členské státy o takovém rozšíření soudní příslušnosti informují Komisi.

3. Spadá-li trestný čin do příslušnosti soudu více členských států a může-li kterýkoliv z dotčených členských států vést účinné trestní stíhání na základě stejných skutečností, spolupracují tyto členské státy při rozhodování, který z nich bude pachatele trestně stíhat, aby se soudní řízení, pokud možno soustředilo v jednom členském státě. Za tímto účelem se členské státy mohou obracet na Eurojust, aby tak usnadnily spolupráci svých soudních orgánů a koordinaci jejich postupu.

Zohledňují se tyto faktory:

- a) členský stát je tím, na jehož území byl trestný čin spáchán;
- b) členský stát je tím, jehož je pachatel státním příslušníkem nebo v němž má pachatel bydliště;
- c) členský stát je zemí původu obětí;
- d) členský stát je tím, na jehož území byl pachatel dopaden.

4. Každý členský stát přijme opatření nezbytná ke stanovení své soudní příslušnosti pro trestné činy uvedené v člancích 3 až 12 a v článku 14 pro případy, kdy odmítne předat nebo vydat osobu podezřelou ze spáchání daného trestného činu nebo odsouzenou za něj do jiného členského státu nebo třetí země.

5. Každý členský stát zajistí, aby se jeho soudní příslušnost vztahovala na případy jakéhokoliv z trestných činů uvedených v člancích 4 a 14, které byly zcela nebo zčásti spáchány na jeho území, bez ohledu na to, kde má teroristická skupina základnu nebo kde páchá trestnou činnost.

6. Tímto článkem není dotčen výkon soudní příslušnosti v trestních věcech určené členským státem v souladu s jeho vnitrostátním právem.

Článek 20

Vyšetřovací opatření a konfiskace

1. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby osoby, útvary nebo služby příslušné k vyšetřování nebo stíhání trestných činů podle článků 3 až 12 měly k dispozici účinné vyšetřovací nástroje, jako jsou například ty, které se používají v případech organizované trestné činnosti nebo jiné závažné trestné činnosti.

2. Členské státy přijmou nezbytná opatření k tomu, aby jejich příslušné orgány v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU⁽²⁰⁾ zajistily nebo případně konfiskovaly výnosy pocházející ze spáchání nebo z přispění ke spáchání jakéhokoliv z trestných činů podle této směrnice a nástroje, které byly použity nebo byly určeny k použití pro spáchání takových trestných činů nebo k přispění k jejich spáchání.

Článek 21

Opatření proti veřejně podněcujícímu on-line obsahu

1. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění okamžitého odstranění on-line obsahu, který představuje veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu ve smyslu článku 5 a který je spravován na jejich území. Usilují také o odstranění obsahu tohoto druhu, jenž je spravován mimo jejich území.

2. V případě, že obsah uvedený v odstavci 1 nelze odstranit u zdroje, mohou členské státy přijmout opatření s cílem zablokovat uživatelům internetu na svém území přístup k takovému obsahu.

3. Opatření za účelem odstranění a blokování musí být stanovena transparentním způsobem a musí poskytovat dostatečné záruky, zejména aby bylo zajištěno, že tato opatření jsou omezena jen na nezbytné případy a jsou přiměřená a že uživatelé jsou o důvodech takových opatření informováni. Záruky týkající se odstranění či blokování zahrnují rovněž možnost soudní nápravy.

Článek 22

Změny rozhodnutí 2005/671/SVV

Rozhodnutí 2005/671/SVV se mění takto:

1) V článku 1 se písmeno a) nahrazuje tímto:

„a) teroristickými trestnými činy“: trestné činy uvedené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541^(*)

(*) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV (Úř. věst. L 88, 31.3.2017, s. 6).“

2) Článek 2 se mění takto:

a) odstavec 6 se nahrazuje tímto:

„6. Každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby relevantní informace shromážděné jeho příslušnými orgány v rámci trestního řízení probíhajícího v souvislosti s teroristickými trestnými činy byly, ať už na základě žádosti či bez vyžádání a v souladu s vnitrostátním právem a příslušnými mezinárodními právními nástroji, co nejdříve zpřístupněny příslušným orgánům jiného členského státu, v němž mohou být využity při prevenci, odhalování, vyšetřování či stíhání teroristických trestných činů uvedených ve směrnici (EU) 2017/541“;

b) doplňují se nové odstavce, které znějí:

„7. Odstavec 6 se nepoužije v případě, kdy by výměna informací ohrozila probíhající vyšetřování nebo bezpečnost jednotlivce, ani v případě, kdy by taková výměna byla v rozporu se základními bezpečnostními zájmy dotčeného členského státu.

8. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby jejich příslušné orgány po obdržení informací uvedených v odstavci 6 případně přijaly v souladu s vnitrostátním právem včasná opatření.“

Článek 23

Základní práva a svobody

1. Touto směrnicí nejsou dotčeny povinnosti dodržovat základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o EU.
2. Členské státy mohou vymezit podmínky nezbytné pro uplatňování základních zásad vztahujících se ke svobodě tisku a svobodě projevu v jiných sdělovacích prostředcích, jež upravují práva a povinnosti tisku a jiných sdělovacích prostředků a v souladu s nimi, jakož i procesní záruky pro ně, pokud se tyto podmínky vztahují k určení nebo omezení odpovědnosti.

HLAVA V

USTANOVENÍ O OCHRANĚ, PODPOŘE A PRÁVECH OBĚTÍ TERORISMU

Článek 24

Pomoc a podpora obětem terorismu

1. Členské státy zajistí, aby vyšetřování nebo stíhání trestných činů, na které se vztahuje tato směrnice, nezáviselo na oznámení nebo obvinění obětí terorismu nebo jinou osobou, která se stala obětí daného trestného činu, alespoň tehdy, došlo-li ke spáchání těchto činů na území daného členského státu.
2. Členské státy zajistí zřízení služeb podpory zaměřených na zvláštní potřeby obětí terorismu v souladu se směrnicí 2012/29/EU a jejich dostupnost obětem terorismu bezprostředně po teroristickém útoku, a tak dlouho, jak bude zapotřebí. Tyto služby jsou poskytovány navíc ke službám obecné podpory pro oběti nebo jako jejich součást, přičemž služby obecné podpory se v takovém případě mohou obracet na již existující subjekty, které poskytují odbornou podporu.
3. Služby podpory jsou schopny poskytovat pomoc a podporu obětem terorismu v souladu s jejich zvláštními potřebami. Služby jsou důvěrné, bezplatné a snadno dostupné pro všechny oběti terorismu. Zahrnují zejména:
 - a) emocionální a psychologickou podporu, podporu a poradenství v případě traumatu;
 - b) poskytování poradenství a informací o veškerých příslušných právních, praktických nebo finančních záležitostech, včetně usnadnění výkonu práva obětí terorismu na přístup k informacím, jak je stanoveno v článku 26;
 - c) pomoc při uplatňování nároků na odškodnění obětí terorismu, které stanoví vnitrostátní právo dotčeného členského státu.
4. Členské státy zajistí zavedení příslušných mechanismů nebo protokolů umožňujících aktivovat služby podpory obětem terorismu v rámci své vnitrostátní infrastruktury pro reakci na mimořádné situace. Tyto mechanismy nebo protokoly stanoví koordinaci příslušných orgánů, agentur a subjektů tak, aby byly schopné zajistit komplexní reakci na potřeby obětí a jejich rodinných příslušníků bezprostředně po teroristickém útoku, a tak dlouho, jak bude zapotřebí, včetně vhodných prostředků k usnadnění identifikace obětí a komunikace s oběťmi a jejich rodinnými příslušníky.
5. Členské státy zajistí, aby obětem terorismu byla poskytnuta dostatečná lékařská péče, a to bezprostředně po teroristickém útoku a následně tak dlouho, jak bude zapotřebí. Členské státy

mají nadále právo organizovat poskytování lékařské péče obětem terorismu v souladu se svým vnitrostátním systémem zdravotní péče.

6. Členské státy zajistí, aby oběti terorismu měly přístup k právní pomoci v souladu s článkem 13 směrnice 2012/29/EU, pokud mají postavení strany v trestním řízení. Členské státy zajistí, aby závažnost a okolnosti trestného činu byly řádně zohledněny při určení podmínek a procesních pravidel, které upravují přístup obětí terorismu k právní pomoci v souladu s vnitrostátním právem.

7. Tato směrnice se použije souběžně se směrnicí 2012/29/EU, aniž jsou dotčena opatření v ní stanovená.

Článek 25

Ochrana obětí terorismu

Členské státy zajistí dostupnost opatření na ochranu obětí terorismu a jejich rodinných příslušníků v souladu se směrnicí 2012/29/EU. Při určování, zda a v jaké míře by uvedené osoby měly požívat ochranných opatření po dobu trestního řízení, musí být zvláštní pozornost věnována riziku zavraždění a odvety a potřebě chránit důstojnost a fyzickou integritu obětí terorismu, a to i v průběhu výslechů a výpovědí svědků.

Článek 26

Práva obětí terorismu s bydlištěm v jiném členském státě

1. Členské státy zajistí, aby oběti terorismu s bydlištěm v jiném členském státě, než je členský stát, kde byl teroristický čin spáchán, měly přístup k informacím o svých právech, dostupných službách podpory a programech odškodnění v členském státě, v němž byl daný teroristický trestný čin spáchán. Dotčené členské státy přijmou v tomto ohledu vhodná opatření ve prospěch usnadnění spolupráce mezi svými příslušnými orgány nebo subjekty poskytujícími odbornou podporu, aby byl zajištěn účinný přístup obětí terorismu k uvedeným informacím.

2. Členské státy zajistí, aby všechny oběti terorismu měly přístup k pomoci a službám podpory uvedeným v čl. 24 odst. 3 písm. a) a b) na území členského státu, kde mají bydliště, a to i v případě, že k teroristickému trestnému činu došlo v jiném členském státě.

HLAVA VI ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 27

Nahrazení rámcového rozhodnutí 2002/475/SVV

Rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV se ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí nahrazuje, aniž jsou dotčeny povinnosti dotyčných členských států týkající se lhůt pro provedení uvedeného rámcového rozhodnutí ve vnitrostátním právu.

Ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí se odkazy na rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV považují za odkazy na tuto směrnici.

Článek 28

Provedení ve vnitrostátním právu

1. Členské státy uvedou v platnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 8. září 2018. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 29

Podávání zpráv

1. Komise do 8. března 2020 předloží zprávu Evropskému parlamentu a Radě, v níž posoudí, do jaké míry členské státy přijaly opatření nezbytná pro dosažení souladu s touto směrnicí.
2. Komise do 8. září 2021 předloží zprávu Evropskému parlamentu a Radě, v níž posoudí přidanou hodnotu této směrnice v oblasti boje proti terorismu. Tato zpráva se bude rovněž zabývat dopadem této směrnice na základní práva a svobody, včetně dopadu na zákaz diskriminace, zásadu právního státu a na úroveň ochrany a podpory poskytované obětem terorismu. Komise vezme rovněž v úvahu informace poskytnuté členskými státy podle rozhodnutí 2005/671/SVV a jakékoli další relevantní informace týkající se výkonu pravomocí na základě protiteroristických právních předpisů v souvislosti s provedením této směrnice ve vnitrostátním právu a s jejím uplatňováním. Na základě uvedeného posouzení Komise v případě potřeby rozhodne o vhodných následných opatřeních.

Článek 30

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 31

Určení

Tato směrnice je určena členskými státy v souladu se Smlouvami.

Ve Štrasburku dne 15. března 2017.

Za Evropský parlament

předseda

A. TAJANI

Za Radu

předseda

I. BORG

(1) Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 51.

(2) Postoj Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a postoj Rady ze dne 7. března 2017.

(3) Rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (Úř. věst. L 164, 22.6.2002, s. 3).

(4) Rámcové rozhodnutí Rady 2006/960/SVV ze dne 18. prosince 2006 o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie (Úř. věst. L 386, 29.12.2006, s. 89).

(5) Rozhodnutí Rady 2008/615/SVV ze dne 23. června 2008 o posílení přeshraniční spolupráce, zejména v boji proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti (Úř. věst. L 210, 6.8.2008, s. 1).

(6) Rozhodnutí Rady 2005/671/SVV ze dne 20. září 2005 o výměně informací a spolupráci v oblasti teroristických trestných činů (Úř. věst. L 253, 29.9.2005, s. 22).

(7) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní

řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (Úř. věst. L 180, 29.6.2013, s. 1).

(⁸) Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. L 190, 18.7.2002, s. 1).

(⁹) Rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech (Úř. věst. L 162, 20.6.2002, s. 1).

(¹⁰) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 73).

(¹¹) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“) (Úř. věst. L 178, 17.7.2000, s. 1).

(¹²) Rozhodnutí Rady 2007/533/SVV ze dne 12. června 2007 o zřízení, provozování a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II) (Úř. věst. L 205, 7.8.2007, s. 63).

(¹³) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 132).

(¹⁴) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 89).

(¹⁵) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (Úř. věst. L 130, 1.5.2014, s. 1).

(¹⁶) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57).

(¹⁷) Směrnice Rady 2004/80/ES ze dne 29. dubna 2004 o odškodňování obětí trestných činů (Úř. věst. L 261, 6.8.2004, s. 15).

(¹⁸) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 77).

(¹⁹) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV (Úř. věst. L 218, 14.8.2013, s. 8).

(²⁰) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii (Úř. věst. L 127, 29.4.2014, s. 39).

Zkratky

BIS – Bezpečnostní informační služba České republiky.

ECTC – Evropské centrum pro boj proti terorismu.

ELF – Earth Liberation Front (hnutí za práva zvířat).

IS – Islámský stát.

LFOP – Lidová fronta pro osvobození Palestiny.

OSN – Organizace spojených národů (k červnu r. 2022 čítá 193 členských států).

VFR – víceletý finanční rámec.

WHO – World Health Organization (Světová zdravotnická organizace).

Seznam použitých tabulek a obrázků

Tabulka č. 1 – POLITICKÝ TERORISMUS	20
Obrázek č. 1 - TERORISTICKÉ ÚTOKY A ZATÝKÁNÍ.....	45